

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Čítanie mládeže v Trenčianskom kraji

Interpretácia výsledkov výskumu

Sylvia Fabová
Katarína Galádová
Mária Kernová
Peter Martinák

2011

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Čítanie mládeže v Trenčianskom kraji

Interpretácia výsledkov výskumu

Sylvia Fabová, Katarína Galádová, Mária Kernová, Peter Martinák

Trenčín 2011

Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne ďakuje za ochotu a ústretovosť pri realizácii výskumu vedeniu všetkých zúčastnených škôl.

OBSAH

1. Metodika a priebeh výskumu	4
2. Médiá a voľný čas mládeže	5
2.1 Televízia	4
2.2 Počítačové a iné elektronické hry	6
2.3 Internetová a medziľudská komunikácia	7
2.4 Surfovanie po internete	8
2.5 Čítanie časopisov	9
3. Mládež a návšteva kultúrnych podujatí	12
4. Mládež a čítanie kníh	17
4.1 Čas venovaný čítaniu kníh	17
4.2 Víkendové aktivity a čítanie kníh	18
4.3 Frekvencia čítania kníh	19
5. Čítanie v kontexte s inými voľnočasovými aktivitami mládeže	22
5.1 Čítanie kníh a časopisov	23
5.2 Čítanie kníh a televízia	23
5.3 Čítanie kníh a počítač	24
5.4 Čítanie kníh a návštevnosť kultúrnych podujatí	25
5.4.1 Čítanie kníh a moderná hudba	25
5.4.2 Čítanie kníh a diskotéka	26
5.4.3 Čítanie kníh a kino	27
5.5 Koníčky, záujmy a informačné potreby	28
6. Mládež a knižnice	31
6.1 Návštevnosť knižníc	30
6.2 Využívanie a hodnotenie služieb knižníc	32
6.3 Vplyv knižnice na čítanie	36
6.4 Dôvody nevyužívania služieb knižníc	38
7. Čítanie a škola	48
7.1 Čítanie povinnej literatúry	48
7.2 Knižnice a povinná literatúra	49
7.3 Informačné zdroje a výučba	50
7.4 Knižnica a škola	54
8. Rodina a motivácia čítania	57
8.1 Rodičovské čítanie v útlom veku	57
8.2 Rodinná knižnica	60
8.3 Kniha ako dar v rodine	63
8.4 Vnucovanie čítania v rodine	64
8.5 Vplyv domáceho prostredia na navštevovanie knižnice	66
9. Prestíž a imidž čítania, vzťah ku knihe	67
9.1 Pozitívny vzťah k čítaniu	67
9.2 Negatívny vzťah k čítaniu	69
9.3 Rovesnícke čítanie	80
10. Žánrovo-tematické čitateľské preferencie mládeže	82
11. Zhrnutie najdôležitejších výsledkov výskumu	85
Príloha 1: Prieskum čítania v Trenčianskom kraji – dotazník	86

1. METODIKA A PRIEBEH VÝSKUMU

V rámci plánovaných aktivít Slovenskej asociácie knižníc a výzvy riaditeľky Staromestskej knižnice v Bratislave sa Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne (VKMR) zapojila do celoslovenského výskumu „Čítanie mládeže vo veku 13-18 rokov“.

Výskum VKMR realizovala na základe existujúcej metodiky a dotazníka, ktoré boli použité pri výskume „Čítanie mládeže v Bratislavskom kraji“. Cieľ výskumu bol totožný: „Analyzovať čitateľské záujmy a potreby mladých ľudí vo fáze prechodu zo základnej na strednú školu. Kľúčovým aspektom bol práve tento prechod na iný typ školy a s ním súvisiace sociálno-psychologické zmeny, ktoré sa prejavujú aj ako zmeny v čitateľskom a informačnom správaní dospelých chlapcov a dievčat“. (Gašparovičová et al., 2009, s. 6)

Terénnu časť výskumu realizovala Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne, Hornonitrianska knižnica v Prievidzi a Považská knižnica v Považskej Bystrici. Anketármí boli zamestnanci knižníc a pedagógovia na konkrétnych školách. Dáta získané prieskumom štatisticky spracovalo Národné osvetové centrum v Bratislave.

Vo výskume bola použitá dotazníková metóda. Respondenti vyplňali dotazníky „hromadne“ v škole (triede) počas vyučovania. V triedach boli prítomní anketári, ktorí odpovedali respondentom na prípadné otázky. Zber dát v teréne sa uskutočnil v septembri a októbri 2010.

Dotazník pozostával zo 49 otázok, ktorých formulácia bola prispôbená veku a schopnostiam respondentov. Tri otázky zisťovali demografické údaje – typ školy, pohlavie a vek. Uzatvorených otázok s alternatívnymi odpoveďami bolo 37, zvyšných 12 otázok bolo poloopených s možnosťou interpretácie vlastnej odpovede. Pri spracovaní a vyhodnocovaní dotazníkov bola dodržaná zásada anonymity, takže spätne nie je možné zistiť meno alebo triedu jednotlivého respondenta, ale ani jeho školu.

Celkový počet respondentov bol 1 714, z toho 864 chlapcov (50,4%) a 850 dievčat (49,6%). Žiakov základných škôl bolo 808 (47,2%), stredných škôl 622 (36,3%) a študentov gymnázií 283 (16,5%). Vek respondentov sa pohyboval od 13 do 20 rokov, 13-ročných bolo 278 (16,3%), 14-ročných 423 (24,8%), 15-ročných 146 (8,5%), 16-ročných 570 (33,4%), 17-ročných 262 (15,4%), 18-ročných a starších bolo 25 (0,4%).

Výskum sa realizoval v 27 školách v Trenčianskom samosprávnom kraji. Z nich bolo 16 základných, 9 stredných odborných škôl a 2 gymnáziá. V okrese Trenčín na výskume spolupracovalo 10 ZŠ, 7 SOŠ a 1 gymnázium, v okrese Prievidza 3 ZŠ a 1 gymnázium, v okrese Považská Bystrica 3 ZŠ a 2 SOŠ. Pre porovnanie, podľa údajov z webovej stránky Ústavu informácií a prognóz školstva, bolo v školskom roku 2009/2010 v Trenčianskom kraji 136 ZŠ, 38 verejných, 5 súkromných, 2 cirkevné SOŠ, 13 verejných, 3 súkromné a 4 cirkevné gymnáziá (<http://www.uips.sk/statistiky/statisticka-rocenka>).

2. MÉDIÁ A VOĽNÝ ČAS MLÁDEŽE

Činnosti, ktoré preferuje dnešná mládež pri trávení voľného času sú predmetom výskumu tejto kapitoly. Zmysluplne stráviť voľný čas umožňujú rôzne vzdelávacie, kultúrne, športové združenia a organizácie. Sledovali sme, aké postavenie má pri voľnočasových aktivitách čítanie v kontexte s inými aktivitami, osobitne počas víkendov a v dňoch školského vyučovania.

2.1 TELEVÍZIA

Význam televízie, napriek nástupu modernejších elektronických médií, neklesol. Sledovanie televízie patrí stále k všeobecne obľúbeným formám pasívneho oddychu. Voľný čas pri televízii počas školských dní netráva len 5,9% z opýtaných. Najviac respondentov (52,1%) sleduje televíziu v časovom rozpätí 1-3 hodiny denne (tabuľka 1).

Tabuľka 1

4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu televízie?	Počet odpovedí	Percent. podiel
televíziu počas školských dní nikdy nesledujem	101	5,9%
nanajvýš 1 hodinu	466	27,4%
1 - 3 hodiny	885	52,1%
viac ako 3 hodiny	248	14,6%

Z krátkodobého hľadiska nemá pohlavie výrazný vplyv na čas strávený sledovaním televízie. Rozdiel nastal pri dlhodobom sledovaní televízie (viac ako 3 hod.), kedy chlapci sledujú televíziu výrazne viac ako dievčatá (tabuľka 2).

Tabuľka 2

Pohlavie	4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu televízie?			
	nesleduje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
chlapec	6,2%	24,1%	51,2%	18,6%
dievča	5,7%	30,9%	52,9%	10,5%

Záujem o sledovanie televízie medzi mládežou jednoznačne klesá s vekom (tabuľka 3). Medzi 13-ročnými pozerá televíziu viac než 3 hodiny 23,0% a vôbec ju nesleduje len 1,4%. Medzi 17-ročnými a staršími je takmer vyrovnané percento tých, ktorí nesledujú televíziu a tými, ktorí pozerajú viac ako 3 hodiny. Súvisí to s postupným vymaňovaním sa mládeže z rodinného prostredia a nárastom času venovaného kamarátom, priateľom a partii. Najviac respondentov trávi pozeraním televízie 1-3 hodiny počas školských dní.

Zistenie, že mládež sleduje televíziu viac v mladšom veku potvrdzuje aj tabuľka 4, v ktorej sa uvádza, že televíziu nesleduje na ZŠ 1,9%, na SŠ 9,8% a na gymnáziách 9,2% respondentov.

Tabuľka 3

Vek	4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu televízie?			
	nesleduje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
do 13	1,4%	16,2%	59,4%	23,0%
14	1,9%	22,4%	55,1%	20,5%
15	2,8%	19,9%	52,5%	24,8%
16	10,8%	36,1%	46,7%	6,4%
17	8,4%	30,7%	52,1%	8,8%
18 a viac	8,3%	45,8%	37,5%	8,3%

Tabuľka 4

Škola	4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu televízie?			
	nesleduje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
základná	1,9%	20,1%	55,8%	22,2%
odborná	9,8%	31,5%	50,1%	8,6%
gymnázium	9,2%	39,7%	45,4%	5,7%

Počas víkendov sleduje televíziu 30,8% respondentov (tabuľka 44). Najobľúbenejšou víkendovou činnosťou je trávenie času s kamarátmi. Sledovanie televízie je piate v poradí z 9-tich najčastejších víkendových aktivít zaradených do výskumu.

2. 2 POČÍTAČOVÉ A INÉ ELEKTRONICKÉ HRY

Elektronické hry zahŕňajú pomerne rôznorodú skupinu, a to z hľadiska použitých technológií a platforiem (hry pre počítače, hry v mobiloch, sieťové hry, hry pre televízory plus konzoly typu Playstation, samostatné zariadenia typu Gameboy atď.), z hľadiska obsahu (od vedomostných, strategických a logických, cez simulátorové a športové, až po bojové a dobrodružné), ale aj z hľadiska počtu účastníkov (jednotlivec, dvojica, väčšia skupina – „multiplayer“). Ich spoločným znakom je interaktivita, technológia reaguje na povely hráča. (Gašparovičová et al., 2009, s. 9)

Hranie počítačových hier prerástlo v posledných rokoch z okrajovej do masovej aktivity. Tento nový fenomén zábavy vo výskume sledujeme ako jednu z možností trávenia voľného času mládeže. V dotazníku sme sa respondentov pýtali, koľko času venujú počas školského dňa hraniu elektronických hier. Najviac respondentov uviedlo, že hry počas školských dní nikdy nehrajú (32,9%) alebo hrajú nanajvýš 1 hodinu (31,6%), čo je pozitívne zistenie (tabuľka 5).

Tabuľka 5

5. Koľko času venuješ počas školského dňa hraniu PChier, videohier, vrátane hier na mobile, on-line hier, Gameboy, Nintendo?	Počet odpovedí	Percent. podiel
hry počas školských dní nikdy nehrajú	563	32,9%
nanajvýš 1 hodinu	541	31,6%
1 - 3 hodiny	407	23,8%
viac ako 3 hodiny	202	11,8%

Čas strávený hraním elektronických hier je odlišný pri chlapcoch a dievčatách. Elektronické hry počas školských dní nehrajú 53,2% dievčat, ale iba 13,0% chlapcov. Viac ako 3 hodiny hráva elektronické hry až 19,8% chlapcov, ale len 3,7% dievčat (tabuľka 6).

Tabuľka 6

Pohlavie	5. Koľko času venuješ počas školského dňa hraniu PChier, videohier, vrátane hier na mobile, on-line hier, Gameboy, Nintendo?			
	nehrajú	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
chlapec	13,0%	30,6%	36,5%	19,8%
dievča	53,2%	32,3%	10,8%	3,7%

Počet tých, ktorí v pracovných dňoch vôbec nehrajú elektronické hry stúpa plynule s vekom. Až 60,0% 18-ročných a starších respondentov uviedlo, že elektronické hry nehrajú vôbec a z 13-ročných respondentov je to len 24,0%. Počet tých, ktorí hrávajú viac než 3 hodiny dosahuje maximum vo veku 15 rokov (18,5%). Priemerne najviac respondentov trávi hraním elektronických hier nanajvýš 1 hodinu počas školského dňa (tabuľka 7).

Tabuľka 7

Vek	5. Koľko času venuješ počas školského dňa hraníu PChier, videohier, vrátane hier na mobile, on-line hier, Gameboy, Nintendo?			
	nehrá	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
do 13	24,0%	34,4%	25,4%	16,1%
14	25,7%	32,8%	27,1%	14,5%
15	24,0%	28,1%	29,5%	18,5%
16	39,4%	34,3%	19,9%	6,3%
17	42,4%	24,4%	22,5%	10,7%
18 a viac	60,0%	16,0%	12,0%	12,0%

V závislosti od typu školy, ktorú respondenti navštevujú, zistenia výskumu dokumentujú, že najviac respondentov nehrá elektronické hry počas školských dní na gymnáziách (51,2%) a odborných školách (36,0%), najmenej na školách základných (24,2%). Tiež počet tých, ktorí hrávajú viac než 3 hodiny, dosahuje maximum pri základných školách(15,9%) (tabuľka 8).

Tabuľka 8

Škola	5. Koľko času venuješ počas školského dňa hraníu PChier, videohier, vrátane hier na mobile, on-line hier, Gameboy, Nintendo?			
	nehrá	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
základná	24,2%	32,5%	27,4%	15,9%
odborná	36,0%	30,6%	22,9%	10,5%
gymnázium	51,2%	30,4%	15,5%	2,8%

2. 3 INTERNETOVÁ MEDZIĽUDSKÁ KOMUNIKÁCIA

Vďaka rýchlemu rozvoju technológií je internet najdynamickejšie sa rozvíjajúcim komunikačným kanálom a poskytuje široké možnosti využitia pre medziľudskú komunikáciu. Táto svetová informačno-komunikačná sieť je takmer bez hraníc. V reálnom čase dokáže komunikovať s kýmkoľvek na Zemi. Tento druh vedenia rozhovorov sa stal v ostatnej dobe veľmi populárny. Mnohým ľuďom programy typu ICQ, QIP, MSN, Skype a iné nahrádzajú reálnu komunikáciu. Komunikácia prostredníctvom internetu je moderná, rýchla a často aj užitočná.

Najviac respondentov (42,2%) sa venuje počas školského dňa internetovej komunikácii 1 až 3 hodiny, iba 5,8% respondentov sa internetovej komunikácii počas školských dní nikdy nevenuje. Nepatrný rozdiel je medzi tými, ktorí sa internetovej komunikácii venujú viac ako 3 hodiny (23,0%) a tými, ktorí sa internetovej komunikácii venujú nanajvýš 1 hodinu (29,1%) (tabuľka 9).

Tabuľka 9

6. Koľko času venuješ počas školského dňa komunikácii s priateľmi, príbuznými a známymi cez internet, napr. e-mail, chat, ICQ a podobne?	Počet odpovedí	Percent. podiel
internetovej komunikácii sa počas školských dní nikdy nevenujem	99	5,8%
nanajvýš 1 hodinu	497	29,1%
1 - 3 hodiny	721	42,2%
viac ako 3 hodiny	393	23,0%

Chlapci internetovou komunikáciou trávajú menej času ako dievčatá, ale rozdiely nie sú výrazné (tabuľka 10).

Tabuľka 10

Pohlavie	6. Koľko času venuješ počas školského dňa komunikácii s priateľmi, príbuznými a známymi cez internet, napr. e-mail, chat, ICQ a podobne?			
	nekomunikuje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
chlapec	7,0%	32,3%	38,7%	22,1%
dievča	4,6%	25,8%	45,7%	23,9%

Vplyv veku na internetovú medzilidskú komunikáciu je nejednoznačný, všeobecne možno konštatovať, že najviac respondentov vo všetkých vekových kategóriách sa tomuto druhu komunikácie venuje 1 až 3 hodiny počas školského dňa (tabuľka 11).

Tabuľka 11

Vek	6. Koľko času venuješ počas školského dňa komunikácii s priateľmi, príbuznými a známymi cez internet, napr. e-mail, chat, ICQ a podobne?			
	nekomunikuje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
do 13	9,0%	32,3%	40,1%	18,6%
14	6,9%	26,9%	42,4%	23,8%
15	5,5%	23,4%	37,9%	33,1%
16	3,7%	31,5%	43,1%	21,7%
17	3,4%	26,8%	44,4%	25,3%
18 a viac	20,0%	28,0%	44,0%	8,0%

Poľa typu školy, ktorú respondenti navštevujú, výskum ukázal, že s priateľmi prostredníctvom internetu komunikujú najmenej na ZŠ, najviac na gymnáziách. Na všetkých typoch škôl sa internetovej komunikácii venuje najviac respondentov 1 až 3 hodiny počas školských dní (tabuľka 12).

Tabuľka 12

Škola	6. Koľko času venuješ počas školského dňa komunikácii s priateľmi, príbuznými a známymi cez internet, napr. e-mail, chat, ICQ a podobne?			
	nekomunikuje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
základná	7,7%	28,7%	40,4%	23,1%
odborná	4,8%	28,8%	41,4%	25,0%
gymnázium	2,5%	31,0%	48,8%	17,8%

2.4 SURFOVANIE PO INTERNETE

Internet obsahuje nekonečné množstvo užitočných aj menej užitočných informácií, ktoré ponúka svojim používateľom. Umožňuje nízkonákladové a takmer okamžité zdieľanie nápadov, vedomostí a schopností, čo spôsobilo revolúciu v mnohých oblastiach ľudskej činnosti.

Čas venovaný prezeraniu internetových stránok – surfovaniu je nižší, ako čas venovaný internetovej komunikácii s priateľmi. Najviac respondentov (45,8%) sa surfovaniu venuje nanajvýš 1 hodinu počas školského dňa. Surfovaniu sa nevenuje najmenej opýtaných, len 10,5% (tabuľka 13).

Tabuľka 13

7. Koľko času venuješ počas školského dňa prezeraniu internetových (webových) stránok, surfovaniu?	Počet odpovedí	Percent. podiel
surfovaniu sa počas školských dní nikdy nevenujem	179	10,5%
nanajvýš 1 hodinu	782	45,8%
1 - 3 hodiny	534	31,3%
viac ako 3 hodiny	211	12,4%

Chlapci surfujú po internete viac ako dievčatá. Nesurfuje 12,2% dievčat, ale len 8,8% chlapcov. Viac ako 3 hodiny surfuje po internete 14,6% chlapcov, ale len 10,2% dievčat (tabuľka 14).

Tabuľka 14

Pohlavie	7. Koľko času venuješ počas školského dňa prezeraniu internetových (webových) stránok, surfovaniu?			
	nesurfuje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
chlapec	8,8%	43,2%	33,4%	14,6%
dievča	12,2%	48,5%	29,1%	10,2%

Respondenti na odborných školách a gymnáziách surfujú po internete viac ako respondenti základných škôl. Všeobecne najviac respondentov bez ohľadu na typ školy trávi surfovaním po internete nanajvýš 1 hodinu (tabuľka 15).

Tabuľka 15

Škola	7. Koľko času venuješ počas školského dňa prezeraniu internetových (webových) stránok, surfovaniu?			
	nesurfuje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
základná	13,3%	42,9%	30,5%	13,3%
odborná	6,8%	46,5%	33,4%	13,4%
gymnázium	10,6%	53,0%	29,0%	7,4%

V závislosti od veku je zrejmé, že na internete nesurfujú najčastejšie respondenti 13, 14 a viac ako 18-roční. Najviac respondentov, bez ohľadu na vek, trávi surfovaním po internete nanajvýš 1 hodinu počas školského dňa (tabuľka 16).

Tabuľka 16

Vek	7. Koľko času venuješ počas školského dňa prezeraniu internetových (webových) stránok, surfovaniu?			
	nesurfuje	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
do 13	15,3%	45,8%	28,0%	10,9%
14	13,1%	42,2%	31,5%	13,1%
15	6,3%	38,9%	36,8%	18,1%
16	8,9%	48,9%	31,4%	10,7%
17	6,5%	48,7%	31,4%	13,4%
18 a viac	16,0%	44,0%	36,0%	4,0%

Hranie počítačových hier, komunikácia s priateľmi a surfovanie po webových stránkach sú asi najčastejšie činnosti, ktoré mladí ľudia robia na počítači. Jednotlivé činnosti vykonávané na počítači sa môžu realizovať aj v tom istom čase. Mladý človek môže napríklad hrať hru, zároveň pritom reagovať aj na prichádzajúce podnety v rámci internetového videotelefonovania (napr. Skype) alebo chatu. (Gašparovičová et al., 2009, s. 13)

Trávenie času „pri počítači“ sme sledovali osobitnou otázkou, ktorá zisťovala trávenie času počas víkendov (tabuľka 44). Respondenti mohli uviesť viacero možností. Čas strávený pri počítači skončil na treťom mieste (45,8 %), porazili ho alternatívy „s kamarátmi“ (78,5%) a „s rodinou“ (53,8%).

2.5 ČÍTANIE ČASOPISOV

Mladí ľudia, ktorí chcú tráviť svoj voľný čas čítaním časopisov, majú relatívne širokú možnosť výberu. Ponúkajú sa im všeobecné alebo špecializované časopisy nielen v slovenskom jazyku.

Z výskumu vyplynulo, že čítaniu časopisov sa respondenti v porovnaní so sledovaním televízie, hraním elektronických hier, internetovou komunikáciou alebo surfovaním po internete

venujú najmenej. Časopisy respondenti čítajú veľmi málo, nikdy časopisy počas školských dní nečíta 35 % a nanajvýš jednu hodinu 59,7 % respondentov (tabuľka 17).

Tabuľka 17

8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?	Počet odpovedí	Percent. podiel
časopisy počas školských dní nikdy nečítam	597	35,0%
nanajvýš 1 hodinu	1017	59,7%
1 - 3 hodiny	78	4,6%
viac ako 3 hodiny	12	0,7%

Výrazný rozdiel v závislosti od pohlavia je pri možnosti „časopisy nečítam“ čo uviedlo až 46,1 % chlapcov, ale len 23,9% dievčat (tabuľka 18).

Tabuľka 18

Pohlavie	8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?			
	nečíta	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
chlapec	46,1%	50,9%	2,5%	0,6%
dievča	23,9%	68,6%	6,7%	0,8%

Vplyv veku a typ navštevovanej školy na čas venovaný čítaniu je nejednoznačný, najviac respondentov číta časopisy nanajvýš 1 hodinu počas školského dňa (tabuľky 19, 20).

Tabuľka 19

Vek	8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?			
	nečíta	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
do 13	30,6%	61,5%	7,6%	0,4%
14	33,8%	58,8%	6,0%	1,4%
15	41,0%	52,8%	4,9%	1,4%
16	36,0%	60,3%	3,5%	0,2%
17	35,1%	62,5%	1,5%	0,8%
18 a viac	36,0%	60,0%	4,0%	-

Tabuľka 20

Škola	8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?			
	nečíta	nanajvýš 1 hod	1-3 hod	viac ako 3 hod
základná	33,4%	59,1%	6,5%	1,0%
odborná	36,6%	59,5%	3,2%	0,6%
gymnázium	36,2%	61,7%	2,1%	-

Závery 2. kapitoly (Médiá a voľný čas mládeže):

- z ponúkaných médií (televízia, elektronické hry, internetová komunikácia, surfovanie po internete, časopisy) respondenti najmenej voľného času trávia čítaním časopisov,
- zo všetkých deviatich alternatív trávenia voľného času počas víkendu respondenti z médií vybrali možnosť „pri počítači“ ako tretiu najčastejšie vykonávanú aktivitu a „sledovanie televízie“ ako piatu,
- záujem o sledovanie televízie klesá s vekom, a len 5,9% respondentov nesleduje televíziu vôbec,
- elektronické hry počas školských dní nikdy nehrá alebo hrá nanajvýš 1 hodinu prevažná väčšina respondentov; elektronické hry viac hrajú chlapci ako dievčatá,
- internetovej komunikácii sa nevenuje len 5,8% respondentov, internetovou komunikáciou trávia respondenti najčastejšie 1 až 3 hodiny denne počas školských dní,
- surfovaniu po internete sa venuje menej respondentov ako internetovej komunikácii s priateľmi; prezeraniu internetových stránok sa vôbec nevenuje 10,5% respondentov,
- časopisy respondenti čítajú veľmi málo; nikdy časopisy počas školských dní nečíta 35% a nanajvýš jednu hodinu 59,7 % respondentov.

3. MLÁDEŽ A NÁVŠTEVNOSŤ KULTÚRNYCH PODUJATÍ

O kultúrnych podujatiach, akými sú kino, divadlo, koncert, výstava či diskotéka sme uvažovali ako o potenciálnej konkurencii čítania, v súvislosti s trávením voľného času.

Návštevnosť kultúrnych podujatí, s výnimkou návštev diskoték a kina, je všeobecne nízka. Koncert vážnej hudby nikdy nenavštívilo až 85,2% respondentov. Najčastejšie, viackrát za mesiac, respondenti navštevujú diskotéky (18,9%). Frekvencia návštevnosti kina (54,8%) je najvyššia pri možnosti „viackrát do roka“. Výstavy, koncerty vážnej alebo modernej hudby a divadlo respondenti najčastejšie navštevujú len „raz do roka“ (tabuľka 21).

Tabuľka 21

Frekvencia návštevnosti	Návštevnosť kultúrnych podujatí					
	výstavy	koncerty váž. hudby	koncerty mod. hudby	divadlo	kino	diskotéka
viackrát do roka	31,6%	3,7%	23,8%	21,9%	54,8%	27,4%
1x do roka	38,8%	9,8%	29,0%	48,3%	19,2%	13,8%
viackrát za mesiac	1,5%	0,5%	3,7%	0,7%	6,2%	18,9%
1x za mesiac	3,7%	0,8%	4,4%	2,2%	13,4%	9,7%
nikdy	24,4%	85,2%	39,1%	27,0%	6,3%	30,3%

Viac ako polovica respondentov (54,8%) navštevuje filmové predstavenia viackrát do roka, do kina nechodí v priemere len 6,3% respondentov. Návšteva kina je najobľúbenejšia u 17-ročných respondentov a žiakov stredných odborných škôl. Presné údaje sú v tabuľkách 22, 23, 24.

Tabuľka 22

Škola	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
základná	52,7%	18,2%	8,1%	14,3%	6,7%
odborná	57,7%	21,6%	3,2%	9,7%	7,7%
gymnázium	54,5%	16,8%	7,1%	19,0%	2,6%

Tabuľka 23

Pohlavie	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
chlapec	54,7%	20,8%	5,4%	10,1%	9,0%
dievča	55,0%	17,6%	7,0%	16,6%	3,8%

Tabuľka 24

Vek	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
do 13	52,1%	20,4%	8,3%	13,6%	5,7%
14	54,0%	16,6%	8,2%	15,6%	5,6%
15	47,2%	20,3%	8,1%	10,6%	13,8%
16	57,6%	21,5%	3,8%	12,4%	4,8%
17	58,5%	16,6%	5,4%	13,7%	5,8%
18 a viac	40,0%	20,0%	-	15,0%	25,0%

Divadlo najčastejšie respondenti navštevujú jedenkrát do roka, bez ohľadu na vek, pohlavie a typ školy (tabuľky 25,26,27).

Návštevnosť divadla podľa typu školy je priemerne rovnaká pri možnosti „viackrát do roka“ (25,2%) a tiež pri možnosti „nikdy“ (24,2%). Frekvencia návštevnosti jedenkrát do roka je priemerne najvyššia (47,93%). Návštevnosť viackrát za mesiac a jedenkrát za mesiac je priemerne len 1,33 % (tabuľka 25).

Tabuľka 25

Škola	33. Ako často navštevuješ divadlo?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
základná	16,3%	48,0%	1,1%	2,6%	32,0%
odborná	22,6%	49,9%	-	1,8%	25,7%
gymnázium	36,7%	45,9%	0,7%	1,8%	14,9%

V závislosti od pohlavia sú rozdiely vo frekvencii návštevnosti divadla nie sú veľké, dievčatá navštevujú divadlo viackrát do roka v pomere ku chlapcom 25,6% : 18,3% (tabuľka 26).

Tabuľka 26

Pohlavie	33. Ako často navštevuješ divadlo?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
chlapec	18,3%	44,1%	0,6%	1,1%	36,0%
dievča	25,6%	52,5%	0,7%	3,3%	17,8%

V závislosti od veku respondentov je zrejmé, že všetky vekové kategórie divadlo navštevujú najčastejšie jedenkrát do roka (tabuľka 27).

Tabuľka 27

Vek	33. Ako často navštevuješ divadlo?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
do 13	18,4%	49,8%	1,1%	1,1%	29,6%
14	15,1%	48,4%	1,4%	3,4%	31,74%
15	13,4%	38,7%	-	3,5%	44,4%
16	28,1%	48,6%	0,4%	1,1%	21,9%
17	28,1%	51,2%	-	3,1%	17,7%
18 a viac	25,0%	50,0%	-	-	25,0%

Návštevnosť koncertov modernej hudby nie je vysoká, podľa typu školy sú koncerty modernej hudby navštevované najčastejšie jedenkrát do roka (priemerne 29,13%). Najviac respondentov uviedlo, že koncerty nenavštevuje (priemerne 37,13%) (tabuľka 28).

Tabuľka 28

Škola	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
základná	20,4%	30,3%	3,6%	3,5%	42,1%
odborná	25,9%	26,9%	3,3%	4,8%	39,1%
gymnázium	28,4%	30,2%	5,0%	6,1%	30,2%

Rozdiely v závislosti od pohlavia nie sú výrazné, priemerne viac dievčat navštevuje koncerty modernej hudby (tabuľka 29).

Tabuľka 29

Pohlavie	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
chlapec	22,8%	26,2%	3,4%	5,2%	42,3%
dievča	24,7%	31,8%	4,1%	3,6%	35,9%

Bez ohľadu na vek, najviac respondentov uviedlo (priemerne 43%), že koncert modernej hudby nenavštevuje. Jedenkrát do roka sa koncertu modernej hudby zúčastní priemerne 25,36% z opýtaných (tabuľka 30).

Tabuľka 30

Vek	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
do 13	18,5%	34,2%	2,5%	3,3%	41,5%
14	21,0%	28,6%	4,3%	3,1%	43,0%
15	24,8%	22,0%	4,3%	5,7%	43,3%
16	25,7%	29,1%	4,0%	5,8%	35,4%
17	28,4%	29,6%	3,9%	4,3%	33,9%
18 a viac	26,1%	8,7%	-	4,3%	60,9%

Návštevnosť koncertov vážnej hudby zaznamenáva vysoké percento v skupine nikdy – v priemere až 84,2 %. Pravdepodobne vo vyučovacom procese chýbajú tzv. výchovné koncerty. Veľmi nízke až nepatrné zastúpenie je v skupinách 1x za mesiac (priemerne 0,83%) a viackrát za mesiac (0,36 % v priemere). Pri frekvencii 1x do roka najviac navštevujú koncerty vážnej hudby študenti gymnázií, najmenej žiaci odborných škôl. Presné údaje o návštevnosti koncertov vážnej hudby sú v tabuľkách 31, 32, 33.

Tabuľka 31

Škola	36. Ako často navštevuješ koncert vážnej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
základná	4,4%	9,5%	0,8%	1,1%	84,2%
odborná	1,8%	8,9%	0,3%	-	88,9%
gymnázium	6,1%	12,9%	-	1,4%	79,6%

Tabuľka 32

Pohlavie	36. Ako často navštevuješ koncert vážnej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
chlapec	3,1%	9,5%	0,6%	1,1%	85,7%
dievča	4,4%	10,2%	0,4%	0,5%	84,6%

Tabuľka 33

Vek	36. Ako často navštevuješ koncert vážnej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
do 13	3,3%	11,7%	0,4%	1,8%	82,8%
14	5,0%	8,8%	1,2%	,5%	84,5%
15	4,3%	5,7%	-	1,4%	88,7%
16	3,2%	10,2%	0,2%	0,5%	85,8%
17	3,1%	10,4%	0,4%	0,4%	85,7%
18 a viac	4,2%	12,5%	-	-	83,3%

Návštevnosť výstav zaznamenala priemerne najvyššiu frekvenciu pri možnosti jeden alebo viackrát do roka (35,9%), pravdepodobne ide o spoločné školské akcie. Priemerne 22,9% respondentov uviedlo, že výstavy nenavštevuje (tabuľka 34).

Tabuľka 34

Škola	37. Ako často navštevuješ výstavy?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
základná	27,9%	39,6%	1,9%	4,9%	25,7%
odborná	31,5%	39,1%	1,3%	1,7%	26,5%
gymnázium	41,7%	35,6%	1,1%	5,0%	16,5%

Na frekvenciu návštevnosti výstav je vplyv pohlavia a veku nevýrazný (tabuľky 35, 36).

Tabuľka 35

Pohlavie	37. Ako často navštevuješ výstavy?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
chlapec	32,0%	36,7%	1,5%	3,9%	25,8%
dievča	31,0%	40,9%	1,6%	3,6%	23,0%

Tabuľka 36

Vek	37. Ako často navštevuješ výstavy?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
do 13	29,6%	41,2%	1,4%	5,4%	22,4%
14	28,8%	36,8%	2,2%	4,8%	27,4%
15	23,4%	43,3%	3,5%	2,1%	27,7%
16	36,8%	36,4%	1,3%	3,6%	21,9%
17	30,0%	42,0%	0,4%	1,6%	26,1%
18 a viac	33,3%	37,5%	-	4,2%	25,0%

V priemere najviac respondentov (28,7%) uviedlo, že sa návštev diskoték nezúčastňuje. Je to porovnateľný údaj s možnosťou „návšteva diskotéky viackrát do roka“, ktorú uviedlo priemerne 28,03% respondentov (tabuľka 37).

Tabuľka 37

Škola	34. Ako často navštevuješ diskotéky?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
základná	25,8%	16,8%	9,6%	8,1%	39,6%
odborná	28,3%	10,4%	28,9%	12,5%	19,9%
gymnázium	30,0%	12,3%	23,5%	7,6%	26,7%

V závislosti od pohlavia diskotéky navštevujú častejšie dievčatá ako chlapci (tabuľka 38).

Tabuľka 38

Pohlavie	34. Ako často navštevuješ diskotéky?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
chlapec	26,7%	13,5%	17,6%	11,0%	31,2%
dievča	28,0%	14,0%	20,2%	8,4%	29,3%

Viackrát do roka navštevujú diskotéky najčastejšie 15 a 16-roční respondenti, viackrát za mesiac 18-roční a pochopiteľne nikdy diskotéku nenavštívilo najviac 13 a 14-ročných žiakov.

Tabuľka 39

Vek	34. Ako často navštevuješ diskotéky?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
do 13	21,7%	18,8%	6,2%	6,9%	46,4%
14	26,9%	15,9%	11,5%	8,2%	37,5%
15	30,3%	14,8%	16,2%	14,1%	24,6%
16	30,9%	10,7%	27,2%	10,7%	20,4%
17	25,2%	11,2%	26,0%	10,1%	27,5%
18 a viac	12,5%	12,5%	37,5%	12,5%	25,0%

Záver 3. kapitoly (Mládež a návštevnosť kultúrnych podujatí):

- návštevnosť kultúrnych podujatí s výnimkou návštev diskoték a kina, je všeobecne nízka,
- najnižšiu návštevnosť majú koncerty vážnej hudby, až 85,2% respondentov nikdy koncert vážnej hudby nenavštívilo,
- viackrát za mesiac respondenti najčastejšie navštevujú diskotéku (18,9%),
- viackrát do roka respondenti najčastejšie navštevujú kino (54,8%).

4. MLÁDEŽ A ČÍTANIE KNÍH

Je všeobecne známe, že záujem verejnosti o čítanie neustále klesá. Osobitne znepokojujúca je skutočnosť, že prestávajú čítať aj mladí ľudia. Koľko času venuje mládež čítaniu kníh je predmetom výskumu tejto kapitoly.

4.1 ČAS VENOVANÝ ČÍTANIU KNÍH

Jedna z najdôležitejších otázok nášho výskumu zistovala, aký čas venujú mladí ľudia čítaniu kníh. Respondentov sme osobitne upozornili, že pod knihami nemyslíme školské učebnice. Z dôvodu možnosti komparácie sme sa pýtali, podobne ako pri otázkach o ďalších spôsoboch trávenia voľného času, na čas venovaný čítaniu kníh v dňoch školského vyučovania. Hneď v úvode upozorňujeme, že pri čítaní kníh sme nebrali do úvahy ich žáner, tematiku či kvalitu. (Gašparovičová et al., 2009, s. 20)

V pracovných dňoch knihy nečíta až 45,9% respondentov. Medzi tými, čo knihy čítajú je najfrekvencovanejšia odpoveď „najvyšš 15 minút“, ktorú využilo 26,5% respondentov. Najmenej, len 4,7%, respondentov uviedlo, že počas školského dňa číta viac ako 2 hodiny (tabuľka 40).

Tabuľka 40

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?	Počet odpovedí	Percent. podiel
knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	781	45,9%
nanajvyš 15 minút	451	26,5%
1 - 2 hodiny	388	22,8%
viac ako 2 hodiny	80	4,7%

Čas strávený čítaním kníh je odlišný u chlapcov a u dievčat. Priemerne viac času trávia čítaním kníh dievčatá. Knihy nečíta 56,0% chlapcov a 35,7% dievčat. Výrazný rozdiel je aj pri čítaní v rozmedzí 1 až 2 hodiny - chlapcov číta len 15,7%, dievčat 30,0%. Pri čítaní viac ako 2 hodiny majú dievčatá takmer tri a pol násobnú prevahu (7,5% : 2%) (tabuľka 41).

Tabuľka 41

Pohlavie	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	nečíta	nanajvyš 15 min.	1-2 hod.	viac ako 2 hod.
chlapec	56,0%	26,3%	15,7%	2,0%
dievča	35,7%	26,7%	30,0%	7,5%

Vzťah k čítaniu je najhorší vo veku 15 a 16 rokov. V tomto veku nečíta priemerne 52% respondentov a viac ako 2 hodiny číta priemerne len 3,25% respondentov. Najlepšia situácia je vo veku 13 a viac ako 18 rokov. V tomto veku nečíta priemerne 37,15% respondentov a viac ako 2 hodiny číta priemerne 6,35% respondentov. Tí, ktorí čítajú, venujú tejto aktivite najčastejšie 1 až 2 hodiny (tabuľka 42).

Tabuľka 42

Vek	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	nečíta	nanajvyš 15 min.	1-2 hod.	viac ako 2 hod.
do 13	39,5%	30,1%	26,4%	4,0%
14	39,6%	27,3%	26,6%	6,5%
15	53,8%	24,1%	20,0%	2,1%
16	50,2%	23,6%	21,8%	4,4%
17	49,6%	28,5%	17,3%	4,6%
18 a viac	34,8%	34,8%	21,7%	8,7%

Analýza čitateľských aktivít z hľadiska typu školy poukazuje na fakt, že najmenej sa číta na stredných odborných školách (54,1%), na základných školách a gymnáziách nečíta takmer rovnaký počet respondentov – priemerne 41,4%. Viac ako 2 hodiny denne čítajú najviac študenti na gymnáziách (tabuľka 43).

Tabuľka 43

Škola	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	nečíta	nanajvýš 15 min.	1-2 hod.	viac ako 2 hod.
základná	41,2%	27,5%	26,4%	4,9%
odborná	54,1%	25,8%	17,0%	3,1%
gymnázium	41,6%	24,9%	25,6%	7,8%

4.2 VÍKENDOVÉ AKTIVITY A ČÍTANIE KNÍH

Predchádzajúcou otázkou sme sa pýtali na čítanie kníh v pracovných dňoch. Okrem toho sme tiež zisťovali, ako trávia mladí ľudia čas cez víkendy. Ponúkli sme im sedem rôznych spôsobov trávenia voľného času, možnosť voľnej odpovede (iné – uved') a poslednou alternatívou bola odpoveď nemám voľný čas. Respondenti si mohli vybrať súčasne aj viacero alternatív. (Gašparovičová et al., 2009, s. 21)

Respondenti uviedli, že najčastejšie trávia čas s kamarátmi (78,5%), s rodinou (53,8%) alebo pri počítači (45,8%). Čítaniu sa počas víkendov venuje len 20,9% respondentov a táto aktivita sa umiestnila na 7. mieste z 9-tich navrhovaných alternatív (tabuľka 44).

Z korelácie dotazníkových otázok „Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh“ a „Ktorej z uvedených činností venuješ najviac času počas víkendov“ vyplynulo, že tí, ktorí knihy v pracovných dňoch nikdy nečítajú najčastejšie trávia čas počas víkendov pri počítači (48,5%). Respondenti, ktorí čítajú viac ako 2 hod. trávia najmenej času sledovaním televízie a pri počítači.

Tabuľka 44

9. Ktorej z uvedených činností venuješ najviac času počas víkendov?	Počet odpovedí	Percent. podiel
s kamarátmi	1339	78,5%
s rodinou	918	53,8%
pri počítači	782	45,8%
chodím do prírody	374	21,9%
športujem	699	41,0%
čítam	356	20,9%
sledujem televíziu	526	30,8%
iné	139	8,1%
nemám voľný čas	13	0,8%

Jednoznačne sa počas víkendu venuje čítaniu dva a polkrát viac dievčat ako chlapcov (tabuľka 45).

Tabuľka 45

Pohlavie	Čítanie ako jedna z činností, ktorej venuje najviac času počas víkendov
chlapec	11,6%
dievča	30,2%

V závislosti od veku je zrejmé, že mladšie ročníky počas víkendov čítajú viac – percentá klesajú so stúpajúcim vekom. Z respondentov do 13 rokov sa venuje čítaniu 24,2%, ale z 18 a viacročných číta len 12% (tabuľka 46).

Tabuľka 46

Vek	Čítanie ako jedna z činností, ktorej venuje najviac času počas víkendov
do 13	24,2%
14	23,3%
15	19,3%
16	20,7%
17	16,5%
18 a viac	12,0%

Žiaci stredných odborných škôl počas víkendov čítajú takmer o polovicu menej ako žiaci gymnázií, v pomere 14,1% : 29,2% (tabuľka 47).

Tabuľka 47

Škola	Čítanie ako jedna z činností, ktorej venuje najviac času počas víkendov
základná	23,3%
odborná	14,1%
gymnázium	29,2%

4.3 FREKVENCIA ČÍTANIA KNÍH

Iným kvantitatívnym údajom, ktorý vypovedá o čítaní kníh je frekvencia čítania, teda ako často človek číta (tabuľka 48). Na tento fakt sa môžeme pýtať buď priamo otázkou, ktorá zisťuje respondentov názor, presnejšie odhad, ako často číta, alebo sa spýtame na to, kedy naposledy čítal. Prvá otázka nesie riziko skresľovania najmä v skupinách s nižšou frekvenciou, druhá otázka nevyhnutne vedie k tomu, že tí, ktorí čítajú málo, ale naposledy túto zriedkavú aktivitu vykonávali nedávno, budú zaradení do rovnakej skupiny ako tí, ktorí čítajú často. Tento nedostatok sa čiastočne eliminuje pri dostatočne veľkej vzorke, čo bol aj príklad tohto výskumu. Zvolili sme druhý spôsob kladenia otázky a respondentov sme sa pýtali, kedy naposledy čítali knihu (nie učebnicu). Na túto otázku nemal vôbec odpovedať ten, kto knihy nečíta. (Gašparovičová et al., 2009, s. 22)

Z 1 719 respondentov na otázku „Kedy si naposledy čítal knihu“ neodpovedalo len 170 (9,9%), z čoho vyplýva, že 90% opýtaných číta.

Najviac respondentov uviedlo, že naposledy čítalo včera alebo dnes (22,1%), potom nasleduje časové obdobie pred mesiacom (19,1%) a pred viac ako rokom (18,7%).

Medzi príležitostných čitateľov môžeme zaradiť tých, ktorí čítali pred viac ako rokom – 18,7%, medzi občasných čitateľov tých, ktorí čítali pred polrokom a pred mesiacom – priemerne 17,4% a medzi pravidelných aktívnych čitateľov tých, ktorí čítali pred mesiacom, včera alebo dnes – priemerne 19,95% respondentov (tabuľka 48).

Tabuľka 48

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	Počet odpovedí	Percent. podiel
včera alebo dnes	342	22,1%
pred týždňom	275	17,8%
pred mesiacom	296	19,1%
pred polrokom	243	15,7%
pred viac ako rokom	290	18,7%
iné	103	6,6%

Frekvencia čítania v závislosti od pohlavia je vyššia u dievčat ako u chlapcov - aktívnych čitateľov je priemerne 23,65% dievčat, ale len 15,95% chlapcov. Príležitostných čitateľov je naopak viac chlapcov (27,8%) ako dievčat (10,1%) (tabuľka 49).

Tabuľka 49

Pohlavie	11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?					
	včera, dnes	pred týždňom	pred mesiacom	pred polrokom	pred viac ako rokom	iné
chlapec	16,2%	15,7%	14,5%	16,9%	27,8%	8,9%
dievča	27,7%	19,6%	23,4%	14,6%	10,1%	4,5%

Najviac aktívnych čitateľov je medzi študentmi gymnázií (priemerne 25,1%), najmenej na stredných odborných školách (priemerne 15,65%) (tabuľka 50).

Tabuľka 50

Škola	11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?					
	včera, dnes	pred týždňom	pred mesiacom	pred polrokom	pred viac ako rokom	iné
základná	23,4%	19,2%	17,7%	17,1%	18,2%	4,5%
odborná	16,8%	14,5%	18,3%	16,3%	24,0%	10,1%
gymnázium	29,3%	20,9%	24,7%	10,6%	8,7%	5,7%

Najviac aktívnych čitateľov je medzi 18-ročnými študentmi (priemerne 25%), potom 14-ročnými (priemerne 21,95%) a 13-ročnými žiakmi (priemerne 21,8%). Najmenej aktívnych čitateľov sme zaznamenali v skupine 15-ročných, ktorí uviedli, že včera, dnes alebo pred týždňom čítalo v priemere len 15,7% respondentov. Tomu zodpovedajú aj výsledky príležitostných čitateľov, kde najviac respondentov (29,0%) je 15-ročných a najmenej 18-ročných (9,1%), ktorí uviedli, že čítali pred viac ako rokom (tabuľka 51).

Tabuľka 51

Vek	11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?					
	včera, dnes	pred týždňom	pred mesiacom	pred polrokom	pred viac ako rokom	iné
do 13	21,4%	22,2%	18,3%	19,1%	14,8%	4,3%
14	25,4%	18,5%	16,2%	16,2%	18,5%	5,1%
15	18,5%	12,9%	19,4%	14,5%	29,0%	5,6%
16	20,6%	17,3%	21,6%	14,8%	17,9%	7,7%
17	22,0%	15,4%	19,4%	14,5%	20,3%	8,4%
18 a viac	27,3%	22,7%	22,7%	9,1%	9,1%	9,1%

Záver 4. kapitoly (Mládež a čítanie kníh):

- *v pracovných dňoch knihy nečíta až 45,9% respondentov; len 4,7% respondentov uviedlo, že počas školského dňa číta viac ako 2 hodiny,*
- *priemerne viac času trávia čítaním kníh dievčatá. Knihy nečíta 56,0% chlapcov a 35,7% dievčat,*
- *vzťah k čítaniu je najhorší vo veku 15 a 16 rokov. V tomto veku nečíta priemerne 52% respondentov,*
- *čítaniu sa počas víkendov venuje len 20,9% respondentov a táto aktivita sa umiestnila na 7. mieste z 9-tich navrhovaných alternatív,*
- *z 1 719 respondentov na otázku „Kedy si naposledy čítal knihu“ neodpovedalo len 170 (9,9%), z čoho vyplýva, že 90% opýtaných číta,*
- *najviac aktívnych čitateľov je medzi 18-ročnými študentmi (priemerne 25%), najmenej v skupine 15-ročných, ktorí uviedli, že včera, dnes alebo pred týždňom čítalo v priemere len 15,7% respondentov.*

5. ČÍTANIE V KONTEXTE S INÝMI VOLNOČASOVÝMI AKTIVITAMI MLÁDEŽE

Množstvo voľného času nie je neobmedzené. Hlavnou povinnosťou našich respondentov je navštevovanie školy a domáca príprava na ňu. Preto nás zaujímalo, ako čítajú skupiny respondentov vytvorené podľa ich vzťahu k výroku v školských dňoch nemám okrem školy na nič čas. Respondenti mohli odpovedať v škále úplne súhlasím – čiastočne súhlasím – skôr nesúhlasím – vôbec nesúhlasím. Zisťovali sme, na čo majú čas počas víkendov a hlavne, či majú čas aj na čítanie. (Gašparovičová et al., 2009, s. 24)

Spomedzi tých, ktorí úplne súhlasia s výrokom *V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas* najviac času cez víkend trávi s kamarátmi 78,3%, ďalej s rodinou 53%, pri počítači 43,5%, sledovaním televízie 33,9%, športovaním 32,2%, v prírode 21,7%. Čítaniu sa venuje najmenej z nich, iba 14,8% respondentov. Najviac času venujú čítaniu tí, ktorí čiastočne súhlasia s uvedeným tvrdením, a to až 24% respondentov. Tí, čo s konštatovaním skôr nesúhlasia či vôbec nesúhlasia, čítajú o niečo menej (22,9%, resp. 18,8%). Presné údaje sú v tabuľke 51a.

Tabuľka 51a

9. Ktorej z uvedených činností venuješ najviac času počas víkendov?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
s kamarátmi	78,3%	76,0%	80,5%	78,2%
s rodinou	53,0%	54,6%	56,6%	51,6%
pri počítači	43,5%	44,2%	45,7%	46,8%
chodím do prírody	21,7%	22,3%	22,2%	21,5%
športujem	32,2%	36,2%	38,1%	47,5%
čítam	14,8%	24,0%	22,9%	18,8%
sledujem televíziu	33,9%	34,1%	28,7%	30,8%
iné	10,4%	7,7%	8,0%	8,2%
nemám voľný čas	3,5%	1,5%	2%	4%

V korelácií otázky, kedy si naposledy čítal knihu a vyjadrenia ku konštatovaniu *V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas* sledujeme, že medzi respondentmi, ktorí s výrokom úplne súhlasia je výrazne menej aktívnych čitateľov (tých, ktorí čítali naposledy včera, či dnes) 13,1 % v porovnaní s ostatnými troma skupinami (čiastočne súhlasím – 22,3 %, skôr nesúhlasím – 21,3 %, vôbec nesúhlasím 24,4 %). Kompletné údaje sú v tabuľke 52.

Tabuľka 52

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
včera alebo dnes	13,1%	22,3%	21,3%	24,4%
pred týždňom	14,1%	17,8%	20,1%	16,5%
pred mesiacom	18,2%	23,6%	19,0%	17,0%
pred polrokom	18,2%	15,3%	15,1%	15,4%
pred viac ako rokom	30,3%	15,3%	17,4%	19,9%
iné (uveď)	6,1%	5,7%	7,2%	6,8%

Sledovali sme dôvody, prečo mladí nečítajú, ktoré sme dali do vzťahu s výrokom *V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas*. Z tých, ktorí s výrokom úplne súhlasia, 48,6 %

uvádza, že nečíta kvôli nedostatku času, až 44,6 % čítanie vôbec nebaví, 37,8 % uvádza, že čítanie je pre nich únavné. Čítanie nebaví až 62,9 % opýtaných, ktorí uviedli, že nesúhlasia s tým, že nemajú čas na nič okrem školy (tabuľka 53).

Tabuľka 53

13. Označ dôvody, prečo nečítaš	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nemám na čítanie čas	48,6%	49,7%	37,6%	29,8%
čítanie je únavné radšej si pozriem film	37,8%	28,7%	35,2%	34,5%
nebaví ma to	44,6%	49,7%	55,2%	62,9%
iný dôvod (uveď aký)	2,7%	3,2%	5,6%	5,0%

5.1 ČÍTANIE KNÍH A ČASOPISOV

Napriek tomu, že obe médiá – kniha i časopis – sprostredkujú písaný text a obe existenčne súvisia s čítaním, vzťah medzi čítaním kníh a čítaním časopisov je veľmi nejasný a kolísavý. Vo všeobecnosti sa dá predpokladať, že sa tieto dve čitateľské aktivity buď navzájom podporujú, alebo je časopis náhradou za knihu (a naopak), čo by znamenalo, že čím viac času je venovaného časopisu, tým menej ho zostáva na knihu. (Gašparovičová et al., 2009, s. 25)

Nasledovná tabuľka porovnáva tieto vzťahy a čas venovaný čítaniu kníh porovnáva s časom venovaným časopisom. Až 64,5% respondentov, ktorí počas pracovných dní nečítajú časopisy, nečítajú ani knihy. Naopak až 33,3 % z tých, ktorí čítajú časopisy viac ako 3 hodiny denne tvrdia, že čítajú viac ako 2 hodiny denne knihy a 41,7% z nich číta knihy 1-2 hodiny denne. Pozitívny vzťah ku knihám má aj skupina, ktorá číta časopisy 1-3 hodiny denne. Kompletné údaje sa nachádzajú v tabuľke 54.

Tabuľka 54

8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	nanajvýš 15 minút	1 - 2 hodiny	viac ako 2 hodiny
časopisy počas školských dní nikdy nečítam	64,5%	17,5%	15,1%	2,9%
nanajvýš 1 hodinu	37,6%	32,4%	25,6%	4,4%
1 - 3 hodiny	19,2%	19,2%	43,6%	17,9%
viac ako 3 hodiny	16,7%	8,3%	41,7%	33,3%

5.2 ČÍTANIE KNÍH A TELEVÍZIA

V pomere sledovania televízie a čítania kníh môžeme predpokladať, že čím viac mladí pozerajú televíziu, tým menej času venujú čítaniu. Až 55,9% z respondentov, ktorí sledujú televíziu viac ako 3 hodiny denne, v školských dňoch vôbec nečíta knihy. Najviac tých, ktorí čítajú viac ako 2 hodiny denne (6,1%) je medzi mladými, ktorí označili možnosť, že televíziu sledujú nanajvýš hodinu denne. Predpoklad o nepriamej úmere medzi sledovaním televízie a čítaním kníh nie je tak naplnený úplne. Kompletný obraz poskytuje tabuľka 55.

Tabuľka 55

4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu televízie?	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	nanajvýš 15 minút	1 - 2 hod.	viac ako 2 hodiny
televíziu počas školských dní nesledujem	50,0%	28,0%	17,0%	5,0%
nanajvýš 1 hodinu	41,3%	26,1%	26,5%	6,1%
1 - 3 hodiny	44,9%	26,9%	23,8%	4,4%
viac ako 3 hodiny	55,9%	26,3%	15,4%	2,4%

5.3 ČÍTANIE KNÍH A POČÍTAČ

Vo výskume sme tiež sledovali korelácie medzi časom venovaným jednotlivým počítačovým aktivitám – hranie počítačových hier, komunikácia cez internet, surfovanie a časom venovaným čítaniu.

Môžeme skonštatovať, že obraz jednotlivých činností súvisiacich s časom stráveným pri počítači voči čítaniu kníh je veľmi podobný. Až na malé výnimky je zrejmé, že čím viac respondenti strávia času či už hraním PC hier, chatovaním alebo surfovaním, tým menej im zostáva času na čítanie. Na druhej strane platí, že v skupine tých, ktorí venujú čítaniu viac ako 2 hodiny denne je najmenšie percento tých, ktorí venujú aktivitám súvisiacim s počítačom 1-3 hodiny alebo viac ako 3 hodiny denne (tabuľky 56, 57, 58).

Tabuľka 56

5. Koľko času venuješ počas školského dňa hraniu počítačových hier, videohier, vrátane hier na mobile, on-line hier, Gameboy, Nintendo?	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	nanajvýš 15 minút	1-2 hod.	viac ako 2 hodiny
hry počas školských dní nikdy nehrám	42,5%	23,5%	27,3%	6,6%
nanajvýš 1 hodinu	40,5%	31,0%	23,5%	5,0%
1 - 3 hodiny	49,8%	28,1%	19,7%	2,5%
viac ako 3 hodiny	62,4%	20,3%	14,4%	3,0%

Tabuľka 57

6. Koľko času venuješ počas školského dňa komunikácii s priateľmi, príbuznými a známymi cez internet, napr. e-mail, chat, ICQ a podobne	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	nanajvýš 15 minút	1 - 2 hod.	viac ako 2 hodiny
nevenuje sa	39,2%	22,7%	29,9%	8,2%
nanajvýš 1 hodinu	40,9%	27,3%	26,5%	5,3%
1 - 3 hodiny	45,3%	26,2%	24,6%	3,9%
viac ako 3 hodiny	56,0%	26,6%	12,8%	4,6%

Tabuľka 58

7. Koľko času venuješ počas školského dňa prezeraniu internetových (webových) stránok, surfovaniu?	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	nanajvýš 15 minút	1 - 2 hodiny	viac ako 2 hodiny
nevenuje sa	42,6%	21,6%	27,8%	8,0%
nanajvýš 1 hodinu	41,4%	27,7%	25,5%	5,4%
1 – 3 hodiny	48,9%	27,4%	20,2%	3,6%
viac ako 3 hod.	58,3%	23,7%	15,6%	2,4%

5.4 ČÍTANIE KNÍH A NÁVŠTEVNOSŤ KULTÚRNYCH PODUJATÍ

Výskum sledoval i návštevnosť kultúrnych podujatí respondentmi. Ide najmä o návštevu koncertov modernej hudby, kina, diskotéky, ale i divadla či výstavy. Keďže množstvo voľného času je obmedzené, je na prioritách každého, akej činnosti svoj voľný čas venuje. Ako v týchto porovnaníach obstálo čítanie? Mladí nevenujú návšteve kultúrnych podujatí ani zďaleka toľko času ako napr. sledovaniu televízie, či aktivitám súvisiacim s počítačom. Napriek tomu sme sledovali ako návštevnosť jednotlivých typov podujatí ovplyvňuje čítanie a jeho frekvenciu.

Bližšia pozornosť bola venovaná najmä koncertom modernej hudby, diskotékam a kinu, čo sú najviac obľúbené a navštevované kultúrne podujatia z pohľadu skúmanej skupiny respondentov. Frekvencia navštevovania bola vyjadrená súhlasom s jednou z nasledujúcich možností: nikdy – jedenkrát do roka - viackrát do roka – jedenkrát za mesiac – viackrát za mesiac.

5.4.1 ČÍTANIE KNÍH A MODERNÁ HUDBA

Výsledky výskumu v súvislosti s koncertmi modernej hudby sú dosť rozporuplné. Ukazujú, že v skupine tých, ktorí navštevujú koncerty viackrát do roka je najvyšší podiel 29,4% čitateľov, ktorí knihám venujú 1-2, príp. viac ako 2 hodiny denne a zároveň je tu najnižší podiel 41,6% respondentov, ktorí sa čítaniu v pracovných dňoch vôbec nevenujú. Táto skupina teda dosiahla najpriaznivejšie výsledky vo vzťahu k čítaniu (tabuľka 59).

Tabuľka 59

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	41,6%	43,0%	54,0%	41,9%	50,9%
nanajvýš 15 minút	29,0%	29,4%	28,6%	33,8%	21,2%
1 – 2 hod	25,9%	22,8%	14,3%	18,9%	22,7%
viac ako 2 hodiny	3,5%	4,7%	3,2%	5,4%	5,3%

Medzi častými návštevníkmi koncertov modernej hudby, ktorí navštevujú koncerty *viackrát za mesiac*, je najviac – 24,1% tých, ktorí čítali knihu včera alebo dnes. Respondentov, ktorí čítali knihu naposledy pred viac ako rokom je najmenej 16,2% spomedzi tých, ktorí navštevujú koncerty viackrát do roka (tabuľka 60).

Tabuľka 60

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
včera alebo dnes	22,4%	21,3%	24,1%	21,4%	22,8%
pred týždňom	18,1%	23,1%	13,0%	18,6%	14,6%
pred mesiacom	22,4%	17,1%	14,8%	17,1%	18,8%
pred polrokom	15,4%	15,5%	14,8%	11,4%	15,9%
pred viac ako rokom	16,2%	18,3%	24,1%	27,1%	19,1%
iné (uveď)	5,4%	4,6%	9,3%	4,3%	8,8%

Pri pohľade na tabuľku 61 zistíme, že v skupine, ktorá navštevuje koncerty asi raz za mesiac je najviac 64,1% mladých, ktorí uvádzajú, že čítanie ich nebaví. Druhá najpočetnejšia skupina 59% je spomedzi tých, ktorí koncerty nenavštevujú vôbec. Tá je však takmer zhodne veľká 58,8%, so skupinou spomedzi najčastejších návštevníkov koncertov – viackrát za mesiac. Táto analýza potvrdzuje, že vzťah medzi obľubou koncertov modernej hudby a obľubou čítania je veľmi nejasný.

Tabuľka 61

13. Označ dôvody, prečo nečítaš	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nemám čas na čítanie	39,5%	41,0%	32,4%	28,2%	36,2%
čítanie je únavné, radšej si pozriem film	36,0%	31,2%	32,4%	41,0%	33,5%
nebaví ma to	55,2%	50,9%	58,8%	64,1%	59,0%
iný dôvod (uveď aký)	6,4%	4,3%	2,9%	5,1%	4,2%

5.4.2 ČÍTANIE KNÍH A DISKOTÉKA

Jasnejšie sú výsledky analýzy čítania a ďalšej aktivity – diskotéky. Tie potvrdzujú, že návštevníci diskoték, najmä tí častí, sú oveľa horšími čitateľmi (tabuľka 62). Medzi tými, ktorí na diskotéky chodia viackrát mesačne, len 1,9% číta knihy viac ako 2 hodiny a 14,1% číta v rozpätí od 1 do 2 hodín. Nečitateľov je až 57,2%. Najvyššie percento čítajúcich viac ako 2 hod. je v skupine tých, ktorí nechodia na diskotéky – 7,3%.

Tabuľka 62

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?	34. Ako často navštevuješ diskotéku?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	41,8%	39,0%	57,2%	54,0%	43,8%
nanajvýš 15 minút	28,3%	31,2%	26,7%	28,0%	21,5%
1 - 2 hod.	25,9%	25,1%	14,1%	14,9%	27,4%
viac ako 2 hodiny	3,9%	4,8%	1,9%	3,1%	7,3%

Zo žiakov, ktorí chodia na diskotéky *viackrát za mesiac*, naposledy čítalo knihu *včera alebo dnes* 14,2%, *pred viac ako rokom* 26,1%; z tých, čo nechodia na diskotéky, čítalo knihu *včera alebo dnes* 25,3% a *pred viac ako rokom* 16,2%. V tabuľke 63 sú podrobnejšie údaje.

Tabuľka 63

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	34. Ako často navštevuješ diskotéky?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
včera alebo dnes	23,8%	27,4%	14,2%	14,6%	25,3%
pred týždňom	18,4%	21,2%	13,8%	16,0%	19,1%
pred mesiacom	18,6%	18,4%	20,9%	20,8%	18,1%
pred polrokom	15,3%	12,3%	16,4%	22,2%	14,3%
pred viac ako rokom	18,1%	16,0%	26,1%	18,8%	16,2%
iné (uveď)	5,9%	4,7%	8,6%	7,6%	7,0%

Ďalšie súvislosti znázorňuje tabuľka 64. Za najpodstatnejší dôvod prečo návštevníci diskoték nečítajú môžeme považovať ich nedostatočnú chuť čítať. Takmer 60% z tých, ktorí navštevujú diskotéku raz do roka, sa priznalo, že ich čítanie jednoducho nebaví. Nezáujem o čítanie sa však prejavuje aj u veľkej skupiny (55,7%) - tých, ktorí na diskotéky nechodia.

Tabuľka 64

13. Označ dôvody, prečo nečítaš	34. Ako často navštevuješ diskotéky?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nemám na čítanie čas	34,1%	41,1%	45,7%	33,7%	35,7%
čítanie je únavné, radšej si pozriem film	31,8%	30,8%	34,4%	36,6%	35,2%
nebaví ma to	57,9%	59,8%	54,3%	53,5%	55,7%
iný dôvod (uveď aký)	6,1%	3,7%	4,3%	3,0%	4,8%

5.4.3 ČÍTANIE KNÍH A KINO

Návštevníci kina potvrdzujú opačný trend ako návštevníci diskoték. 7,2% z respondentov, ktorí chodia do kina najčastejšie (niekoľkokrát za mesiac), sa venujú čítaniu aj viac ako 2 hodiny denne. Kategórie tých, ktorí navštevujú kino raz do mesiaca (36,3%) čítajú 1 - 2 alebo viac ako 2 hodiny denne. Tí, ktorí navštevujú kino viac krát za rok (29,3%) patria tiež medzi veľmi aktívnych čitateľov, čítajú 1 - 2 alebo viac ako 2 hodiny denne (tabuľka 65).

Tabuľka 65

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam	43,4%	55,4%	44,3%	36,0%	60,4%
nanajvýš 15 minút	27,3%	25,0%	27,8%	27,5%	18,8%
1 - 2 hod.	24,8%	14,5%	20,6%	31,8%	17,7%
viac ako 2 hodiny	4,5%	5,10%	7,2%	4,7%	3,1%

Aj ďalšie porovnanie potvrdzuje priaznivý vplyv častých návštev kina na čítanie kníh. Najviac respondentov 28,7%, ktorí sú aj aktívnymi čitateľmi (knihu čítali naposledy včera alebo dnes) pochádza zo skupiny mladých ľudí, ktorí chodia do kina asi raz mesačne. Na druhom mieste (24,7%) sú najčastejší návštevníci kina s frekvenciou viackrát mesačne. Ostatné údaje sú v tabuľke 66.

Tabuľka 66

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
včera alebo dnes	22,6%	18,5%	24,7%	28,7%	18,4%
pred týždňom	17,3%	15,8%	21,3%	25,6%	4,6%
pred mesiacom	21,9%	16,2%	15,7%	18,5%	17,2%
pred polrokom	15,6%	19,3%	15,7%	9,2%	17,2%
pred viac ako rokom	17,4%	21,6%	13,5%	14,4%	31,0%
iné (uveď)	5,1%	8,5%	9,0%	3,6%	11,5%

Najdôležitejší dôvod nečítania kníh, ktorý uvádzajú respondenti, je rovnaký u všetkých kategórií návštevníkov kina, vrátane tých, ktorí do kina nechodia. Je to odpoveď *nebaví ma to*, čo potvrdzuje aj tabuľka 67.

Tabuľka 67

13. Označ dôvody, prečo nečítaš	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nemám na čítanie čas	38,4%	39,4%	40,5%	38,8%	25,0%
čítanie je únavné, radšej si pozriem film	31,7%	30,9%	47,6%	40,0%	33,3%
nebaví ma to	50,9%	66,3%	42,9%	56,5%	66,7%
iný dôvod (uveď aký)	5,6%	2,9%	4,8%	3,5%	-

5.5 KONÍČKY, ZÁUJMY A INFORMAČNÉ POTREBY

Čitateľské aktivity môžu byť v sledovanej vekovej kategórii respondentov motivované a stimulované aj rozličnými záľubami, koníčkami, krúžkami. Preto sme náš výskum zamerali aj týmto smerom. Vychádzali sme z predpokladu, že čitateľské schopnosti by mali byť už od 10 rokov sformované na takej úrovni, že čitateľ by mal byť schopný samostatne získavať a študovať informácie faktografického, náučno-populárneho či informačného charakteru. Predpokladali sme tiež, že pre sledovaný vek je charakteristický zvýšený záujem o aktivity kolektívneho a skupinového charakteru mimo rodinného prostredia (krúžky, záľuby, koníčky), pre mnohé z nich by mohlo byť významné získavanie informácií (Gašparovičová, et. al., 2009, s. 30).

Na základe uvedeného bola do výskumu zaradená i otázka sledujúca záľuby a krúžky a spôsob získavania odborných informácií v súvislosti s týmito aktivitami. Skoro tretina (29,3%) opýtaných uviedla, že takú záľubu nemajú. Až 35,2% zo všetkých respondentov získavajú tieto informácie z internetu, z kníh je to 11% , z časopisov 9%, od kamarátov 7,6% a 4,4% z televízie, rozhlasu, či DVD. Iný zdroj uviedlo 3,5% opýtaných. Tieto údaje sú v tabuľke 68a.

Tabuľka 68a

19. Ak máš hobby alebo krúžky, ktoré vyžadujú odborné informácie, kde ich získavaš?	Počet odpovedí	Percent. podiel
nemám takéto hobby ani krúžky	713	29,3%
z internetu	858	35,2%
z kníh	267	11,0%
z časopisov	220	9,0%
z CD ROM, DVD, rozhlasu, televízie	107	4,4%
od kamarátov	184	7,6%
iné uveď	86	3,5%

Štruktúra záujmov a spôsobu získavania odborných informácií na tieto účely je približená z pohľadu hlavných demografických ukazovateľov (typ školy, pohlavie, vek) v tabuľkách 68, 69, 70. Respondenti mali možnosť vybrať si viac možností.

Vysoké percento respondentov vôbec nemá hobby, či krúžky, ku ktorým by získavali odborné informácie. Z pohľadu školy je to najbežnejší jav u žiakov základných škôl, kde sa jedná o takmer polovicu z nich, z hľadiska pohlavia sú viac zastúpené dievčatá a medzi vekovými kategóriami vedú 13-roční spolu s 15-ročnými, kde sa podiel vyšplhal na 51%.

Internet sa stal dôležitým zdrojom odborných informácií, je najpočetnejšie zastúpený u všetkých kategórií. Knihy sú z pohľadu typu školy druhým najvýznamnejším zdrojom uvedených informácií, či u žiakov ZŠ alebo študentov odborných škôl, či gymnázií. Dievčatá využívajú knihy najviac po internete, u chlapcov je situácia odlišná – pred knihami sú v predstihu informácie z časopisov i od kamarátov. Dá sa povedať, že s narastajúcim vekom rastie i dôležitosť kníh ako zdroja informácií.

Tabuľka 68

Škola	19. Ak máš hobby alebo krúžky, ktoré vyžadujú odborné informácie, kde ich získavaš? (Môžeš zakrúžkovať viac možností)						
	nemám takéto hobby ani krúžky	z internetu	z kníh	z časopisov	z CD - ROM DVD, rozhlasu, televízie	od kamarátov	iné - uved'
základná	49,2%	43,4%	13,9%	11,1%	5,9%	7,7%	5,3%
odborná	36,2%	57,9%	16,0%	14,8%	7,6%	15,8%	5,6%
gymnázium	36,9%	56,7%	21,3%	14,9%	5,0%	9,2%	3,2%

Tabuľka 69

Pohlavie	19. Ak máš hobby alebo krúžky, ktoré vyžadujú odborné informácie, kde ich získavaš? (Môžeš zakrúžkovať viac možností)						
	nemám takéto hobby ani krúžky	z internetu	z kníh	z časopisov	z CD - ROM DVD, rozhlasu, televízie	od kamarátov	iné - uved'
chlapec	37,0%	56,6%	12,6%	13,4%	7,6%	12,8%	6,1%
dievča	47,8%	45,3%	19,2%	12,8%	5,1%	9,0%	4,0%

Tabuľka 70

Vek	19. Ak máš hobby alebo krúžky, ktoré vyžadujú odborné informácie, kde ich získavaš? (Môžeš zakrúžkovať viac možností)						
	nemám takéto hobby /krúžky	z internetu	z kníh	z časopisov	z CD - ROM DVD, rozhlasu, televízie	od kamaráto	iné
13	50,2%	39,3%	12,7%	11,2%	4,1%	6,0%	6,7%
14	47,6%	46,9%	16,3%	11,5%	6,0%	8,4%	4,1%
15	51,0%	40,6%	7,7%	9,8%	10,5%	11,9%	5,6%
16	37,9%	57,2%	17,0%	14,9%	7,3%	13,3%	4,2%
17	32,8%	60,2%	19,5%	15,2%	4,7%	14,1%	5,9%

Zisťovali sme aj prípadné rozdiely v spôsobe získavania odborných informácií medzi tými, ktorí navštevujú nejakú, resp. nenavštevujú žiadnu knižnicu. Markantne sa tu prejavil vplyv návštevnosti knižnice na údaj, či respondenti vôbec majú záľuby, hobby, ku ktorému potrebujú získavať odborné informácie. Až 60% z tých, ktorí uviedli, že nenavštevujú žiadnu knižnicu nemajú záľubu tohto druhu, u používateľov inej ako školskej knižnice je to o polovicu menej, v prípade návštevníkov školských knižníc je to dokonca len necelých 12%.

V prípade tých, ktorí nenavštevujú knižnicu má vysoké zastúpenie internet ako zdroj informácií, je to 57%, v porovnaní s necelými 34% v prípade (pravdepodobne) verejných knižníc a 13% v prípade čitateľov školských knižníc.

Priaznivý vplyv na využívanie kníh pri získavaní odborných poznatkov má najmä navštevovanie inej ako školskej knižnice. Z uvedenej skupiny respondentov túto možnosť zvolilo najviac, takmer 57%. Opýtaní, ktorí nenavštevujú žiadnu knižnicu uviedli knihy v 32% prípadoch, čo je zároveň najnižšie percento z nich. Používatelia školských knižníc zvolili túto možnosť síce len v necelých 21%, ale je to najpočetnejšia skupina tejto kategórie. Všetky získané údaje sú v tabuľke 71.

Tabuľka 71

19. Ak máš hobby alebo krúžky, ktoré vyžadujú odborné informácie, kde ich získavaš?	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	áno, inú
nemám takéto hobby ani krúžky	60,2%	11,9%	31,1%
z internetu	57,2%	12,9%	33,6%
z kníh	31,6%	20,3%	56,6%
z časopisov	47,6%	20,2%	38,9%
z CD ROM, DVD, rozhlasu, televízie	55,3%	14,6%	35,0%
od kamarátov	56,1%	14,5%	32,4%
iné uved'	62,2%	8,5%	31,7%

6. MLÁDEŽ A KNIŽNICE

Časť otázok v dotazníku bola venovaná navštevovaniu knižníc, využívaniu knižničných fondov a služieb, ktoré poskytujú. Zaujímalo nás, či respondenti navštevujú nejakú knižnicu (školskú alebo inú), či a ako ovplyvňuje domáce prostredie navštevovanie knižníc, či trávajú voľný čas i v knižnici, či a ako súvisí potreba tzv. doplnkových informácií k vzdelávaciemu procesu a vyučovaniu s využívaním služieb knižníc. (Gašparovičová, et al., 2009, s. 33)

6.1 NÁVŠTEVNOSŤ KNIŽNÍC

Pre mnohých mladých v dnešnej dobe knižnica nie je dôležitá inštitúcia, veľká časť z nich jej služby nevyužíva. Dôvodom nie je nedostupnosť knižníc, ich sieť je na Slovensku pomerne hustá. Ako väčší problém sa javí nezáujem mládeže.

Výskum ukázal, že 44,8% mladých ľudí navštevuje knižnicu, školskú knižnicu navštevuje veľmi málo žiakov (iba 12,6%), nadpolovičná väčšina opýtaných (až 58,6 %) nenavštevuje žiadnu knižnicu.

Tabuľka 72

38. Navštevuješ knižnicu? (Môžeš zakrúžkovať viac odpovedí)	Počet odpovedí	Percent. podiel
nie, žiadnu	962	58,6 %
áno, školskú	207	12,6 %
áno, inú (uved' akú)	529	32,2 %

Nasledujúce tabuľky (č. 73, 74, 75) prezentujú návštevnosť školských knižníc podľa základných demografických ukazovateľov, na ktoré sme sa v dotazníku pýtali. 65,7% študentov stredných odborných škôl nenavštevuje žiadnu knižnicu, školskú iba necelých 10% z nich. Záujem o knižnice je veľmi diferencovaný z hľadiska pohlavia: až 76% chlapcov nenavštevuje žiadnu knižnicu, z dievčat je to 41%. Čo sa týka veku, najviac mladých, ktorí vôbec nenavštevujú knižnicu je medzi 15-ročnými (72%).

Tabuľka 73

Škola	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	inú
základná	57,3%	13,1%	33,1%
odborná	65,7%	9,8%	26,4%
gymnázium	46,2%	17,3%	43,6%

Tabuľka 74

Pohlavie	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	inú
chlapec	76,1%	7,3%	18,5%
dievča	40,8%	18,0%	46,2%

Tabuľka 75

Vek	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	inú
13	49,6%	16,2%	38,0%
14	58,8%	11,5%	32,4%
15	72,1%	12,5%	19,9%
16	59,1%	11,5%	32,5%
17	59,0%	13,7%	32,0%

Tabuľka 76 poukazuje na fakt, že necelé 3% opýtaných navštevujú akúkoľvek knižnicu viackrát za mesiac, čo je veľmi malé percento.

Tabuľka 76

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	Počet odpovedí	Percent. podiel
Nepravidelne, len keď niečo potrebujem a nenájdem inde	386	22,5%
Len povinne so školou	115	6,7%
Pravidelne aspoň raz za mesiac	160	9,3%
Viackrát za mesiac	50	2,9%

Aj medzi žiakmi základných škôl je iba necelých 10% tých, ktorí navštevujú knižnicu viackrát za mesiac. Priaznivejšie vyznieva ukazovateľ, ktorý hovorí, že medzi pravidelných návštevníkov knižnice (aspoň raz za mesiac) patrí približne štvrtina žiakov ZŠ aj študentov gymnázií, zo študentov stredných odborných škôl je to menej - 17,6% (tabuľka 77). Z pohľadu veku (tabuľka 79) je najviac pravidelných návštevníkov, viac ako 28 %, medzi 14-ročnými. Detailné údaje v základných demografických kategóriách (pohlavie, vek, typ školy) sú uvedené v tabuľkách 77, 78, 79. Na otázku odpovedali len tí, ktorí do knižnice chodia.

Tabuľka 77

Škola	39. Ako často navštevuješ knižnicu?			
	nepravidelne	len povinne so školou	pravidelne min 1x za mes.	viackrát za mes.
základná	51,6%	14,6%	24,6%	9,2%
odborná	56,7%	20,5%	17,6%	5,2%
gymnázium	57,0%	13,9%	24,5%	4,6%

Tabuľka 78

Pohlavie	39. Ako často navštevuješ knižnicu?			
	nepravidelne	len povinne so školou	pravidelne min 1x za mes.	viackrát za mes.
chlapec	59,4%	16,6%	18,4%	5,5%
dievča	52,0%	16,1%	24,2%	7,7%

Tabuľka 79

Vek	39. Ako často navštevuješ knižnicu?			
	nepravidelne	len povinne so školou	pravidelne min 1x za mes.	viackrát za mes.
13	51,4%	20,8%	18,1%	9,7%
14	53,2%	9,8%	28,3%	8,7%
15	52,4%	11,9%	26,2%	9,5%
16	58,3%	15,2%	23,0%	3,5%
17	55,1%	22,4%	16,8%	5,6%

6.2 VYUŽÍVANIE A HODNOTENIE SLUŽIEB KNIŽNÍC

Služby knižníc, či už klasické výpožičné služby alebo špeciálne služby, medzi ktoré patria rešeršné, kopírovacie, konzultačné služby, prístup na internet či kultúrno-spoločenské podujatia, sú tiež predmetom tohto výskumu. Zisťovali sme, ktoré z nich mladí uprednostňujú

Najvyužívanejšou službou knižnice sú podľa očakávania absenčné výpožičné služby, využíva ich 90 % respondentov, na nízkej úrovni využitia sú ostatné služby – len okolo 11% opýtaných využíva prezenčné výpožičné služby a bibliograficko - informačné služby, internet v knižnici využíva necelých 10% z nich (čoraz viac domácností má pripojenie na internet),

podujatia v knižnici navštevujú len 3% respondentov, ostatné služby využívajú dokonca len necelé 2% opýtaných (tabuľka 80).

Tabuľka 80

42. Ktoré služby v knižnici využívaš najčastejšie?	Počet odpovedí	Percent. podiel
požičiavam si knihy domov (absenčné služby)	648	90,0%
čítam knihy a časopisy v študovni (prezenčné služby)	81	11,3%
referáty na vyučovanie (bibliograf.- informačné služby)	79	11,0%
chodím do knižnice na internet	67	9,3%
navštevujem podujatia v knižnici	22	3,1%
iné (uved' čo)	14	1,9%

Vo využívaní knižničných služieb z hľadiska veku (tabuľka 83) sú zaujímavé rozdiely vo využívaní prezenčných výpožičných služieb – najviac ich využívajú štrnásťroční, skoro 15% v porovnaní s pätnásťročnými, z ktorých len necelé 3% využívajú služby študovni. Podrobnejšie údaje o využívaní knižnično-informačných služieb z pohľadu kategórií typ školy, pohlavie, vek sú v nasledovných tabuľkách 81, 82, 83.

Tabuľka 81

Škola	42. Ktoré služby v knižnici využívaš najčastejšie?					
	absenčné výpožičky	prezenčné výpožičky	bg.- inform. služby referáty na vyuč.	internet	navštevujem podujatia	iné
základná	86,9%	12,0%	10,0%	12,0%	3,4%	2,6%
odborná	90,1%	10,8%	11,7%	10,3%	0,5%	2,3%
gymnázium	96,8%	10,3%	12,3%	1,9%	5,8%	-

Tabuľka 82

Pohlavie	42. Ktoré služby v knižnici využívaš najčastejšie?					
	absenčné výpožičky	prezenčné výpožičky	bg.- inform. služby referáty na vyuč.	internet	navštevujem podujatia	iné
chlapec	82,0%	10,6%	8,3%	15,7%	5,1%	3,2%
dievča	93,4%	11,4%	12,2%	6,6%	2,2%	1,4%

Tabuľka 83

Vek	42. Ktoré služby v knižnici využívaš najčastejšie?					
	absenčné výpožičky	prezenčné výpožičky	bg.- inform. služby referáty na vyuč.	internet	navštevujem podujatia	iné
13	90,1%	10,6%	6,3%	11,3%	2,1%	1,4%
14	84,2%	14,7%	11,9%	13,0%	4,5%	2,8%
15	88,1%	2,4%	11,9%	11,9%	4,8%	4,8%
16	92,8%	12,2%	11,4%	6,3%	3,4%	1,3%
17	92,5%	8,4%	15,0%	7,5%	,9%	1,9%

Z pohľadu žiakov základných škôl a študentov stredných škôl tvoria dôležitú súčasť siete knižníc školské knižnice. Preto sme zisťovali ako ich mládež vníma. Ako už bolo uvedené školskú knižnicu navštevuje iba 12,6% respondentov. Na konštatovaní, že v ich školskej knižnici je málo nových kníh sa zhodla takmer polovica opýtaných, 34% z nich si myslí, že v knižnici je dostatok dobrých kníh, otváracie hodiny nevyhovujú 18,3% a priestory alebo zariadenie sa nepáči takmer 15% respondentov. 2,5% odpovedalo, že v ich škole knižnica nefunguje.

Tabuľka 84

40. Aká je vaša školská knižnica?	Počet odpovedí	Percent. podiel
sú v nej dobré knihy a je ich dost'	67	34,0%
je v nej málo nových kníh	94	47,7%
nevyhovujú mi otváracie hodiny	36	18,3%
nepáčia sa mi priestory alebo zariadenie	29	14,7%
knižnica nefunguje	5	2,5%

Nasledujúce tri tabuľky (85, 86, 87) prezentujú názor na školskú knižnicu vo vzťahu k základným demografickým ukazovateľom.

Tabuľka 85

Škola	40. Aká je vaša školská knižnica?				
	sú v nej dobré knihy a je ich dost'	je v nej málo nových kníh	nevyhovujú mi otváracie hodiny	nepáčia sa mi priestory	knižnica nefunguje
základná	37,1%	43,3%	23,7%	9,3%	4,1%
odborná	33,3%	46,3%	5,6%	27,8%	1,9%
gymnázium	28,9%	57,8%	22,2%	11,1%	–

Tabuľka 86

Škola	40. Aká je vaša školská knižnica?				
	sú v nej dobré knihy a je ich dost'	je v nej málo nových kníh	nevyhovujú mi otváracie hodiny	nepáčia sa mi priestory	knižnica nefunguje
chlapec	24,6%	47,4%	24,6%	26,3%	1,8%
dievča	38,1%	47,5%	15,8%	10,1%	2,9%

Tabuľka 87

Vek	40. Aká je vaša školská knižnica?				
	sú v nej dobré knihy a je ich dost'	je v nej málo nových kníh	nevyhovujú mi otváracie hodiny	nepáčia sa mi priestory	knižnica nefunguje
13	40,0%	42,5%	20,0%	17,5%	2,5%
14	39,1%	43,5%	21,7%	4,3%	4,3%
15	20,0%	40,0%	33,3%	6,7%	13,3%
16	32,8%	52,5%	13,1%	23,0%	–
17	25,0%	53,1%	15,6%	15,6%	–

Približne jedna tretina (32,2%) opýtaných navštevuje (aj) inú ako školskú knižnicu, zo žiakov základných škôl je to 33,1 %, zo študentov odborných škôl 26,4% a zo študentov gymnázií 43,6%. Zo všetkých typov škôl je viac ako 60% mladých spokojných s fondom knižnice, najviac gymnazisti 66,1% a naopak, názor, že je v knižnici málo nových kníh, zastáva od 26,8% žiakov základnej školy až po 33,3% študentov stredných škôl. V tabuľkách 88, 89, 90 sú podrobnejšie údaje vo všetkých demografických kategóriách (typ školy, pohlavie, vek).

Tabuľka 88

Škola	41. Ak okrem školskej knižnice chodíš aj do nejakej inej, čo si o nej myslíš?					
	sú v nej dobré knihy-je ich dosť	je v nej málo nových kníh	nevyhovujú mi otváracie hodiny	nepáčia sa mi priestory al. zariadenie	mám problém, či ísť do odd. pre mládež / dospelých	iné
základná	63,9%	26,8%	4,8%	4,8%	10,3%	5,2%
odborná	60,8%	33,3%	14,0%	4,8%	7,5%	5,9%
gymnázium	66,1%	29,1%	4,7%	8,7%	9,4%	4,7%

Tabuľka 89

Pohlavie	41. Ak okrem školskej knižnice chodíš aj do nejakej inej, čo si o nej myslíš?					
	sú v nej dobré knihy-je ich dosť	je v nej málo nových kníh	nevyhovujú mi otváracie hodiny	nepáčia sa mi priestory al. zariadenie	mám problém, či ísť do odd. pre mládež al. pre dospelých	iné
chlapec	61,5%	26,4%	7,1%	8,2%	7,1%	5,5%
dievča	64,1%	30,6%	7,8%	4,5%	10,0%	5,2%

Tabuľka 90

Vek	41. Ak okrem školskej knižnice chodíš aj do nejakej inej, čo si o nej myslíš?					
	sú v nej dobré knihy-je ich dosť	je v nej málo nových kníh	nevyhovujú mi otváracie hodiny	nepáčia sa mi priestory al. zariadenie	mám problém, či ísť do odd. pre mládež al. pre dospelých	iné
13	63,3%	26,7%	5,0%	5,8%	11,7%	5,0%
14	66,2%	25,4%	5,6%	3,5%	8,5%	4,9%
15	47,4%	31,6%	7,9%	10,5%	15,8%	5,3%
16	69,5%	27,0%	9,5%	5,5%	6,0%	5,0%
17	53,3%	40,2%	9,8%	7,6%	10,9%	4,3%

Okrem toho, čo si respondenti o knižnici myslia, sme zisťovali aj to, čo im v nej chýba. Ako sa ukázalo, mladým najviac v knižnici chýbajú nové knihy. Vyjadriť sa tak až 56,4% študentov gymnázií, 50,7% študentov stredných odborných škôl, u žiakov základných škôl to bolo 51,4%. Tabuľky 91, 92, 93 v troch demografických kategóriách (škola, pohlavie, vek) ukazujú, že značnej časti mladých používateľov knižníc v nich chýba moderné zariadenie.

Tabuľka 91

Škola	43. Čo ti najviac chýba v knižnici, ktorú navštevuješ?							
	internet	elektronický katalóg	nové knihy	odborné knihy	romány	moderné zariadenie	príjemní pracovníci	iné
základná	17,4%	12,5%	51,4%	7,0%	9,5%	24,2%	16,5%	9,8%
odborná	14,0%	16,9%	50,7%	18,4%	12,1%	26,1%	19,8%	5,8%
gymnázium	7,1%	17,1%	56,4%	11,4%	6,4%	29,3%	11,4%	11,4%

Tabuľka 92

Pohlavie	43. Čo ti najviac chýba v knižnici, ktorú navštevuješ?							
	internet	elektronický katalóg	nové knihy	odborné knihy	romány	moderné zariadenie	príjemní pracovníci	iné
chlapec	18,6%	14,7%	48,5%	16,2%	4,4%	28,4%	15,7%	9,8%
dievča	12,4%	14,9%	53,7%	9,4%	11,9%	24,5%	16,6%	8,5%

Tabuľka 93

Vek	43. Čo ti najviac chýba v knižnici, ktorú navštevuješ?							
	internet	elektronický katalóg	nové knihy	odborné knihy	romány	moderné zariadenie	príjemní pracovníci	iné
13	16,7%	10,9%	54,3%	5,8%	9,4%	25,4%	15,2%	7,2%
14	17,6%	10,7%	47,8%	6,9%	10,1%	22,0%	13,8%	12,6%
15	24,4%	31,7%	43,9%	9,8%	7,3%	26,8%	26,8%	9,8%
16	10,0%	17,2%	54,3%	14,0%	10,0%	28,1%	18,1%	7,2%
17	12,9%	15,8%	55,4%	15,8%	9,9%	28,7%	15,8%	8,9%

6.3 VPLYV KNIŽNICE NA ČÍTANIE

Aký podiel má na čítaní detí a mládeže knižnica? Aký je vzťah medzi čítaním a navštevovaním resp. nenavštevovaním knižnice?

Ukázalo sa, že až 76,9% respondentov, ktorí nenavštevujú žiadnu knižnicu nečítajú počas školských dní vôbec knihy, 51,7% číta najviac 15 minút denne, 35,9% venuje čítaniu počas pracovného dňa 1-2 hodiny a viac ako 2 hodiny číta 16,9% z nich. U respondentov, ktorí uviedli, že navštevujú školskú knižnicu sú výsledky už podstatne odlišné a s narastajúcou dĺžkou času venovaného čítaniu narastajú i percentá respondentov – 6,9% z nich nečíta cez pracovné dni vôbec, 16,1% číta do 15 minút denne, 1-2 hodiny denne číta 17,5% a 28,6% uviedlo, že číta viac ako 2 hodiny denne. Medzi používateľmi iných knižníc je až 66,2% mladých, ktorí čítajú viac ako 2 hodiny denne. Presné údaje sú v tabuľke 94.

Tabuľka 94

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	áno, inú
knihy v prac. dňoch nikdy nečítam	76,9%	6,9%	17,4%
nanajvýš 15 min.	51,7%	16,1%	35,8%
1-2 hod.	35,9%	17,5%	53,2%
viac ako 2 hodiny	16,9%	28,6%	66,2%

Dali sme do súvislosti navštevovanie knižnice s tým, kedy respondenti naposledy čítali knihu. Z tých, čo odpovedali, že knihu naposledy čítali včera (prípadne dnes) je 32,2% tých, ktorí nenavštevujú knižnicu, školskú knižnicu navštevuje 19,8% a inú 56% z nich. Skoro 88% z tých, ktorí uviedli, že naposledy čítali knihu pred viac ako rokom nenavštevuje žiadnu knižnicu, 4,7% navštevuje školskú a 7,5% navštevuje inú knižnicu. Všetky údaje sú uvedené podrobnejšie v tabuľke 95.

Tabuľka 95

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	áno, inú
včera / dnes	32,2%	19,8%	56,0%
pred týždňom	41,1%	19,4%	45,6%
pred mesiacom	51,1%	15,1%	37,3%
pred polrokom	63,4%	10,1%	28,2%
pred viac ako rokom	87,8%	4,7%	7,5%
iný časový úsek	71,0%	5,0%	25,0%

Porovnávali sme aj mieru súhlasu s tvrdením *v školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice* s časom, ktorý je venovaný počas dňa čítaniu. U tých, ktorí úplne súhlasili s tvrdením prudko klesá počet s narastajúcim časom čítania - 60% z nich v pracovných dňoch nikdy nečíta, iba 1,5% číta viac ako 2 hodiny denne. Úplne údaje sú v tabuľke 96.

Tabuľka 96

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
v prac. dňoch nikdy nečítam	60,4%	32,2%	28,9%	36,3%
najviac 15 min.	25,6%	31,5%	24,4%	17,8%
1-2 hod.	12,5%	29,7%	38,5%	34,8%
viac ako 2 hod.	1,5%	6,5%	8,1%	11,1%

Názorové skupiny, ktoré sa vytvorili na základe miery súhlasu s tvrdením v *školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice* sú porovnané s informáciou o tom, kedy respondent naposledy čítal knihu. Medzi tými, ktorí s tvrdením úplne súhlasia je štvrtina tých, ktorí naposledy čítali knihu pred viac ako rokom a 19% , ktorí čítali knihu pred pol rokom. Je tu teda pomerne veľa tých, ktorí čítajú veľmi zriedka. V tabuľke 97 sú podrobnejšie údaje.

Tabuľka 97

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
včera / dnes	11,4%	28,0%	36,3%	38,2%
pred týždňom	14,1%	21,5%	23,4%	16,3%
pred mesiacom	21,8%	20,0%	13,7%	11,4%
pred polrokom	19,3%	14,3%	7,8%	11,4%
pred viac ako rokom	25,3%	12,1%	11,3%	17,9%
iný časový úsek	8,2%	4,1%	7,4%	4,9%

Čo sa týka čítania časopisov v dňoch školského vyučovania, skoro 72% z tých, ktorí nenavštevujú žiadnu knižnicu, časopisy v týchto dňoch nečíta vôbec. Zaujímavá je zhoda u respondentov, ktorí nenavštevujú žiadnu knižnicu a u tých, ktorí navštevujú inú ako školskú knižnicu. U oboch kategórií zhodne až 45,5% číta časopisy viac ako 3 hodiny denne. Podrobné údaje sú v tabuľke 98.

Tabuľka 98

8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	áno, inú
časopisy počas škol. dňa nečítam	71,7%	6,6%	23,4%
nanajvýš 1 hod.	52,1%	15,3%	37,0%
1-3 hod.	44,4%	23,6%	37,5%
viac ako 3 hod.	45,5%	18,2%	45,5%

Predmetom výskumu bol aj spôsob trávenia voľného času počas víkendov, respondenti si mohli vybrať aj viac možností. Z tých, ktorí nenavštevujú žiadnu knižnicu 76,9% uviedlo, že nemá voľný čas, 62,3% trávi najviac času cez víkend pri počítači a 60,4% športuje, čítaniu sa venuje 31,6% z nich. Respondenti navštevujúci školskú knižnicu venujú počas víkendu čítaniu 22,4% a tí, ktorí navštevujú inú ako školskú knižnicu 55,8%. Sú to zároveň najvyššie percentá v uvedených kategóriách. Všetky údaje sú v tabuľke 99.

Tabuľka 99

9. Ktorej z uvedených činností venuješ najviac času počas víkendov?	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie, žiadnu	áno, školskú	áno, inú
s kamarátmi	57,1%	13,4%	33,2%
s rodinou	50,3%	15,3%	38,5%
pri počítači	62,3%	11,3%	29,1%
som v prírode	45,8%	14,0%	44,1%
športujem	60,4%	11,4%	31,8%
čítam	31,6%	22,4%	55,8%
pri televízii	55,0%	14,7%	34,3%
iné	49,6%	13,3%	41,5%
nemám voľný čas	76,9%	–	23,1%

Zaujímavé sú dôvody, prečo mladí čítajú. Dali sme ich do súvislosti s navštevovaním knižnice. 59,5% z respondentov, ktorí nenavštevujú žiadnu knižnicu si nevybrali z ponúkaných možností a uviedli iný dôvod. S výrokom, že čítanie ich baví súhlasilo 34,5% z nich. 19 % z návštevníkov školskej knižnice označilo ako dôvod, že ich čítanie baví. Je to najvyššie percento z tejto kategórie. Pre návštevníkov inej, než školskej knižnice tiež platí, že najväčšia časť z nich – 54,9% číta, lebo ich to baví. V nasledovnej tabuľke sú presné údaje.

Tabuľka 100

38. Navštevuješ knižnicu?	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
nie, žiadnu	34,5%	35,4%	41,9%	55,2%	59,5%
školskú	19,0%	18,6%	14,7%	13,4%	8,6%
inú	54,9%	51,5%	48,9%	33,8%	33,1%

6.4 DÔVODY NEVYUŽÍVANIA SLUŽIEB KNIŽNICE

Dôležité je poznať dôvody, prečo mladí ľudia služby knižníc nevyužívajú. Respondenti si mohli vybrať aj viacero možností. Výsledky sú v tabuľke 101.

Tabuľka 101

44. Ak nechodíš do knižnice, uved' prečo	Počet odpovedí	Percent. podiel
vôbec nemám záujem o knihy	285	31,4%
nechce sa mi	415	45,8%
nemám čas	390	43,0%
neviem, kde je knižnica	45	5,0%
knižnica je príliš ďaleko	70	7,7%
chodil som do knižnice, ale nevyhovovalo mi, aké v nej boli knihy	101	11,1%
chodil som do knižnice, ale pracovníci neboli ochotní	34	3,7%
teraz do knižnice nechodím, ale je možné, že začnem	120	13,2%
iný dôvod	46	5,1%

Najväčšie percento opýtaných, skoro 46% uviedlo ako hlavný dôvod toho, že nevyužívajú služby knižnice to, že sa im nechce. Z pohľadu typu školy je to 47,7% gymnazistov, len o niečo menej študentov odborných škôl - 47,1% a 44,2% žiakov základných škôl (tabuľka 102).

V poradí druhým dôvodom je nedostatok času, ktorý označilo 43% respondentov, u študentov odborných škôl to bolo 47,9% (tabuľka 102), čo bol dokonca najčastejší dôvod nevyužívania služieb knižnice u tejto kategórie. Ďalším významným činiteľom je celkový nezáujem o knihy, ku ktorému sa prihlásilo cez 31%.

Z pohľadu veku je najvyššie percento tých, ktorým sa do knižnice nechce chodiť medzi 17-ročnými, až 52,4%, u 16-ročných prevažuje nedostatok času, vyjadriť sa tak 46,3 % z nich. Podrobne údaje z hľadiska typu školy, pohlavia a veku sú v tabuľkách 102, 103, 104.

Tabuľka 102

Škola	44. Ak nechodíš do knižnice, uveď prečo								
	nemám záujem o knihy	nechce sa mi	nemám čas	neviem, kde je knižnica	knižnica je príliš ďaleko	nevyhovuje mi skladba fondu	pracovníci nie sú ochotní	nechodím, ale možno budem	iný dôvod
základná	37,0%	44,2%	38,5%	4,3%	7,0%	9,9%	4,1%	9,1%	4,3%
odborná	26,3%	47,1%	47,9%	4,5%	7,4%	11,7%	2,9%	16,2%	5,1%
gymn.	28,8%	47,7%	43,2%	8,1%	9,9%	14,4%	5,4%	18,9%	8,1%

Tabuľka 103

Pohlavie	44. Ak nechodíš do knižnice, uveď prečo								
	nemám záujem o knihy	nechce sa mi	nemám čas	neviem, kde je knižnica	knižnica je príliš ďaleko	nevyhovuje mi skladba fondu	pracovníci nie sú ochotní	nechodím, ale možno budem	iný dôvod
chlapec	35,2%	49,6%	39,1%	6,4%	7,8%	6,8%	3,4%	8,8%	4,4%
dievča	24,5%	38,5%	50,3%	2,2%	7,0%	19,4%	4,5%	21,7%	6,4%

Tabuľka 104

Vek	44. Ak nechodíš do knižnice, uveď prečo								
	nemám záujem o knihy	nechce sa mi	nemám čas	neviem, kde je knižnica	knižnica je príliš ďaleko	nevyhovuje mi skladba fondu	pracovníci nie sú ochotní	nechodím, ale možno budem	iný dôvod
13	31,5%	48,4%	46,8%	4,8%	7,3%	12,1%	3,2%	9,7%	1,6%
14	36,1%	41,0%	37,9%	3,5%	7,9%	9,7%	4,8%	8,8%	7,0%
15	44,6%	48,9%	35,9%	7,6%	5,4%	9,8%	5,4%	8,7%	–
16	27,0%	45,0%	46,3%	6,0%	9,0%	11,7%	3,0%	20,3%	6,0%
17	26,6%	52,4%	43,4%	2,8%	6,3%	13,3%	3,5%	11,2%	5,6%

Bližšie sme sa venovali konštatovaniu *V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice*. Sledovali sme ho z hľadiska demografických ukazovateľov – typ školy, pohlavie, vek (tabuľky 105, 106, 107). Najviac tých, ktorí s výrokom úplne súhlasia je medzi študentmi stredných odborných škôl, viac ako 55 %, zo študentov gymnázií je to 47,7% a zo žiakov základných škôl je to 46,9 %.

Z hľadiska pohlavia (tabuľka 106) je viac chlapcov, ktorí s výrokom úplne súhlasia 55% v porovnaní so 45% dievčat.

Z pohľadu vekového rozloženia (tabuľka 107) najviac úplne súhlasí skupina 17-ročných 53,3%, najmenej je ich medzi 13-ročnými 42,7%. Medzi 13-ročnými je ale najvyššie percento (34,4%) tých, ktorí s výrokom súhlasia čiastočne.

Tabuľka 105

Škola	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
Základná	46,9%	26,3%	17,7%	9,1%
Odborná	55,5%	24,4%	14,0%	6,1%
gymnázium	47,7%	25,8%	16,8%	9,7%

Tabuľka 106

Pohlavie	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
chlapec	55,0%	22,0%	14,1%	8,9%
Dievča	45,3%	29,1%	18,4%	7,2%

Tabuľka 107

Vek	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
13	42,7%	34,4%	15,8%	7,2%
14	49,8%	23,3%	18,6%	8,3%
15	52,9%	16,4%	17,9%	12,9%
16	52,0%	25,6%	15,1%	7,3%
17	53,3%	25,1%	13,9%	7,7%

Respondenti sa mali vyjadriť ku konštatovaniu *V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas*. Ako v predchádzajúcej otázke mali možnosť výberu zo škály úplne súhlasím – čiastočne súhlasím – skôr nesúhlasím - vôbec nesúhlasím. Výsledky z pohľadu demografických ukazovateľov sú v tabuľkách 108, 109, 110.

Vo všetkých kategóriách je pomerne nízke percento respondentov, ktorí s výrokom, že škola im zaberá všetok čas, úplne súhlasia. Ani v jednom prípade nepresiahol 10%. V prípade rôznych typov škôl až 45% žiakov ZŠ vôbec nesúhlasí, zo študentov gymnázií je to takmer 41% a zo študentov stredných odborných škôl cez 32%.

S výrokom vôbec nesúhlasí viac chlapcov, skoro 44% v porovnaní s dievčatami, u ktorých je cez 35 %.

Z hľadiska veku je 46,2% 14-ročných, ktorí s konštatovaním vôbec nesúhlasia, 44,4% 15-ročných, 40,9% 13-ročných, 36,8% 16-ročných a najmenej 33,5% 17-ročných.

Tabuľka 108

Škola	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
základná	6,7%	15,2%	33,2%	45,0%
odborná	7,4%	23,8%	36,7%	32,1%
gymnázium	6,8%	25,7%	26,8%	40,7%

Tabuľka 109

Pohlavie	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
chlapec	6,7%	16,0%	33,5%	43,8%
dievča	7,3%	24,0%	33,3%	35,4%

Tabuľka 110

Vek	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
13	7,9%	15,4%	35,8%	40,9%
14	6,4%	15,5%	31,9%	46,2%
15	6,3%	19,7%	29,6%	44,4%
16	6,3%	21,4%	35,5%	36,8%
17	8,5%	26,5%	31,5%	33,5%

Otázka nedostatku voľného času je v tabuľke 111 vyjadrená vo vzťahu k návštevnosti knižnice. Je zaujímavé, že z respondentov, ktorí knižnicu nenavštevujú, je približne 65% takých, ktorí s výrokom *V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas* úplne súhlasia, ale iba o dve percentá menej, teda skoro 63% vôbec nesúhlasí.

Z celkového pohľadu na tabuľku 111, ale i na predchádzajúce tabuľky je zrejmé, že vyťaženosť školou a nedostatok voľného času nemajú priamy vplyv na návštevnosť knižnice. Ide skôr o otázku priorit a toho, či mladí majú záujem vo voľnom čase navštevovať knižnicu alebo trávia svoj voľný čas úplne iným spôsobom.

Tabuľka 111

38. Navštevuješ knižnicu?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nie	64,9%	52,1%	56,3%	62,7%
iba školskú	14,0%	15,5%	13,1%	10,5%
inú	23,7%	37,0%	34,1%	29,9%

Nedostatok voľného času kvôli škole neovplyvňuje zásadne ani frekvenciu navštevovania knižnice. Takmer polovica z tých, ktorí knižnicu navštevujú len sporadicky vôbec nesúhlasí s uvedeným výrokom. Podrobnejšie údaje sú v tabuľke 112.

Tabuľka 112

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nepravidelne	57,1%	50,3%	61,1%	49,8%
iba so školou	19,0%	22,2%	13,4%	14,5%
pravidelne aspoň 1x mesačne	16,7%	20,4%	19,0%	28,2%
viackrát za mesiac	7,1%	7,2%	6,5%	7,5%

Pohľad na vzťah medzi nedostatkom času kvôli škole a dôvodmi, prečo respondent nenavštevuje knižnicu ukazuje, že až 59,5% z tých, ktorí s výrokom úplne súhlasia a 54,3% tých, ktorí čiastočne súhlasia uviedlo ako dôvod práve nedostatok času. Na druhej strane skoro 52%

respondentov, ktorí úplne súhlasia s výrokom nechodia do knižnice, lebo sa im nechce. Kompletné údaje sa nachádzajú v tabuľke 113.

Tabuľka 113

44. Ak nechodíš do knižnice, uveď prečo	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nemám záujem o knihy	40,5%	18,3%	27,9%	38,3%
nechce sa mi	51,4%	42,1%	41,4%	49,6%
nemám čas	59,5%	54,3%	38,3%	38,3%
neviem, kde je knižnica	13,5%	,6%	5,2%	5,1%
knižnica je príliš ďaleko	10,8%	9,1%	7,9%	6,4%
nevyhovovali mi knihy	10,8%	15,9%	10,7%	9,1%
pracovníci boli neochotní	4,1%	7,3%	3,8%	2,1%
teraz nechodím, ale možno začnem	6,8%	17,1%	16,6%	10,5%
iný	2,7%	1,2%	7,9%	5,1%

Sledovali sme tiež súvislosti medzi dostatkom či nedostatkom času navštevovať knižnicu počas školských dní a času venovanému iným voľnočasovým aktivitám. Je pravda, že môže ísť o značne subjektívne hodnotenia, ktoré ovplyvňuje fakt, že človek si často nájde čas skôr na to, čo ho baví.

Respondenti (17,6%), ktorí úplne súhlasia s konštatovaním, že nemajú čas chodiť do knižnice venujú sledovaniu televízie viac ako 3 hodiny denne. Na druhom póle sa nachádza skoro rovnako veľká skupina (15,3%) tých, ktorí síce sledujú televíziu až 3 hodiny denne, ale vôbec si nemyslia, že počas školských dní nemajú čas navštevovať knižnicu. Ukazuje sa, že množstvo času venovaného televízii nemá rozhodujúci vplyv na navštevovanie resp. nenavštevovanie knižnice (tabuľka 114).

Tabuľka 114

4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu televízie?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nikdy nesleduje	6,1%	4,2%	7,5%	2,9%
najviac 1 hod.	26,8%	30,9%	24,4%	27,7%
1 – 3 hod.	49,5%	54,1%	57,5%	54,0%
viac ako 3 hod.	17,6%	10,9%	10,5%	15,3%

Aj v prípade hrania počítačových hier sú výsledky podobné a ukazujú, že hranie počítačových hier tiež nemá veľký vplyv na to, či respondenti majú pocit, že majú nedostatok času chodiť do knižnice. 14,9 % z opýtaných, ktorí úplne súhlasia s výrokom o nedostatku času chodiť do knižnice hrá počítačové hry viac ako 3 hodiny denne. Ale medzi respondentmi je i takmer rovnaká časť 14,6 % tých, ktorí hoci hrajú počítačové hry viac ako 3 hodiny denne a nepocitujú nedostatok času chodiť do knižnice (tabuľka 115).

Tabuľka 115

5. Koľko času venuješ počas školsk. dňa hraníu počítačových hier, videohier, hier na mobile, on-line hier, Gameboy, Nintendo?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nikdy	30,6%	38,8%	34,4%	25,5%
najviac 1 hod.	30,8%	30,9%	35,5%	30,7%
1 – 3 hod.	23,7%	22,1%	22,7%	29,2%
viac ako 3 hod.	14,9%	8,1%	7,3%	14,6%

Ďalším veľmi obľúbeným spôsobom trávenia voľného času je dnes komunikácia cez internet, najmä Facebook. Množstvo času venované týmto aktivitám sme sledovali a vyhodnocovali:

- z tých, ktorí úplne súhlasia s tvrdením, že v školských dňoch nemajú čas chodiť do knižnice, 5,2% nikdy nekomunikuje cez internet, 24,6% najviac hodinu, 42,4% komunikuje 1 až 3 hodiny, 27,8% komunikuje viac ako 3 hodiny,
- medzi tými, ktorí s výrokom vôbec nesúhlasia je výrazne väčšia skupina (15,7%) tých, ktorí nekomunikujú vôbec, 26,9% z nich najviac hodinu, 38,8% 1 až 3 hodiny a 18,7% viac ako 3 hodiny.

V rámci jednotlivých skupín, ktoré vyjadrujú mieru súhlasu sú percentá rozložené pomerne rovnomerne, a preto ani v tomto prípade nie je možné jednoznačne konštatovať, že by čas venovaný komunikácii prostredníctvom internetu mal zásadný vplyv na pocit nedostatku času na využívanie knižnice (tabuľka 116).

Tabuľka 116

6. Koľko času venuješ počas škol. dňa komunikácii s priateľmi, príbuznými ... cez internet?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nikdy	5,2%	4,9%	4,4%	15,7%
najviac 1 hod.	24,6%	31,9%	39,4%	26,9%
1 – 3 hod.	42,4%	44,2%	40,9%	38,8%
viac ako 3 hod.	27,8%	19,1%	15,3%	18,7%

Podobne rovnomerné rozloženie percent v rámci skupín vyjadrujúcich mieru súhlasu od úplne súhlasím až po vôbec nesúhlasím vidíme, keď dávame do vzťahu výrok V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice s časom venovaným surfovaniu po internete (tabuľka 117).

Tabuľka 117

7. Koľko času venuješ počas školského dňa prezeraniu web stránok, surfovaniu?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nikdy	10,2%	10,9%	9,9%	12,8%
najviac 1 hod.	42,3%	48,6%	53,8%	42,9%
1 – 3 hod.	32,2%	30,9%	28,6%	32,3%
viac ako 3 hod.	15,3%	9,5%	7,7%	12,0%

Poslednou zo sledovaných voľnočasových aktivít v korelácii s pocitom nedostatku času na knižnicu bolo čítanie časopisov.

Aj tu môžeme skonštatovať to, čo v predchádzajúcich prípadoch – čítanie časopisov a čas venovaný tejto aktivite neovplyvňuje výrazne pocit dostatku resp. nedostatku času na navštevovanie knižnice. Najväčší rozdiel medzi kategóriami respondentov, ktorí úplne súhlasia s výrokom, a ktorí úplne nesúhlasia, je v skupine tých, ktorí nikdy nečítajú časopisy počas školského dňa, avšak aj ten dosahuje iba do 10% (tabuľka 118).

Tabuľka 118

8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nikdy	41,5%	27,6%	28,4%	31,8%
najviac 1 hod.	54,9%	68,0%	63,1%	56,1%
1 – 3 hod.	3,2%	4,2%	7,4%	9,1%
viac ako 3 hod.	0,5%	0,2%	1,1%	3,0%

V závere tejto kapitoly sme sa venovali vzťahom medzi navštevovaním knižnice, príp. frekvenciou týchto návštev a navštevovaním kultúrnych podujatí.

Nie je ľahké určiť vplyv návštevnosti koncertov modernej hudby na návštevnosť knižnice. Z tých, ktorí navštevujú koncerty viackrát za mesiac je 64,5% tých, ktorí knižnicu nenavštevujú. Z respondentov, ktorí nenavštevujú koncerty populárnej hudby vôbec je to 61,4%. Percentuálny rozdiel je veľmi malý aj v porovnaní s ďalšími možnosťami – 1x za mesiac, viackrát do roka, 1x do roka. Podobne zanedbateľné rozdiely vidíme aj u návštevníkov školských a iných knižníc.

Tabuľka 119

38. Navštevuješ knižnicu?	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viac krát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nie, žiadnu	55,5%	55,7%	64,5%	61,1%	61,4%
školskú	14,3%	13,5%	11,3%	15,3%	10,7%
inú	33,9%	35,0%	27,4%	27,8%	30,8%

Respondenti, ktorí chodia na koncerty modernej hudby viackrát za mesiac, sú najaktívnejší z hľadiska frekvencie návštev knižnice (aspoň raz za mesiac alebo viackrát za mesiac - spolu takmer 35%). Tento údaj nie je úplne presvedčivý, pretože u tých, ktorí navštevujú koncerty iba 1x do roka je toto percento iba o necelé 3% nižšie. Z respondentov, ktorí nenavštevujú koncerty populárnej hudby vôbec je 30,7% tých, ktorí navštevujú knižnicu jeden alebo viackrát mesačne (tabuľky 119,120).

Tabuľka 120

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?				
	viac krát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nepravidelne	61,3%	50,2%	47,8%	50,0%	54,5%
iba so školou	14,9%	17,8%	17,4%	21,4%	14,8%
pravidelne 1x mesačne	18,8%	26,0%	30,4%	25,0%	21,4%
viackrát za mesiac	5,0%	5,9%	4,3%	3,6%	9,3%

Navštevovanie diskoték vplýva na návštevnosť knižnice skôr negatívne. Najvyššie percento (67,9%) tých, ktorí nenavštevujú knižnicu je medzi tými, ktorí chodia na diskotéku približne raz za mesiac, o niečo menej (61,7%) medzi respondentmi, ktorí chodia na diskotéky ešte častejšie, čiže viackrát za mesiac. 57,2% „nepoužívateľov“ knižnice je medzi opýtanými, ktorí navštevujú diskotéky viackrát do roka, 56,9 % medzi tými, ktorí diskotéky nenavštevujú vôbec. To, že nechodia do žiadnej knižnice uviedlo najmenej (53,2%) tých, ktorí chodia na diskotéku nanajvýš raz do roka.

Z porovnania frekvencie navštevovania knižnice a diskotéky vyplynulo, že častých návštevníkov knižnice (raz alebo viackrát za mesiac) je najviac medzi tými, ktorí vôbec nenavštevujú diskotéky, (spolu 33,8%), najmenej (24,1%) medzi tými, ktorí navštevujú diskotéku aspoň raz za mesiac (tabuľky 121, 122).

Tabuľka 121

38. Navštevuješ knižnicu?	34. Ako často navštevuješ diskotéku?				
	viac krát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nie, žiadnu	57,2%	53,2%	61,7%	67,9%	56,9%
školskú	12,6%	12,7%	14,4%	9,6%	12,5%
inú	33,8%	37,7%	27,2%	25,0%	34,5%

Tabuľka 122

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	34. Ako často navštevuješ diskotéku?				
	viac krát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nepravidelne	53,2%	57,7%	54,6%	59,3%	51,8%
iba so školou	16,3%	15,3%	20,2%	16,7%	14,4%
pravidelne 1x mesačne	23,6%	22,5%	21,0%	14,8%	24,3%
viackrát za mesiac	6,9%	4,5%	4,2%	9,3%	9,5%

Pri porovnaní tých, ktorí chodia do kina najčastejšie (viackrát za mesiac), s tými, ktorí do kina nechodia vôbec, je zrejmé, že častí návštevníci kina majú prevahu v tom, že do knižnice chodia. Vo vzťahu k frekvencii navštevovania knižnice sa neukazuje ako smerodajná ani frekvencia navštevovania kina. Medzi najčastejšími návštevníkmi kina (viac krát za mesiac) je 34,7% aktívnych návštevníkov knižníc (tabuľky 123, 124).

Tabuľka 123

38. Navštevuješ knižnicu?	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viackrát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nie, žiadnu	55,8%	65,3%	48,9%	52,7%	66,7%
školskú	12,1%	11,0%	20,7%	15,3%	11,5%
inú	35,4%	27,8%	34,8%	36,5%	25,0%

Tabuľka 124

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	32. Ako často navštevuješ kino?				
	viac krát do roka	1x do roka	viackrát za mesiac	1x za mesiac	nikdy
nepravidelne	58,7%	47,2%	53,1%	47,1%	51,4%
iba so školou	16,5%	19,4%	12,2%	15,7%	11,4%
pravidelne 1x mesačne	18,1%	26,9%	24,5%	33,3%	22,9%
viackrát za mesiac	6,7%	6,5%	10,2%	3,9%	14,3%

Skúmali sme i vzťah medzi návštevnosťou jednotlivých kultúrnych podujatí a mierou súhlasu s výrokom *V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice*. Navštevovanie kina neovplyvňuje podstatným spôsobom pocit respondentov, či majú dostatok času aj na knižnicu, keďže sa ukázalo, že štruktúra návštevnosti kina je podobná u tých, ktorí majú pocit, že nemajú čas chodiť do knižnice, a u tých, ktorí vôbec nesúhlasia s týmto tvrdením (tabuľka 125).

V tabuľke 126 máme možnosť sledovať, že čo sa týka návštevnosti diskotiek, tá vplýva oproti kinu na tento pocit viac. Medzi respondentmi, ktorí úplne súhlasia s konštatovaním o nedostatku času na knižnicu je 32,8% tých, ktorí navštevujú diskotéku raz alebo aj viackrát mesačne, čo je podstatne viac ako v prípade tých, ktorí s výrokom vôbec nesúhlasia.

Podobné je to i s najaktívnejšími návštevníkmi koncertov modernej hudby (1 príp. viackrát mesačne) – s výrokom úplne súhlasí 9,4% z nich, oproti 5,2% aktívnych účastníkov koncertov, ktorí nepociťujú nedostatok času na knižnicu (tabuľky 125,126,127).

Tabuľka 125

32. Ako často navštevuješ kino?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
viackrát krát do roka	53,3%	57,7%	56,3%	54,0%
1x do roka	20,4%	17,5%	18,1%	16,9%
viackrát za mesiac	6,5%	6,3%	6,3%	4,0%
1x za mesiac	12,9%	14,4%	13,4%	13,7%
nikdy	6,9%	4,1%	5,9%	11,3%

Tabuľka 126

34. Ako často navštevuješ diskotéku?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
viackrát krát do roka	26,6%	29,2%	28,7%	24,8%
1x do roka	13,4%	16,6%	11,4%	12,4%
viackrát za mesiac	22,0%	15,2%	16,9%	13,1%
1x za mesiac	10,8%	9,3%	7,4%	8,8%
nikdy	27,2%	29,7%	35,7%	40,9%

Tabuľka 127

35. Ako často navštevuješ koncert modernej hudby?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
viackrát krát do roka	23,5%	25,4%	21,6%	24,6%
1x do roka	28,6%	29,8%	31,1%	23,1%
viackrát za mesiac	4,5%	3,5%	2,6%	2,2%
1x za mesiac	4,9%	3,5%	4,8%	3,0%
nikdy	38,5%	37,8%	39,9%	47,0%

Záver 6. kapitoly (Mládež a knižnice):

- *do knižnice vôbec nechodí až 58,6 % respondentov tohto výskumu,*
- *45,8 % respondentov priznáva, že sa im do knižnice nechce chodiť,*
- *43 % opýtaných má pocit, že nemá čas chodiť do knižnice,*
- *napriek tomu výskum ukazuje, že veľa mladých si nájde dostatok času na úplne iné voľnočasové aktivity,*
- *v priemere 52,1 % opýtaných najviac chýbajú v knižnici nové knihy,*
- *návštevníci verejných knižníc dosiahli vo väčšine prípadov priaznivejšie výsledky ako návštevníci školských,*
- *prístup na internet už nie je príliš atraktívnou službou knižníc (čo súvisí najmä s rastúcim počtom domácností, ktoré majú internetové pripojenie).*

Uvedené skutočnosti napovedajú, že pre značnú časť žiakov a študentov vo veku od 13 do 18 rokov knižnica nie je dôležitá a jej služby nevyužívajú. Informačnú službu knižníc pre väčšinu respondentov nahrádza v mnohom internet. Svoj voľný čas využívajú v závislosti od priorit rôzne, medzi ktoré návšteva knižnice a čítanie patria len v malom počte prípadov.

7. ČÍTANIE A ŠKOLA

7.1 ČÍTANIE POVINNEJ LITERATÚRY

Školské prostredie sa a priori spája s nadobúdaním, resp. formovaním čitateľskej gramotnosti. Škola je totiž hlavným faktorom, ktorý ovplyvňuje základné čitateľské schopnosti človeka. Avšak v porovnaní s atmosférou rodiny ide o miesto, kde sú deti väčšinou prvýkrát vystavené aj aktívnemu spôsobu čítania. Navyše, práve tu pramení reálny vzťah k vzdelávaniu. Podcenenie základných zručností ako správna technika písania i čítania, kritický rozbor textu, či poznávanie umeleckej literatúry preto môže v budúcnosti vyvolať neželaný efekt.

Čítanie povinnej literatúry pôsobí na žiakov často demotivačne. Napriek tomu postoj mládeže dokázu interferovať vhodne zvolené didaktické metódy a stratégie. Predmetom tejto fázy výskumu je pohľad do zákulisia čitateľských motivácií zo strany školy. Intenzitu a stimuláciu súvisiacu s rozvojom čitateľskej gramotnosti možno azda najmarkantnejšie pozorovať na hodinách slovenského jazyka a literatúry. Najprv sme sa teda orientovali na frekvenciu odporúčaného, tzv. mimočítankového čítania.

Takmer alarmujúco vyznieva konštatovanie, že viac ako tretina z celkového počtu respondentov priznala nezáujem o povinné čítanie! Jednak zo strany učiteľov, ale i žiakov, z ktorých až 18,4 % neprečítalo v minulom školskom roku ani jednu knihu (tabuľka 128).

Tabuľka 128

16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?	Počet odpovedí	Percent. podiel
naši učitelia to od nás nevyžadujú	317	18,4%
neprečítal/a som ani jednu knihu	317	18,4%
prečítal/a som 1 knihu	330	19,2%
2 knihy	283	16,5%
3 a viac kníh	261	15,2%
všetko, čo som potreboval/a som našiel/našla na internete	161	9,4%
všetko, čo som potreboval/a som odpísal/a od spolužiaka	40	2,3%

Zaujímavé zistenia vzišli z korelácie sledovanej otázky a nasledovných parametrov – typ školy, vek a rodová príslušnosť. Nároky na mimočítankové čítanie sú de facto pochované už v zárodku, nakoľko takmer polovica oslovených v príslušnej kategórii uviedla, že učitelia na základnej škole od nich tieto aktivity nevyžadujú. Niet sa veľmi čomu diviť, že jednu knihu prečítalo len 13,9 % žiakov. Na odbornej škole a gymnáziu toto číslo síce mierne rastie, ale keď viac ako polovica gymnazistov neprečíta za rok ani jednu „povinnú“ knihu, budúca inteligencia národa nemá príliš „ružové vyhliadky“ (tabuľka 129).

V súvislosti s vekom možno konštatovať, že asi každý piaty dospelý študent prečíta za rok 3 a viac kníh (tabuľka 130).

Čo sa týka prístupu k čítaniu z hľadiska rodovej príslušnosti, štatistiku vo všetkých ukazovateľoch ovládli dievčatá. O čosi zdržanlivejšie sa vyjadrili aj o tvrdení, že všetko potrebné našli na internete (tabuľka 131).

Tabuľka 129

Škola	16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?						
	naši učitelia to nevyžadujú	ani jednu knihu	1 knihu	2 knihy	3 a viac kníh	všetko som našiel/a na internete	všetko som odpísal/a od spolužiaka
základná	49,2%	43,4%	13,9%	11,1%	5,9%	7,7%	5,3%
odborná	36,2%	57,9%	16,0%	14,8%	7,6%	15,8%	5,6%
gymnázium	36,9%	56,7%	21,3%	14,9%	5,0%	9,2%	3,2%

Tabuľka 130

Vek	16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?						
	naši učitelia to nevyžadujú	ani jednu knihu	1 knihu	2 knihy	3 a viac kníh	všetko som našiel/a na internete	všetko som odpísal/a od spolužiaka
do 13	17,3%	6,8%	25,9%	29,5%	13,3%	4,3%	2,9%
14	18,9%	11,2%	23,2%	21,5%	17,2%	6,2%	1,9%
15	30,3%	12,4%	21,4%	9,7%	12,4%	10,3%	3,4%
16	17,4%	26,5%	13,3%	12,6%	14,9%	12,5%	2,8%
17	15,3%	29,5%	17,2%	8,8%	15,3%	13,0%	0,8%
18 a viac	20,8%	16,7%	25,0%	8,3%	20,8%	8,3%	-

Tabuľka 131

Pohlavie	16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?						
	naši učitelia to nevyžadujú	ani jednu knihu	1 knihu	2 knihy	3 a viac kníh	všetko som našiel/a na internete	všetko som odpísal/a od spolužiaka
chlapec	19,2%	24,2%	17,6%	14,8%	11,7%	10,3%	2,2%
dievča	17,8%	12,9%	21,0%	18,4%	18,8%	8,5%	2,5%

7.2 KNIŽNICE A POVINNÁ LITERATÚRA

Frekvencia čítania odporúčanej, resp. povinnej literatúry doslova nabáda k návšteve knižnice. Bez ohľadu na to, či školskej alebo verejnej. Žiaľ, ako vidno, až tri štvrtiny z tých, ktorí za rok neprečítali ani jednu knihu, nenavštevujú žiadnu knižnicu (tabuľka 132).

Tabuľka 132

38. Navštevuješ knižnicu?	16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?						
	naši učitelia to nevyžadujú	ani jednu knihu	1 knihu	2 knihy	3 a viac kníh	všetko som našiel/a na internete	všetko som odpísal/a od spolužiaka
nie žiadnu	62,0%	75,9%	61,9%	51,5%	27,6%	70,3%	63,2%
áno, školskú	14,9%	6,5%	12,6%	12,1%	24,7%	5,1%	2,6%
áno, inú	28,7%	18,6%	28,7%	40,1%	54,3%	25,3%	34,2%

Napriek tomu, že učitelia čítanie odporúčanej literatúry od žiakov nevyžadujú, z vlastnej iniciatívy knižnicu pravidelne navštevuje aspoň 26,4 % (tabuľka 133).

Tabuľka 133

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?						
	naši učitelia to nevyžadujú	ani jednu knihu	1 knihu	2 knihy	3 a viac kníh	všetko som našiel/a na internete	všetko som odpísal/a od spolužiaka
nepравиелne	59,5%	70,5%	54,3%	48,6%	44,8%	65,2%	60,0%
len povinne so školou	5,8%	10,3%	18,9%	19,6%	21,3%	13,0%	26,7%
pravidelne aspoň raz za mesiac	26,4%	12,8%	22,0%	27,5%	23,5%	13,0%	13,3%
viackrát za mesiac	8,3%	6,4%	4,7%	4,3%	10,4%	8,7%	-

Nízku úroveň čitateľskej gramotnosti podčiarkuje fakt, že až pätina respondentov, ktorí neprečítali ani jednu knihu tvrdí, že okrem školy nemá na nič iné čas. Je na mieste položiť si otázku „Čo teda uvedená skupina robí?“

Tabuľka 134

16. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
naši učitelia to nevyžadujú	14,4%	18,9%	20,3%	17,6%
neprečítal/a som ani jednu knihu	20,3%	18,3%	15,4%	21,2%
prečítal/a som 1 knihu	16,1%	19,2%	21,4%	17,9%
2 knihy	12,7%	14,5%	17,7%	17,7%
3 a viac kníh	17,8%	19,8%	14,5%	12,8%
z internetu	15,3%	8,0%	9,0%	9,6%
odpísal/a od spolužiaka	3,4%	1,2%	1,8%	3,3%

7.3 INFORMAČNÉ ZDROJE A VÝUČBA

Informačná spoločnosť potrebuje ľudí, ktorí sú schopní informácie vyhľadávať a vybrať, porovnávať a hodnotiť, ale aj vytvárať a rozširovať. Kvalita a úroveň čitateľských kompetencií priamo súvisí s prospechom žiakov, s ich schopnosťami učenia sa a nadobúdania poznatkov na ostatných predmetoch. Navyše, tento vzťah je recipročný. Aktívne a funkčné kompetencie čitateľskej gramotnosti by sa mali rozvíjať i na ostatných vyučovacích predmetoch (mimo slovenského jazyka a literatúry). Pestrá škála vzdelávacích oblastí a prierezových tém iniciuje analytické myslenie u školskej mládeže.

Za akýsi pozitívny signál by sa dal považovať nízky percentuálny podiel respondentov, ktorí uviedli, že popri učebnici zvyknú informácie získavať aj z iných zdrojov (tabuľka 135).

Tabuľka 135

17. Niektorí učitelia dávajú žiakom aj rôzne domáce úlohy (referáty, eseje,...), ktoré sa nedajú urobiť len podľa učebnice. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?	Počet odpovedí	Percent. podiel
nikdy	84	4,9%
výnimočne	528	30,7%
dost' často	587	34,1%
pravidelne	275	16,0%
neviem	235	13,7%

Situáciu však zamotáva výsledok z tabuľky 136. Pre znalostnú ekonomiku totiž nie je dobrým signálom, keď sa takpovediac zmazávajú rozdiely medzi úrovňou a typom školy.

Tabuľka 136

Škola	17. Niektorí učitelia dávajú žiakom aj rôzne domáce úlohy (referáty, eseje,...), ktoré sa nedajú urobiť len podľa učebnice. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?				
	nikdy	výnimočne	dost' často	pravidelne	neviem
základná	3,9%	30,4%	35,1%	14,4%	16,2%
odborná	6,1%	31,0%	33,6%	17,1%	12,1%
gymnázium	4,9%	32,5%	33,6%	18,7%	10,2%

Tabuľka 137

Pohlavie	17. Niektorí učitelia dávajú žiakom aj rôzne domáce úlohy (referáty, eseje,...), ktoré sa nedajú urobiť len podľa učebnice. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?				
	nikdy	výnimočne	dost' často	pravidelne	neviem
chlapec	6,6%	33,1%	30,1%	15,9%	14,3%
dievča	3,2%	28,8%	38,6%	16,2%	13,3%

Tabuľka 138

Vek	17. Niektorí učitelia dávajú žiakom aj rôzne domáce úlohy (referáty, eseje,...), ktoré sa nedajú urobiť len podľa učebnice. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?				
	nikdy	výnimočne	dost' často	pravidelne	neviem
do 13	5,1%	28,3%	32,2%	15,6%	18,8%
14	3,3%	31,4%	37,3%	13,3%	14,7%
15	5,5%	30,1%	31,5%	18,5%	14,4%
16	5,8%	30,9%	35,6%	17,2%	10,5%
17	4,6%	33,7%	30,7%	16,5%	14,6%
18 a viac	12,5%	25,0%	25,0%	29,2%	-

Predpokladajme, že v knižniciach je sústredený informačný potenciál v rozličných formách a formátoch. Úlohy, ktorých riešenie si vyžaduje iné zdroje, by mali stimulovať k návšteve knižnice. Tajomstvo tejto predikácie logicky nemôžu pochopiť tí, ktorí neboli nikdy nútení získať informácie z iných zdrojov. Pretože až 78,3% z nich nenavštevuje žiadnu knižnicu! Naproti tomu, viac ako tretina respondentov, ktorí navštevujú knižnicu sú zvyknutí čerpať aj z mimoučebnicových materiálov (tabuľka 139).

Zreteľnú výpovednú hodnotu má tiež dôvod návštevy knižnice. Presná štvrtina z opýtaných ju navštevuje pravidelne aspoň raz za mesiac, pričom pravidelne pracuje aj s „externými“ zdrojmi informácií (tabuľka 140).

Tabuľka 139

38. Navštevuješ knižnicu?	17. Niektorí učitelia dávajú žiakom aj rôzne domáce úlohy (referáty, eseje,...), ktoré sa nedajú urobiť len podľa učebnice. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?				
	nikdy	výnimočne	dost' často	pravidelne	neviem
nie žiadnu	78,3%	58,3%	52,1%	56,9%	69,2%
áno, školskú	4,8%	13,0%	15,8%	11,5%	8,0%
áno, inú	16,9%	31,3%	36,7%	36,3%	25,4%

Tabuľka 140

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	17. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?				
	nikdy	výnimočne	dost' často	pravidelne	neviem
nepravidelne, len keď niečo potrebujem a nenájdem inde	50,0%	58,5%	53,2%	45,7%	59,7%
len povinne so školou	27,8%	13,4%	17,1%	17,2%	16,7%
pravidelne aspoň raz za mesiac	22,2%	23,7%	21,8%	25,0%	18,1%
viackrát za mesiac	-	4,5%	7,9%	12,1%	5,6%

V rámci výskumu sme predpokladali, že zadávanie a riešenie úloh, ktoré sú orientované na samostatnú prácu s mimoučebnicovými zdrojmi stimuluje intenzitu návštevnosti knižníc. Náš výskum však jasne dokazuje, že to nie je v takej miere, ako je to žiaduce a potrebné pre rozvoj a vzdelávanie človeka v znalostnej spoločnosti a v súlade so súčasnými tendenciami celoživotného vzdelávania.

Samostatná práca s rozličnými zdrojmi a kladné výsledky práce v knižnici formujú postoje k hodnote informácií, knižnično-informačných zdrojov, ako i postoje a kladný vzťah ku knižnici a uznanie knižnice ako takej. Zo skupiny respondentov, pravidelne navštevujúcich školskú knižnicu, približne tretina tvrdí, že sú v nej dobré knihy. Je zaujímavé, že až polovica z tých, ktorí sa celý rok neobťažujú štúdiom iných zdrojov si myslí, že v ich knižnici je málo nových kníh. Je otázne, na základe čoho získali toto presvedčenie (tabuľka 141).

Tabuľka 141

40. Aká je vaša školská knižnica	17. Niektorí učitelia dávajú žiakom aj rôzne domáce úlohy (referáty, eseje,...), ktoré sa nedajú urobiť len podľa učebnice. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?				
	nikdy	výnimočne	dost' často	pravidelne	neviem
sú v nej dobré knihy a je ich dost'	25,0%	29,0%	37,6%	27,6%	50,0%
je v nej málo nových kníh	50,0%	40,3%	55,3%	44,8%	37,5%
nevyhovujú mi otváracie hodiny		14,5%	23,5%	20,7%	6,3%
nepáčia sa mi priestory alebo zariadenie knižnice		22,6%	5,9%	27,6%	12,5%
knižnica nefunguje	25,0%	3,2%		3,4%	6,3%

Tabuľka 142

17. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nikdy	6,8%	3,8%	4,1%	6,0%
výnimočne	18,8%	30,7%	32,9%	30,9%
dost' často	47,0%	35,4%	34,5%	32,1%
pravidelne	8,5%	20,1%	15,8%	15,4%
neviem	18,8%	10,0%	12,7%	15,6%

Predchádzajúce otázky boli zamerané na stimuláciu čitateľských aktivít a zdokonaľovanie čitateľskej gramotnosti na rozličných predmetoch prostredníctvom úloh siahajúcich za rámec učebnicovej literatúry. Jednu stránku daného problému tvorí základná otázka, či sú v škole takéto úlohy zadávané. Druhú, nie menej dôležitú časť problému tvorí otázka, aké zdroje žiaci/študenti na riešenie týchto úloh využívajú, odkiaľ a akým spôsobom získavajú informácie?

Za predpokladu, že spomínané úlohy žiaci skutočne dostali, cesty väčšiny z nich bezkonkurenčne viedli na internet (tabuľka 143). Dominanciu webových zdrojov potvrdila i štatistika podľa typu škôl. Knihy internetu výraznejším spôsobom sekundovali len v prípade gymnázií (tabuľka 144).

Tabuľka 143

18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadal/a?	Počet odpovedí	Percent. podiel
v internete	1635	57,4%
v knihách	567	19,9%
v časopisoch	199	7,0%
CD ROM, DVD, rozhlas, televízií	76	2,7%
od kamarátov a spolužiakov	344	12,1%
inde - uveď kde	28	1,0%

Tabuľka 144

Škola	18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadal/a?					
	v internete	v knihách	v časopisoch	CD – ROM DVD, televízie, rozhlas	od kamarátov a spolužiakov	inde
základná	96,3%	33,0%	12,8%	5,9%	19,2%	1,5%
odborná	97,2%	31,1%	10,5%	3,3%	24,2%	1,6%
gymnázium	97,5%	40,8%	12,1%	3,2%	15,6%	2,1%

Tabuľka 145

Pohlavie	18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadal/a?					
	v internete	v knihách	v časopisoch	CD – ROM DVD, televízie, rozhlas	od kamarátov a spolužiakov	inde
chlapec	96,6%	21,9%	8,8%	5,3%	20,3%	1,9%
dievča	97,1%	45,6%	14,9%	3,7%	20,5%	1,4%

Tabuľka 146

Vek	18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadal/a?					
	v internete	v knihách	v časopisoch	CD – ROM DVD, televízie, rozhlas	od kamarátov a spolužiakov	inde
do 13	94,8%	36,5%	13,7%	5,5%	21,0%	2,6%
14	97,4%	30,9%	12,2%	6,0%	18,5%	0,5%
15	96,5%	26,6%	12,6%	7,0%	16,8%	1,4%
16	97,2%	35,8%	11,6%	2,5%	22,4%	1,6%
17	98,1%	33,1%	9,6%	3,8%	20,4%	2,3%
18 a viac	91,7%	41,7%	8,3%	8,3%	20,8%	8,3%

7.4 KNIŽNICA A ŠKOLA

V nasledujúcej pasáži nás zaujímalo pôsobenie školy pri upevňovaní a rozvoji čitateľskej a informačnej gramotnosti. Takisto, akú úlohu zohráva v tomto procese knižnica. Konkrétne sme sledovali, či pedagógovia vyžadujú od žiakov pri spracovaní domácich úloh, referátov, esejí, projektov aj získavanie informácií z iných zdrojov, či sledujú u žiakov čítanie tzv. povinnej, resp. odporúčanej literatúry a či žiaci využívajú aj služby knižníc v súvislosti s učením sa.

Tabuľka 147

38. Navštevuješ knižnicu?	16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?						
	naši učitelia to od nás nevyžadujú	neprečítal som ani jednu knihu	prečítal som jednu knihu	2 knihy	3 knihy a viac	všetko som našiel na internete	všetko som odpísal od spolužiaka
nie žiadnu	62,0%	75,9%	61,9%	51,5%	27,6%	70,3%	63,2%
áno, školskú	14,9%	6,5%	12,6%	12,1%	24,7%	5,1%	2,6%
áno inú	28,7%	18,6%	28,7%	40,1%	54,3%	25,3%	34,2%

Okrem navštevovania knižnice sme otázku povinného čítania previazali tvrdením *v školských dňoch nemám okrem školy na nič čas*. Respondenti, ktorí s ním úplne súhlasia a zároveň neprečítali ani jednu odporúčanú literatúru, predstavujú kvótu 20,3 %. Misky váh vyvažuje približne rovnaké percento „nečítajúcich“, ktorí s daným tvrdením vôbec nesúhlasia (tabuľka 148).

Tabuľka 148

16. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
naši učitelia to od nás nevyžadujú	14,4%	18,9%	20,3%	17,6%
neprečítal/a som ani jednu knihu	20,3%	18,3%	15,4%	21,2%
prečítal/a som 1 knihu	16,1%	19,2%	21,4%	17,9%
2 knihy	12,7%	14,5%	17,7%	17,7%
3 a viac kníh	17,8%	19,8%	14,5%	12,8%
všetko, čo som potreboval/a som našiel/na internete	15,3%	8,0%	9,0%	9,6%
všetko, čo som potreboval/a som odpísal od spolužiaka	3,4%	1,2%	1,8%	3,3%

Pohnútky vedúce k návšteve knižnice, resp. prístup pedagógov i žiakov k takémuto smerovaniu odrážajú výsledky v tabuľke 149.

Takmer dve tretiny oslovených zájde do knižnice len vtedy, ak niečo potrebujú a inde to nenájdu. Veľkou mierou za to môže fakt, že učitelia nekladú pred žiakmi dôraz na povinné čítanie.

Tabuľka 149

39. Ako často navštevuješ knižnicu?	16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?						
	učitelia to od nás nevyžadujú	ani jednu knihu	prečítal som jednu	2 knihy	3 knihy a viac	všetko som našiel na	všetko som odpísal od spolužiaka
len keď niečo potrebujem a nenáidem inde	59,5%	70,5%	54,3%	48,6%	44,8%	65,2%	60,0%
len povinne so školou	5,8%	10,3%	18,9%	19,6%	21,3%	13,0%	26,7%
pravidelne aspoň raz za mesiac	26,4%	12,8%	22,0%	27,5%	23,5%	13,0%	13,3%
viackrát za mesiac	8,3%	6,4%	4,7%	4,3%	10,4%	8,7%	

Tabuľka 150

38. Navštevuješ knižnicu?	17. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získať informácie aj z iných zdrojov?				
	nikdy	výnimočne	dost' často	pravidelne	neviem
nie žiadnu	78,3%	58,3%	52,1%	56,9%	69,2%
áno, školskú	4,8%	13,0%	15,8%	11,5%	8,0%
áno, inú	16,9%	31,3%	36,7%	36,3%	25,4%

Faktor prístupu k fondom knižnice je zrejmy pri voľbe hľadania materiálov a následnej práci s inými zdrojmi. Skupina, ktorá nenavštevuje žiadnu knižnicu, informácie získava najmä v internetovej sieti a elektronických médiách. Knihy zase uprednostňujú „ortodoxní“ čitatelia – návštevníci knižnice (tabuľka 151).

Tabuľka 151

18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadala?	38. Navštevuješ knižnicu?		
	nie žiadnu	áno, školskú	áno, inú
v internete	58,7%	12,6%	32,2%
v knihách	35,0%	20,1%	52,5%
v časopisoch	45,0%	17,8%	42,4%
CD- ROM, DVD, rozhlas, televízi	58,1%	12,2%	31,1%
od kamarátov a spolužiakov	56,8%	14,5%	32,9%
inde - uved'	42,9%	7,1%	50,0%

Tabuľka 152

18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadala	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
v internete	6,9%	19,8%	33,6%	39,7%
v knihách	5,5%	24,5%	34,0%	36,0%
v časopisoch	7,1%	22,8%	36,0%	34,0%
CD ROM, DVD , rozhlas, televízi	5,3%	15,8%	38,2%	40,8%
od kamarátov a spolužiakov	8,5%	22,9%	34,0%	34,6%
inde- uved'	7,1%	17,9%	28,6%	46,4%

Tabuľka 153

18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadala	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
v internete	50,9%	25,0%	16,3%	7,8%
v knihách	34,4%	33,5%	22,0%	10,0%
v časopisoch	39,1%	33,5%	18,3%	9,1%
CD ROM, DVD , rozhlase, televízii	51,3%	26,3%	13,2%	9,2%
od kamarátov a spolužiakov	51,9%	27,3%	13,5%	7,3%
inde- uvedť	35,7%	25,0%	32,1%	7,1%

Záver 7. Kapitoly (Čítanie a škola)

- *alarmujúco vyznieva konštatovanie, že viac ako tretina z celkového počtu respondentov priznala nezáujem o povinné čítanie, jednak zo strany učiteľov, ale i žiakov. V minulom školskom roku neprečítalo ani jednu knihu 18,4% respondentov,*
- *zo skupiny respondentov pravidelne navštevujúcich školskú knižnicu približne tretina tvrdí, že sú v nej dobré knihy,*
- *zaujímavé je zistenie, že až polovica z tých, ktorí celý rok neštudujú z iných zdrojov si myslí, že v knižnici je málo nových kníh. Je otázne, na základe čoho získali toto presvedčenie.*

8. RODINA A MOTIVÁCIA ČÍTANIA

8.1 RODIČOVSKÉ ČÍTANIE V ÚTLOM VEKU

Ak sme v predošlej kapitole konštatovali, že škola je hlavným faktorom, ktorý ovplyvňuje základné čitateľské schopnosti človeka, tak jedným dychom dodávame, že rodinný kruh je tým prirodzeným prostredím, ktoré by malo poskytovať kladné motivácie k čítaniu. Oproti prvým dotykom s aktívnym čítaním v škole získava dieťa prvé čitateľské skúsenosti od rodičov, resp. súrodencov alebo rodinných príslušníkov. Samozrejme, za predpokladu spontánnej, nenútenej, t.j. vhodne zvolenej formy. Pozitívne vzory a čitateľské návyky si z útleho veku človek prenáša do ďalších etáp výchovno-vzdelávacieho procesu.

Rodinné prostredie sme najprv sledovali prostredníctvom indikátora intenzívneho zážitku z čítania. Emócie, empatia a fabulácia príbehov znamenite kreujú literárne čítanie a vytvárajú u detí pevné základy pre čitateľské návyky už v predškolskom období. Predčítanie v rodinnom prostredí sme zaradili ako kontextový ukazovateľ čítania respondentov. V tejto štatistike, podľa očakávania, dominujú rodičia (tabuľky 154-157).

Tabuľka 154

47. Kto ti v detstve čítaval z kníh?	Počet	Percent. podiel
nikto	155	9,2 %
rodičia	1434	85,0 %
starí rodičia	737	43,7 %
súrodenci	214	12,7 %
iní príbuzní	188	11,1 %

Tabuľka 155

Škola	47. Kto ti v detstve čítaval z kníh?				
	nikto	rodičia	starí rodičia	súrodenci	iní príbuzní
základná	9,2 %	84,9 %	45,8 %	11,1 %	12,2 %
odborná	9,5 %	84,7 %	39,8 %	15,6 %	9,0 %
gymnázium	7,5 %	86,4 %	46,4 %	11,1 %	12,9 %

Tabuľka 156

Pohlavie	47. Kto ti v detstve čítaval z kníh?				
	nikto	rodičia	starí rodičia	súrodenci	iní príbuzní
chlapec	11,1 %	83,5 %	37,7 %	11,5 %	8,0 %
dievča	7,2 %	86,5 %	49,8 %	14,0 %	14,3 %

Tabuľka 157

Vek	47. Kto ti v detstve čítaval z kníh?				
	nikto	rodičia	starí rodičia	súrodenci	iní príbuzní
do 13	7,9 %	87,7 %	49,1 %	11,6 %	12,3 %
14	8,9 %	83,4 %	46,5 %	11,6 %	13,7 %
15	12,7 %	83,8 %	35,9 %	12,7 %	9,2 %
16	8,5 %	86,7 %	42,2 %	12,6 %	10,9 %
17	9,4 %	83,2 %	41,4 %	15,2 %	7,8 %
18 a viac	8,3 %	70,8 %	45,8 %	25,0 %	12,5 %

Otázku *Kto ti v detstve čítaval z kníh?* sme v nasledujúcej časti analyzovali v korelácii so súčasnou motiváciou čítania u respondentov. Výsledok hovorí jasnou rečou – z oslovených respondentov, ktorým v detstve nikto nečítal, sa ku vzťahu k čítaniu hlási len úbohých 8,6 %. Naopak kategória, ktorej čítavali rodičia, si hrdo uvedomuje, že čítaním sa neustále vzdeláva. A právom presahuje métu 88 % (tabuľka 158).

Tabuľka 158

47. Kto ti v detstve čítaval z kníh?	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja myslenie, vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
nikto	8,6 %	7,6 %	6,4 %	10,5 %	9,7 %
rodičia	86,0 %	86,7 %	88,3 %	83,3 %	85,5 %
starí rodičia	48,6 %	49,3 %	49,1 %	39,5 %	49,7 %
súrodenci	10,9 %	13,5 %	16,7 %	15,2 %	12,7 %
iní príbuzní	13,1 %	14,9 %	15,7 %	11,4 %	15,8 %

Pri formovaní čitateľských kompetencií dieťaťa hrá existenčnú úlohu frekvencia čitateľských aktivít v predčitateľskom období. Systematické čítanie má niekoľko zásadných úloh v čitateľskej gramotnosti a kultúre neskoršieho čitateľa. Buduje základné čitateľské kompetencie, ktoré sú predpokladom zvládnutia neskoršieho čítania (buduje slovnú zásobu, umožňuje poznávať kontexty slov, buduje schopnosť vnímania slov a hlások, zdokonaľuje kognitívne a intelektuálne schopnosti mozgu dieťaťa), buduje čitateľský návyk, každodennú potrebu čítania a vzťah ku knihe. Zaujímala nás preto frekvencia čitateľských aktivít dospelých (starších čitateľov) smerom k respondentom. Viac ako polovici z nich čítali pravidelne (tabuľka 159).

Tabuľka 159

49. Ako často ti v detstve čítavali?	Počet	Percent. podiel
pravidelne	904	53,7 %
veľmi zriedkavo	275	16,3 %
nikdy	81	4,8 %
nepamätám si	422	25,1 %

Tabuľka 160

Škola	49. Ako často ti v detstve čítavali?			
	pravidelne	veľmi zriedkavo	nikdy	nepamätám si
základná	55,3 %	14,1 %	5,4 %	25,2 %
odborná	49,1 %	20,6 %	4,3 %	26,0 %
gymnázium	60,1 %	13,9 %	3,6 %	22,4 %

Tabuľka 161

Pohlavie	49. Ako často ti v detstve čítavali?			
	pravidelne	veľmi zriedkavo	nikdy	nepamätám si
chlapec	50,7 %	15,7 %	6,4 %	27,3 %
dievča	57,0 %	17,1 %	3,2 %	22,6 %

Tabuľka 162

Vek	49. Ako často ti v detstve čítavali?			
	pravidelne	veľmi zriedkavo	nikdy	nepamätám si
do 13	56,8 %	12,2 %	5,0 %	25,9 %
14	58,9 %	13,5 %	5,3 %	22,4 %
15	38,3 %	22,7 %	7,1 %	31,9 %
16	53,8 %	17,4 %	3,8 %	25,0 %
17	51,6 %	18,1 %	4,7 %	25,6 %
18 a viac	54,2 %	29,2 %	8,3 %	8,3 %

Z výsledkov výskumu frekvencie čítania deťom vyplýva, že pokiaľ dieťaťu niekto v detstve čítal pravidelne, tak najviac to boli starí rodičia (tabuľka 163).

Tabuľka 163

49. Ako často ti v detstve čítavali?	47. Kto ti v detstve čítaval?				
	nikto	rodičia	starí rodičia	súrodenci	iní príbuzní
pravidelne	9,0 %	59,5 %	64,9 %	61,2 %	63,3 %
veľmi zriedkavo	16,0 %	14,8 %	14,4 %	18,7 %	11,7 %
nikdy	52,1 %	0,3 %	0,4 %	0,5 %	0,5 %
nepamätám si	22,9 %	25,4 %	20,3 %	19,6 %	24,5 %

Za predpokladu, že respondentom čítavali rodičia, viac ako trom štvrtinám z nich sa to páčilo (tabuľka 164). Namerané hodnoty nijako výrazne nezakolísali ani pri zakomponovaní parametrov – typ školy a rodová príslušnosť (tabuľky 165 a 166).

Výraznejšiu odchýlku sme zaznamenali len pri kategórii 15-ročných. V porovnaní s ostatnými práve táto skupina najviac zabúda na akýkoľvek súvisiaci pocit (tabuľka 167).

Tabuľka 164

48. Ak ti rodičia, čítavali, ako si na to spomínaš?	Počet	Percent. podiel
bolo to zaujímavé	543	38,1 %
bolo to príjemné	544	38,2 %
bolo to nudné	21	1,5 %
neviem, nespomínam si na žiaden pocit	316	22,2 %

Tabuľka 165

Škola	48. Ak ti rodičia, čítavali, ako si na to spomínaš?			
	bolo to zaujímavé	bolo to príjemné	bolo to nudné	nespomínam si na žiaden pocit
základná	38,8 %	36,3 %	1,8 %	23,1 %
odborná	37,1 %	40,3 %	1,6 %	21,0 %
gymnázium	38,2 %	39,4 %	0,4 %	22,0 %

Tabuľka 166

Pohlavie	48. Ak ti rodičia, čítavali, ako si na to spomínaš?			
	bolo to zaujímavé	bolo to príjemné	bolo to nudné	nespomínam si na žiaden pocit
chlapec	37,5 %	35,5 %	1,9 %	25,1 %
dievča	38,8 %	41,0 %	1,1 %	19,2 %

Tabuľka 167

Vek	48. Ak ti rodičia, čítavali, ako si na to spomínaš?			
	bolo to zaujímavé	bolo to príjemné	bolo to nudné	nespomínam si na žiaden pocit
do 13	40,5 %	36,0 %	2,5 %	21,1 %
14	41,3 %	35,2 %	1,5 %	22,1 %
15	31,9 %	32,8 %	2,5 %	32,8 %
16	38,4 %	41,1 %	0,8 %	19,6 %
17	33,2 %	42,7 %	1,4 %	22,7 %
18 a viac	43,8 %	37,5 %	-	18,8 %

8. 2 RODINNÁ KNIŽNICA

Knihy by mali byť súčasťou rodinného života. Lepšie povedané bežnou vecou každodennej potreby. Deti by od útleho veku mali vidieť rodičov s knihou v ruke. Rodinné prostredie by malo byť to, v ktorom má kniha svoje nezastupiteľné miesto. Základným znakom, ktorý môže na prvý pohľad zreteľne charakterizovať status knihy v rodine a jej celkovú knižnú kultúru je počet kníh a zloženie rodinnej knižnice.

Z celkového počtu má vlastné knihy 95,9% rodín. Čo-to môže naznačiť, že na čele stoja gymnazisti (tabuľka 168).

Tabuľka 168

Škola	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
základná	95,6 %	4,4 %
odborná	94,8 %	5,2 %
gymnázium	98,9 %	1,1 %

Čo sa týka počtu kníh, aj tu dominujú gymnazisti. Veľkosť ich rodinnej knižnice (približne 100 kníh) potvrdzuje celkom slušné číslo 47,7%. V porovnaní s ostatnými typmi škôl ide zhruba o dvojnásobok. Môže to znamenať jednak lepšiu finančnú situáciu rodín, no na druhej strane aj kultivovanejšie prostredie a lepšie predpoklady pre zisk informačnej gramotnosti a následný vzdelanostný rast (tabuľka 169).

Tabuľka 169

Škola	15. Koľko kníh približne máte doma?			
	20 kníh	50 kníh	100 kníh	neviem
základná	18,2 %	34,0 %	25,3 %	22,5 %
odborná	17,5 %	33,9 %	25,7 %	22,8 %
gymnázium	9,4 %	23,8 %	47,7 %	19,1 %

Predmetom aktuálnej kapitoly je otázka *Máte doma vlastné knihy?* Jej variácie sme uplatnili v kooperácii s priemernou dĺžkou čítania kníh, resp. časopisov počas bežného školského dňa, či časovým odstupom od posledného reálneho dotyku s knihou.

Bez ohľadu na vlastníctvo kníh v domácnosti, takmer 46% z celkovej vzorky respondentov, knihy nečíta vôbec. Ešte horšie je, že v podobnej situácii sa nachádzajú aj tí, ktorí doma knihy majú (tabuľka 170). Pre porovnanie – tá istá skupina, ktorá má doma vlastné knihy, dá oveľa radšej prednosť časopisom (tabuľka 172).

Tabuľka 170

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
knihy v pracovných dňoch nečítam	44,4 %	82,1 %
nanajvýš 15 minút	27,1 %	11,9 %
1 – 2 hodiny	23,6 %	3,0 %
viac ako 2 hodiny	4,8 %	3,0 %

Nízku úroveň čitateľskej gramotnosti potvrdzuje aj ďalšia štatistika. Asi polovica z tých, ktorí doma nedisponujú literárnymi dielami, nečítala knihu dlhšie ako rok! Nepriaznivý pomer však nijako obzvlášť nevylepšujú ani tí, ktorí knihy vlastnia. Až takmer pätina z nich má za sebou rovnakú čitateľskú abstinenciu. Žiaľ, so skracujúcim sa časovým intervalom percentuálny podiel čítajúcich vôbec nenarastá (tabuľka 171).

Tabuľka 171

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
včera alebo dnes	22,6 %	5,9 %
pred týždňom	18,1 %	7,8 %
pred mesiacom	19,5 %	9,8 %
pred polrokom	15,7 %	17,6 %
pred viac ako rokom	17,9 %	43,1 %
iné	6,3 %	15,7 %

Tabuľka 172

8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
časopisy v pracovných dňoch nečítam	34,2 %	58,2 %
nanajvýš 1 hodinu	60,5 %	37,3 %
1 – 3 hodiny	4,7 %	1,5 %
viac ako 3 hodiny	0,6 %	3,0 %

Týždňovú školskú „klasiku“ neodmysliteľne uzatvára vytúžený víkend. Práve tu zvykne z hľadiska vzťahu k čítaniu vyplávať pravda na povrch najčastejšie. Berúc do úvahy široké spektrum záľub a možností dnešnej mladej generácie, čítanie rozhodne nepatrí medzi obľúbené voľnočasové aktivity. Ved', ako si inak vysvetliť, že z tých, čo majú doma vlastné knihy číta len 21,8% a z tých, čo vlastné knihy doma nemajú číta len 1,4 % (tabuľka 173).

Motivácia čítania úzko súvisí s dobrým pocitom a zábavou. Totožný názor zdieľa presná polovica respondentov, ktorí majú doma knihy. Tomuto argumentu slušne sekundujú rozvoj myslenia, tréning vyjadrovania alebo potreba vzdelávania (tabuľka 174).

Naopak, za únavné považuje čítanie približne tretina z oslovených, bez ohľadu na prítomnosť kníh v domácnosti (tabuľka 175). Za kráľa zdrojov informácií pre riešenie domácich úloh môžeme jednoznačne korunovať internet (tabuľka 176).

Tabuľka 173

9. Ktorej z uvedených činností venuješ najviac času počas víkendov?	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
s kamarátmi	78,6 %	76,8 %
s rodinou	54,7 %	36,2 %
pri počítači	46,3 %	39,1 %
chodím do prírody	22,4 %	14,5 %
športujem	41,3 %	34,8 %
čítam	21,8 %	1,4 %
sledujem televíziu	31,2 %	24,6 %
iné	7,9 %	14,5 %
nemám voľný čas	0,7 %	1,4 %

Tabuľka 174

12. Označ dôvody, prečo čítaš (vyplňajú len tí, ktorí čítajú knihy)	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
čítanie ma baví	50,0 %	37,5 %
čítanie rozvíja myslenie, vyjadrovanie	36,7 %	16,7 %
čítaním sa vzdelávam	24,4 %	4,2 %
kvôli škole, rodičom	17,6 %	33,3 %
iný dôvod	13,8 %	20,8 %

Tabuľka 175

13. Označ dôvody, prečo nečítaš (vyplňajú len tí, ktorí nečítajú knihy)	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
nemám na čítanie čas	37,9 %	32,8 %
čítanie je únavné, radšej si pozriem film	33,6 %	36,2 %
nebaví ma to	55,9 %	67,2 %
iný dôvod	4,3 %	8,6 %

Tabuľka 176

18. Kde hľadáš informácie potrebné k vypracovaniu domácich úloh?	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
v internete	97,0 %	95,7 %
v knihách	34,6 %	10,0 %
v časopisoch	11,9 %	8,6 %
CD-R, DVD-R, rozhlas, televízia	4,5 %	4,3 %
od kamarátov a spolužiakov	19,9 %	31,4 %
inde	1,7 %	-

Tabuľka 177

19. Odkiaľ získavaš informácie pre hobby alebo krúžky?	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
nemám hobby ani krúžky	42,6 %	37,3 %
z internetu	50,7 %	56,7 %
z kníh	16,1 %	7,5 %
z časopisov	12,9 %	14,9 %
z CD-R, DVD-R, rozhlasu, televízie	6,1 %	10,4 %
od kamarátov a spolužiakov	10,9 %	10,4 %
iné	5,1 %	6,0 %

8. 3 KNIHA AKO DAR V RODINE

Ďalšiu informáciu o statuse knihy a čítania v rodinnom prostredí sme sa snažili získať prostredníctvom otázky *Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?* Respondenti si vybrali z troch alternatívnych odpovedí *nie – nikdy, áno – len výnimočne, áno – pravidelne*.

Na základe prvého sledovaného – komplexného ukazovateľa vidno, že približne taký istý počet školskej mládeže je zvyknutý dostávať knihy pravidelne, resp. knihy nikdy nedostávať (tabuľka 178).

Tabuľka 178

45. Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?	Počet	Percent. podiel
nie, nikdy	344	20,3 %
áno, ale len výnimočne	1088	64,3 %
áno, pravidelne	261	15,4 %

Presné vyhodnotenie daného ukazovateľa v základných demografických kategóriách (pohlavie, vek, typ školy) ukazujú tabuľky 179, 180, 181. Tie dokladujú, že z hľadiska príslušnosti k typu školy najčastejšie dostávajú knihy gymnazisti (tabuľka 179), že dievčatá dostávajú knihy častejšie ako chlapci. Na druhej strane, podstatne viac je chlapcov, ktorí knihy nikdy nedostávajú (tabuľka 180). Z hľadiska veku sa javí najpozitívnejšie kategória 14-ročných, pretože v tejto vekovej kategórii je najviac tých, ktorí knihy dostávajú pravidelne a patria k menšine, ktorá knihy nedostáva vôbec (tabuľka 181).

Faktom však ostáva, že situácia z hľadiska tohto indikátora nie je vôbec priaznivá. Priemerne 64% respondentov dostáva knihy len výnimočne. K nim však možno zaradiť i takých, ktorí doposiaľ dostali knihu len raz.

Tabuľka 179

Škola	45. Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?		
	nie, nikdy	áno, ale len výnimočne	áno, pravidelne
základná	19,0 %	63,9 %	17,1 %
odborná	26,7 %	63,8 %	9,5 %
gymnázium	10,6 %	66,0 %	23,4 %

Tabuľka 180

Pohlavie	45. Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?		
	nie, nikdy	áno, ale len výnimočne	áno, pravidelne
chlapec	25,7 %	64,2 %	10,1 %
dievča	14,9 %	64,3 %	20,8 %

Tabuľka 181

Vek	45. Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?		
	nie, nikdy	áno, ale len výnimočne	áno, pravidelne
do 13	14,8 %	70,4 %	14,8 %
14	18,3 %	61,3 %	20,4 %
15	33,1 %	56,3 %	10,6 %
16	19,7 %	66,1 %	14,2 %
17	24,4 %	62,0 %	13,6 %
18 a viac	12,5 %	70,8 %	16,7 %

Darovanie kníh deťom sme zisťovali aj porovnaním s výrokom *V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice*. Respondenti, ktorí s týmto tvrdením súhlasia, dostávajú pravidelne knihy menej často ako tí, ktorí s výrokom nesúhlasia (tabuľka 182).

Tabuľka 182

45. Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nie, nikdy	27,0 %	11,0 %	12,9 %	23,1 %
áno, ale len výnimočne	62,8 %	70,3 %	62,0 %	57,5 %
áno, pravidelne	10,2 %	18,7 %	25,1 %	19,4 %

Maximálne „zanepoždnení“ žiaci, ktorí nielenže nemajú čas chodiť do knižnice, ale čas nemajú na nič, tvoria približne takú istú veľkú skupinu ako respondenti, ktorí s nimi tento názor nezdieľajú – v súvislosti s prijímaním knižných darov od príbuzných (tabuľka 183).

Tabuľka 183

45. Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
nie, nikdy	29,7 %	15,1 %	16,6 %	24,5 %
áno, ale len výnimočne	57,6 %	67,7 %	67,6 %	60,5 %
áno, pravidelne	12,7 %	17,2 %	15,9 %	14,9 %

8. 4 VNUCOVANIE ČÍTANIA V RODINE

V rámci analýzy kauzálnych ukazovateľov sme sa orientovali aj na to, či rodičia nútia respondentov do čítania. Daný indikátor vypovedá veľmi veľa o vyspelosti čitateľa tým, že hovorí o vnútornej motivácii, resp. absencii vôle a vnútornej motivácie čítať. Tieto však sú jedným zo základných predpokladov čítania a základných prvkov čitateľskej kultúry človeka.

V tabuľkách 184 – 187 kvantitatívne vyhodnocujeme ukazovateľ, ktorý vypovedá jednak o vonkajšej čitateľskej motivácii prostredníctvom rodičov, no zároveň o kontexte – podmienkach rodinného čitateľského prostredia.

Prvotné vyhodnotenie daného ukazovateľa načrtáva, že len 3,0% respondentov súhlasí s výrokom *Rodičia ma nútia do čítania*, (tabuľka 184).

Tabuľka 184

24. Rodičia ma nútia do čítania	Počet	Percent. podiel
úplne súhlasím	50	3,0 %
čiastočne súhlasím	138	8,2 %
skôr nesúhlasím	252	14,9 %
vôbec nesúhlasím	1253	74,0 %

V rámci precíznejšieho vyhodnotenia je nevyhnutné poukázať na rozporuplné aspekty ukazovateľa. Do poslednej kategórie respondentov (nesúhlasia s výrokom), ktorá je kvantitatívne najväčšia, patria respondenti, ktorých netreba nútiť do čítania, ale aj respondenti, ktorých rodičia sa nezaujímajú o čitateľské aktivity svojho dieťaťa, nesnažia sa na nich apelovať. Vzhľadom na celkové výsledky nášho výskumu predpokladáme, že väčšina respondentov tejto kategórie má práve toto druhé rodinné pozadie.

Ukazovateľ vonkajšej motivácie prostredníctvom vplyvu rodičov sme sledovali aj v kontexte rodových relácií, vzdelávania a typu školy a veku respondentov (tabuľky 185, 186, 187). Uvedené tabuľky viac-menej potvrdzujú všeobecné výsledky. Výsledky nasledujúcich tabuliek poukazujú na to, že chlapcov treba trochu viac usmerňovať v čitateľských aktivitách. Spomedzi škôl najviac do čítania nútia rodičia žiakov ZŠ, čo vyznieva celkom logicky.

Tabuľka 185

Pohlavie	24. Rodičia ma nútia do čítania			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
chlapec	3,1 %	10,2 %	15,8 %	70,9 %
dievča	2,9 %	6,0 %	14,0 %	77,2 %

Tabuľka 186

Škola	24. Rodičia ma nútia do čítania			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
základná	4,1 %	11,6 %	16,3 %	68,0 %
odborná	1,5 %	4,3 %	14,1 %	80,1 %
gymnázium	2,9 %	6,1 %	12,6 %	78,4 %

Tabuľka 187

Vek	24. Rodičia ma nútia do čítania			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
do 13	5,4 %	14,4 %	18,4 %	61,7 %
14	3,1 %	10,5 %	16,7 %	69,7 %
15	4,9 %	10,5 %	8,4 %	76,2 %
16	1,8 %	4,7 %	15,6 %	78,0 %
17	1,5 %	4,2 %	11,6 %	82,6 %
18 a viac	4,2 %	4,2 %	4,2 %	87,5 %

Predchádzajúcu premisu sme v tejto časti prepojili tvrdením *V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas*. Pomerne priaznivo vyvstáva štatistika pri kombinácii „maximálne vyťažných“ žiakov súperiach s nátlakom rodičov do čítania. Túto kategóriu tvorí len 8,5 %. Naopak až deväťkrát viac (77,9 %) respondentov nesúhlasí zároveň ani s jedným zo spomenutých tvrdení (tabuľka 188).

Tabuľka 188

24. Rodičia ma nútia do čítania	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
úplne súhlasím	8,5 %	2,1 %	2,3 %	3,0 %
čiastočne súhlasím	7,7 %	11,2 %	6,9 %	7,8 %
skôr nesúhlasím	17,1 %	16,2 %	17,7 %	11,3 %
vôbec nesúhlasím	66,7 %	70,6 %	73,1 %	77,9 %

8.5 VPLYV DOMÁCEHO PROSTREDIA NA NAVŠTEVOVANIE KNIŽNICE

Existencia vlastnej domácej knižnice, resp. domáce prostredie, ktoré pozitívne vplýva na vzťah ku knihám a k čítaniu, návštevu knižníc a využívanie ich služieb podnecuje, ale ovplyvňovanie môže pôsobiť aj kontraproduktívne.

Viac ako polovica respondentov, ktorí majú domácu knižnicu, do žiadnej knižnice nechodí. Nepoznáme presné dôvody tohto konania. Môžeme sa len domnievať, že ich vlastná knižnica je buď dostatočne veľká a žánrovo dostačujúca, alebo disponujú nedostatkom relevantných informácií o službách knižnice od pedagógov, rodičov, či kamarátov. Dôležitú úlohu zohráva aj samotná ponuka knižničných služieb a schopnosť knižnice flexibilne reagovať na „požiadavky trhu“.

Tabuľka 189

38. Navštevuješ knižnicu?	14. Máte doma vlastné knihy?	
	áno	nie
nie, žiadnu	57,3 %	87,0 %
áno, školskú	12,9 %	4,3 %
áno, inú	33,3 %	10,1 %

Záver 8. kapitoly (Rodina a motivácia čítania):

- otázku *"Kto ti v detstve čítaval z kníh?"* sme analyzovali aj v korelácii so súčasnou motiváciou čítania u respondentov. Výsledok hovorí jasnou rečou – z oslovených respondentov, ktorým v detstve nikto nečítal, sa ku vzťahu k čítaniu hlási len úbohých 8,6 %. Naopak kategória, ktorej čítavali rodičia, si hrdo uvedomuje, že čítaním sa neustále vzdeláva. A právom presahuje 88 %,
- motivácia čítania úzko súvisí s dobrým pocitom a zábavou. Totožný názor zdieľa presná polovica respondentov, ktorí majú doma knihy. Tomuto argumentu slušne sekundujú rozvoj myslenia, tréning vyjadrovania alebo potreba vzdelávania.

9. PRESTÍŽ A IMIDŽ ČÍTANIA, VZŤAH KU KNIHE

Používať pojmy ako prestíž, status a imidž v súvislosti s čítaním, či knihou sa nám vidí úplne primerané. Obzvlášť medzi mladými ľuďmi totiž faktor skupinovej obľúbenosti a prestíže určitej aktivity zohráva dôležitú úlohu. Mladí ľudia sa vymaňujú z domáceho prostredia a stávajú sa konformnými s hodnotami, ktoré vyznávajú neformálne skupiny ich rovesníkov. Práve preto sú pubescenti a adolescenti kategóriami, ktoré najviac a najrýchlejšie podliehajú vplyvu módy, vytvárajú si svojské, svojej generácii vlastné hodnoty a preferencie. Na druhej strane však pozitívny a negatívny vzťah k čítaniu v adolescencii nie sú výhradne dôsledkom klímy v rovesníckej skupine, veľmi dôležitú úlohu zohráva predchádzajúci vplyv rodiny a školy. (Gašparovičová et. al., 2009, s. 73)

9.1 POZITÍVNY VZŤAH K ČÍTANIU

Úroveň čitateľských schopností a zručností človeka ovplyvňuje nepochybne intenzita čítania a frekvencia čitateľských aktivít. Výskum zobrazil názory respondentov na čítanie, ich postoj k čítaniu ako prostriedku k získavaniu informácií i ako k voľnočasovej aktivite. Prostredníctvom výskumu sme získali odpovede na otázku, prečo mládež číta a recipročne dôvody, prečo mládež nečíta.

Pri sledovaní ukazovateľa „prečo mládež číta“ konštatujeme najčastejší dôvod *čítanie ma baví*, ktorý uviedla skoro polovica, t.j. 49,8 % respondentov. Dôvod *rozvoj myslenia a vyjadrovania* uviedlo 36,3 %, *vzdelávanie čítaním* uviedlo 24,0%, *kvôli škole a rodičom* číta 17,9% a *iné dôvody* uviedlo 14% opýtaných.

Tabuľka 190

12. Označ dôvody, prečo čítaš	Počet odpovedí	Percent. podiel
čítanie ma baví	590	49,8%
čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	430	36,3%
čítaním sa vzdelávam	284	24,0%
kvôli škole, rodičom	212	17,9%
iný dôvod	166	14,0%

Z hľadiska pohlavia respondentov sa potvrdil predpoklad, že čítanie je skôr ženskou záležitosťou. Dôvod *čítanie ma baví* uviedlo skoro o tretinu viac dievčat ako chlapcov. (Tabuľka 191)

Tabuľka 191

Pohlavie respondentov	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
Chlapci	38,4%	28,6%	25,9%	21,7%	17,9%
Dievčatá	58,8%	42,4%	22,4%	15,0%	11,0%

Vzťah k čítaniu v súvislosti s úrovňou vzdelania vypovedá, že postoj žiakov gymnázií k čítaniu *ako zábave, rozvoju myslenia, vyjadrovania a vzdelávania* je síce percentuálne najvyšší, ale pozitívom je, že percentuálny rozdiel k tomuto postoju v porovnaní s dvoma ostatnými kategóriami žiakov nie je veľmi markantný. Zaujímavý je poznatok, že v kategórii žiakov základných a odborných škôl je dvakrát vyššie percento tých, ktorých k čítaniu inšpiruje škola a rodičia (tabuľka 192).

Tabuľka 192

Škola	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
základná	49,3%	31,8%	22,2%	20,2%	13,7%
odborná	45,1%	36,2%	22,7%	22,7%	16,0%
gymnázium	59,5%	48,0%	30,4%	8,4%	11,5%

Pri vekovom porovnaní je priemerné percentuálne vyjadrenie k čítaniu ako *zábave* u kategórie žiakov základných škôl (od 13-15 rokov) v súvzťažnosti i s kategóriami žiakov gymnázií a odborných škôl (od 16 – 18 rokov) približne rovnaké (tabuľka 193).

Tabuľka 193

Vek	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
do 13	48,5%	25,5%	15,8%	24,0%	14,3%
14	50,3%	34,9%	25,8%	18,5%	13,4%
15	42,9%	34,5%	21,4%	17,9%	15,5%
16	53,4%	42,4%	27,6%	13,9%	14,4%
17	46,2%	36,4%	22,0%	20,8%	12,7%
18 a viac	44,4%	44,4%	33,3%	11,1%	11,1%

Respondenti s pozitívnym postojom k čítaniu ako zdroju dobrej zábavy a činnosti rozvíjajúcej myslenie a vyjadrovanie následne nemajú problém s výberom literatúry (kníh) ako zdroja poznania. K tejto činnosti nepotrebnú vonkajšie motivácie (tabuľka 194-197).

Tabuľka 194

21. Čítanie je dobrá zábava	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
úplne súhlasím	43,6%	33,0%	26,8%	2,9%	12,0%
čiastočne	48,2%	54,5%	53,2%	37,5%	44,6%
skôr nesúhlasím	6,5%	10,4%	16,8%	39,9%	28,3%
vôbec	1,7%	2,1%	3,2%	19,7%	15,1%

Tabuľka 195

25. V knihách je veľa zaujímavého a múdreho	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
úplne súhlasím	50,5%	58,8%	58,4%	26,0%	27,1%
čiastočne	43,3%	37,0%	35,8%	57,2%	54,2%
skôr nesúhlasím	4,5%	3,3%	3,6%	9,6%	11,4%
vôbec	1,7%	0,9%	2,2%	7,2%	7,2%

Tabuľka 196

23. Dobrých kníh je veľa, ale ťažké je si z nich vybrať	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
úplne súhlasím	26,4%	26,9%	28,7%	22,7%	16,5%
častočne	41,5%	40,2%	34,8%	31,9%	30,5%
skôr nesúhlasím	26,2%	26,9%	29,4%	27,1%	32,3%
vôbec	5,8%	6,0%	7,2%	18,4%	20,7%

Tabuľka 197

24. Rodičia ma nútia do čítania	12. Označ dôvody, prečo čítaš				
	čítanie ma baví	čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie	čítaním sa vzdelávam	kvôli škole, rodičom	iný dôvod
úplne súhlasím	2,1%	2,4%	2,5%	8,7%	3,0%
častočne	3,3%	6,6%	6,8%	15,5%	8,4%
skôr nesúhlasím	13,4%	13,9%	16,5%	20,8%	19,3%
vôbec	81,3%	77,1%	74,2%	55,1%	69,3%

Výsledky výskumu v otázke vzťahu mládeže k čítaniu ako voľnočasovej aktivite a prostriedku vzdelávania a poznávania poukazujú na spojitosť postoja k čítaniu s frekvenciou čitateľských aktivít.

9.2 NEGATÍVNY VZŤAH K ČÍTANIU

Z dôvodov prečo mladí ľudia nečítajú jednoznačne najfrekventovanejšou odpoveďou bola možnosť *nebaví ma to*, ktorú uviedlo 56,6%, čo je viac ako polovica nečítajúcich respondentov, nasleduje odpoveď *na čítanie nemám čas* 37,6%, *čítanie je únavné, radšej si pozriem film* 33,8%, iný dôvod 4,6%. Zreteľne negatívny postoj k čítaniu má 90,4% zúčastnených respondentov, ktorí nečítajú (tabuľka 198).

Tabuľka 198

13. Označ dôvody, prečo nečítaš	Počet odpovedí	Percent. podiel
nemám na čítanie čas	314	37,6%
čítanie je únavné, radšej si pozriem film	282	33,8%
nebaví ma to	473	56,6%
iný dôvod	38	4,6%

Rozdiely vo vzťahu k čítaniu u chlapcov a dievčat analyzuje tabuľka 199, z ktorej jednoznačne vyplynulo, že v otázke *na čítanie nemám čas* prevažujú až o 11,3 % tvrdenia dievčat, avšak v ďalších dvoch postojoch *čítanie je únavné a nebaví ma to*, percentuálne prevažujú odpovede chlapcov. V podstate je možné skonštatovať horší vzťah chlapcov k čítaniu.

Tabuľka 199

Pohlavie	13. Označ dôvody, prečo nečítaš			
	nemám na čítanie čas	čítanie je únavné, radšej si pozriem film	nebaví ma to	iný dôvod
chlapec	33,8%	34,9%	60,2%	3,9%
dievča	45,1%	31,6%	50,0%	5,9%

Z hľadiska veku respondentov je so zvyšujúcim sa vekom badateľný vzostup odpovedí *nečítania z nedostatku času*, najmenej je u 14-ročných 33,5 %, u 17-ročných respondentov je už 43,7%. Kontinuálne je podobný vzostup aj v kategórii zvyšovania vzdelanostnej úrovne od žiakov základných škôl 33,2%, cez žiakov stredných odborných škôl 41,1% a 42,3% gymnazistov. Alarmujúce je vysoké percento tých, ktorých nebaví čítanie vo všetkých vekových kategóriách napr. u 13-ročných 59,2% , u 15-ročných 63,6%! (tabuľky 200-201).

Tabuľka 200

Škola	13. Označ dôvody, prečo nečítaš			
	nemám na čítanie čas	čítanie je únavné, radšej si pozriem film	nebaví ma to	iný dôvod
základná	33,2%	32,9%	59,6%	5,6%
odborná	41,1%	34,7%	53,3%	3,6%
gymnázium	42,3%	33,0%	58,8%	4,1%

Tabuľka 201

Vek	13. Označ dôvody, prečo nečítaš			
	nemám na čítanie čas	čítanie je únavné, radšej si pozriem film	nebaví ma to	iný dôvod
do 13	37,6%	33,6%	59,2%	5,6%
14	33,5%	30,9%	57,6%	4,7%
15	29,5%	45,5%	63,6%	4,5%
16	39,0%	32,7%	54,6%	3,3%
17	43,7%	34,5%	53,5%	4,9%
18 a viac	60,0%	20,0%	50,0%	-

Vysoké percento dôvodu *čítanie ma nebaví* sa stalo podnetom na analýzu voľnočasových aktivít tejto skupiny respondentov. Zo zistených výsledkov vyplynulo, že respondenti jednoznačne dávajú prednosť iným aktivitám ako čítaniu (tabuľky 202-205):

- sledovanie TV- 93,1%, z toho 68,1% viac ako 1 hod. denne,
- hranie PC hier – 68,4%, z toho 38% viac ako 1 hod. denne,
- internetová komunikácia - 95,8%, z toho 71,3% viac ako 1 hod. denne,
- surfovania po internete - 92%, z toho 47,6% viac ako 1 hod. denne.

Tabuľka 202

4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu TV?	13. Označ dôvody, prečo nečítaš			
	nemám na čítanie čas	čítanie je únavné, radšej si pozriem film	nebaví ma to	iný dôvod
TV počas školských dní nikdy nesledujem	6,8%	3,6%	4,7%	7,9%
nanajvýš 1 hod.	25,0%	20,4%	20,9%	28,9%
1 – 3 hod.	50,6%	51,6%	51,4%	47,4%
viac ako 3 hod.	17,5%	24,4%	23,0%	15,8%

Tabuľka 203

5. Koľko času venuješ počas školského dňa hraníu PC hier,?	13. Označ dôvody, prečo nečítaš			
	nemám na čítanie čas	čítanie je únavné, radšej si pozriem film	nebaví ma to	iný dôvod
hry počas školských dní nikdy nehram	31,6%	22,8%	22,5%	34,2%
nanajvýš 1 hod.	30,4%	24,9%	28,0%	23,7%
1 – 3 hod.	23,6%	33,1%	30,8%	15,8%
viac ako 3 hod.	14,4%	19,2%	18,7%	26,3%

Tabuľka 204

6. Koľko času venuješ počas šk. dňa komunikácii s priateľmi cez internet?	13. Označ dôvody, prečo nečítaš			
	nemám na čítanie čas	čítanie je únavné, radšej si pozriem film	nebaví ma to	iný dôvod
internetovej komunikácii sa počas školských dní nikdy nevenujem	4,1%	7,1%	4,9%	7,9%
nanajvýš 1 hod.	24,5%	21,6%	20,5%	23,7%
1 – 3 hod.	43,9%	36,5%	42,1%	36,8%
viac ako 3 hod.	27,4%	34,8%	32,6%	31,6%

Tabuľka 205

7. Koľko času venuješ počas šk. dňa prezeraniu internetových stránok?	13. Označ dôvody, prečo nečítaš			
	nemám na čítanie čas	čítanie je únavné, radšej si pozriem film	nebaví ma to	iný dôvod
surfovaniu sa počas školských dní nikdy nevenujem	8,0%	9,3%	7,0%	5,3%
nanajvýš 1 hod.	44,4%	35,8%	37,4%	36,8%
1 – 3 hod.	34,1%	35,8%	36,9%	23,7%
viac ako 3 hod.	13,5%	19,0%	18,7%	34,2%

S výrokom *Neuznávam spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh* súhlasilo iba 5,2 % a čiastočne súhlasilo 10%. Nesúhlas a čiastočný nesúhlas vyjadriilo 84,8% . Spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh neuznáva o polovicu viac chlapcov ako dievčat. Zaujímavý poznatok je, že vo veku 15 rokov dochádza k nárastu neuznávania spolužiakov, ktorí čítajú, súhlasí 7,8%, čiastočne súhlasí 18,4 %, ale postupne s odchodom na strednú školu dochádza k percentuálnemu poklesu odmietania čítajúcich spolužiakov (tabuľky 206-209).

Tabuľka 206

31. Neuznávam spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	87	5,2%
čiastočne súhlasím	169	10,1%
skôr nesúhlasím	416	24,8%
vôbec nesúhlasím	1007	60,0%

Tabuľka 207

Vek	31. Neuznávam spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	7,6%	13,5%	30,2%	48,7%
14	7,3%	9,2%	24,9%	58,6%
15	7,8%	18,4%	20,6%	53,2%
16	1,8%	7,0%	23,6%	67,6%
17	5,0%	10,9%	23,3%	60,9%
18 a viac	-	4,2%	20,8%	75,0%

Tabuľka 208

Škola	31. Neuznávam spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	7,2%	11,8%	25,9%	55,0%
odborná	3,2%	10,0%	27,0%	59,9%
gymnázium	3,6%	5,4%	16,5%	74,6%

Tabuľka 209

Pohlavie	31. Neuznávam spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	7,0%	12,9%	27,6%	52,5%
dievča	3,2%	7,3%	21,9%	67,5%

Pohľad na knihu ako symbol vzdelanosti a múdrosti pretrváva aj u mladej generácie, napriek tomu, že číta relatívne málo. S poznatkom, že v knihe je veľa zaujímavého a múdreho súhlasí 35,4%, čiastočne súhlasilo 50,4% a vôbec nesúhlasilo 5,9% (tabuľka 210).

Tabuľka 210

25. V knihách je veľa zaujímavého a múdreho	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	599	35,4%
čiastočne súhlasím	853	50,4%
skôr nesúhlasím	141	8,3%
vôbec nesúhlasím	100	5,9%

S výrokom, že v knihách je veľa zaujímavého a múdreho úplne súhlasí 40,6% dievčat a 30,2% chlapcov, vôbec nesúhlasí 2,6% dievčat a 9,2% chlapcov. Súhlas s výrokom stúpa úmerne s vekom u 13-ročných je 30,7%, u 17-ročných a starších 40,4%. V jednotlivých typoch škôl s výrokom úplne súhlasí 40,9% gymnazistov, 36,3 % žiakov stredných odborných škôl a 32,8% žiakov základných škôl (tabuľky 211-213).

Tabuľka 211

Pohlavie	25. V knihách je veľa zaujímavého a múdreho			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	30,2%	51,2%	9,5%	9,2%
dievča	40,6%	49,6%	7,2%	2,6%

Tabuľka 212

Škola	25. V knihách je veľa zaujímavého a múdreho			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	32,8%	49,1%	11,0%	7,1%
odborná	36,3%	51,6%	6,6%	5,6%
gymnázium	40,9%	51,6%	4,7%	2,9%

Tabuľka 213

Vek	25. V knihách je veľa zaujímavého a múdreho			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	30,7%	51,3%	10,8%	7,2%
14	34,4%	47,7%	10,7%	7,2%
15	32,6%	45,4%	11,3%	10,6%
16	35,8%	54,9%	5,5%	3,8%
17	40,4%	49,2%	6,5%	3,8%
18 a viac	62,5%	29,2%	4,2%	4,2%

V porovnaní výroku *V knihách je veľa zaujímavého* v súvislosti s tvrdením *V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas* sa s tým, že v knihách je veľa zaujímavého o niečo výraznejšie prejavili tí, ktorí nesúhlasia a skôr nesúhlasia, že nemajú čas na čítanie (tabuľka 214).

Tabuľka 214

25. V knihách je veľa zaujímavého	29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
úplne súhlasím	27,1%	39,1%	36,9%	33,7%
čiastočne súhlasím	48,3%	51,2%	51,6%	49,4%
skôr nesúhlasím	15,3%	6,8%	8,2%	7,9%
vôbec nesúhlasím	9,3%	2,9%	3,4%	9,0%

S výrokom *Kto číta veľa kníh je múdrejší* úplne súhlasilo 24%, čiastočne súhlasilo 50,8%, skôr nesúhlasilo 15,3% a vôbec nesúhlasilo 7,6% respondentov. Stotožnilo sa s ním 25,9% dievčat a 22,2% chlapcov. Z hľadiska veku nie sú vo vyjadreniach súhlasu veľké percentuálne rozdiely, najvyššie percento súhlasu (26,4%) bolo u kategórie 13-ročných, najmenej (22,4 %) u 16-ročných. Vôbec najvyšší nesúhlas s výrokom vyjadřila kategória 15-ročných s podielom 10,6%. Úplný súhlas s výrokom predstavoval u žiakov základných škôl 25,5%, u študentov stredných odborných škôl 24,9% a najmenej u študentov gymnázií 18,3% (tabuľky 215-218).

Tabuľka 215

27. Kto číta veľa kníh, je múdrejší	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	406	24,0%
čiastočne súhlasím	858	50,8%
skôr nesúhlasím	298	17,6%
vôbec nesúhlasím	128	7,6%

Tabuľka 216

Vek	27. Kto číta veľa kníh, je múdrejší			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	26,4%	49,5%	15,9%	8,3%
14	24,7%	47,2%	18,9%	9,1%
15	25,4%	43,7%	20,4%	10,6%
16	22,4%	56,0%	15,4%	6,3%
17	23,5%	50,4%	20,8%	5,4%
18 a viac	27,3%	54,5%	9,1%	9,1%

Tabuľka 217

Škola	27. Kto číta veľa kníh, je múdrejší			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	25,5%	48,0%	17,6%	8,9%
odborná	24,9%	50,3%	18,3%	6,4%
gymnázium	18,3%	58,8%	16,5%	6,5%

Tabuľka 218

Pohlavie	27. Kto číta veľa kníh, je múdrejší			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	22,2%	46,7%	20,3%	10,8%
dievča	25,9%	54,8%	15,0%	4,3%

Kniha ako zdroj poznania v súvislosti s výrokom *V knihe je veľa zaujímavého a múdreho* vypovedá, že jej ponímanie u opýtaných respondentov nestráca funkciu optimálneho prístupu k informáciám a vedomostiam. Napriek tomu viac respondentov zdieľa názor, že na internete je informácií viac. S výrokom *V internete je viac informácií ako v knihách* úplne súhlasí 49,6% a vôbec nesúhlasí iba 3,3% (tabuľka 219).

Tabuľka 219

26. V internete je viac informácií ako v knihách	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	836	49,6%
čiastočne súhlasím	629	37,2%
skôr nesúhlasím	171	10,1%
vôbec nesúhlasím	55	3,3%

S názorom *V internete je viac informácií ako v knihách* sú viac stotožnení chlapci 62% ako dievčatá 36,6%, úplne nesúhlasí 2,5% chlapcov a 3,9% dievčat. V reáli po internete surfujú viac chlapci ako dievčatá (viac než 1 hodinu 48% chlapcov a 39,3% dievčat- tab. č. 14). Chlapci čítajú podstatne menej ako dievčatá (knihy v pracovných dňoch nečíta 56% chlapcov a 35,7% dievčat – tab. č. 41).

S výrokom *V internete je viac informácií ako v knihách* úplne súhlasí 53,1% žiakov základných škôl, 50,7% žiakov stredných odborných škôl, a výrazne menší počet gymnazistov 35,7%. Najmenej úplne súhlasiacich 43,1% bolo v kategórii 16-ročných (tabuľky 220-222).

Tabuľka 220

Pohlavie	26. V internete je viac informácií ako v knihách			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	62,0%	29,4%	6,1%	2,5%
dievča	36,6%	45,1%	14,3%	4,1%

Tabuľka 221

Škola	26. V internete je viac informácií ako v knihách			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	53,1%	32,7%	9,9%	4,4%
odborná	50,7%	38,5%	8,7%	2,1%
gymnázium	35,7%	47,7%	14,1%	2,5%

Tabuľka 222

Vek	26. V internete je viac informácií ako v knihách			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	51,3%	33,9%	10,8%	4,0%
14	53,6%	32,8%	9,1%	4,5%
15	56,6%	31,5%	7,7%	4,2%
16	43,1%	43,1%	11,5%	2,3%
17	49,8%	39,0%	9,7%	1,5%
18 a viac	41,7%	45,8%	8,3%	4,2%

Respondenti, ktorí majú pocit, že na návštevu knižnice nemajú v školských dňoch čas, úplne súhlasia s výrokom *V internete je viac informácií ako v knihách* (64,2%) . Výpovedná hodnota tohto poznatku svedčí o uprednostnení internetu ako zdroja informácií pred knihami, ale možno i o realite, že oslovení respondenti nevedia o ponuke internetových služieb v knižniciach a využívajú dostupný internet v iných prostrediach (tabuľka 223).

Tabuľka 223

26. V internete je viac informácií ako v knihách	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
úplne súhlasím	64,2%	37,9%	26,7%	38,7%
čiastočne súhlasím	27,9%	45,8%	51,9%	39,4%
skôr nesúhlasím	6,3%	12,6%	18,1%	10,2%
vôbec nesúhlasím	1,7%	3,7%	3,3%	11,7%

S výrokom *Čítanie je dobrá zábava* súhlasilo 16,4% , čiastočne súhlasilo 41,3% a skôr nesúhlasilo 25 % a vôbec nesúhlasilo 17,3% (tabuľka 224).

Tabuľka 224

21. Čítanie kníh je dobrá zábava	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	278	16,4%
čiastočne súhlasím	702	41,3%
skôr nesúhlasím	424	25,0%
vôbec nesúhlasím	294	17,3%

Čítanie považuje za dobrú zábavu a úplne súhlasí s výrokom 23,2% dievčat a iba 9,6% chlapcov, v opačnej polohe je vyjadrenie úplného nesúhlasu, ktorý vyjadriilo 25,2% chlapcov a iba 9,4% dievčat. Pri porovnávaní medzi jednotlivými typmi škôl s tým, že je čítanie zábava, úplne súhlasí 21,8% žiakov gymnázií, nasleduje 18,3% žiakov základných škôl a na poslednom mieste 11,5 % žiakov stredných odborných škôl. Úplne súhlasiaci sú respondenti z radov 14-ročných žiakov (21,2%) a najviac vôbec nesúhlasiacich je 15-ročných žiakov (31,3%). Porovnaním vyjadrení ku knihe ako zdroju poučenia a na druhej strane ako zdroju zábavy môžeme skonštatovať, že postoj k čítaniu kníh ako zábave je percentuálne o polovicu nižší ako postoj ku knihe ako zdroju poučenia (tabuľky 225-227).

Tabuľka 225

Pohlavie	21. Čítanie kníh je dobrá zábava			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	9,6%	35,8%	29,4%	25,2%
dievča	23,2%	46,9%	20,5%	9,4%

Tabuľka 226

Škola	21. Čítanie kníh je dobrá zábava			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	18,3%	41,0%	20,6%	20,0%
odborná	11,5%	39,6%	30,9%	18,1%
gymnázium	21,8%	45,7%	24,3%	8,2%

Tabuľka 227

Vek	21. Čítanie kníh je dobrá zábava			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	15,4%	48,0%	20,8%	15,8%
14	21,2%	38,2%	20,5%	20,0%
15	11,8%	34,0%	22,9%	31,3%
16	16,1%	42,9%	27,9%	13,1%
17	13,1%	38,5%	33,1%	15,4%
18 a viac	16,7%	50,0%	16,7%	16,7%

V tabuľke 228 je viditeľný rozdiel medzi tými respondentmi, ktorí súhlasia s výrokom „Čítanie je dobrá zábava“ v korelácii s časom venovaným čítaniu kníh počas školských dní, s tými, ktorí s daným výrokom nesúhlasia. Z respondentov, ktorí súhlasia je iba 4,7% tých, ktorí vôbec nečítajú, ale 58,6% tých, ktorí čítajú 1-2 hodiny denne a 20,5% čítajúcich viac ako 2 hodiny denne. Z tých, ktorí úplne nesúhlasia, nečíta vôbec 87,1% a len 1,4% číta v rozsahu 1-2 hodiny, viac ako 2 hodiny nečíta nikto.

Tabuľka 228

21. Čítanie kníh je dobrá zábava	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	nečíta	nanajvýš 15 min.	1 – 2 hod.	viac ako 2 hod.
úplne súhlasí	4,7%	16,2%	58,6%	20,5%
čiastočne súhlasí	34,4%	35,2%	27,6%	2,7%
skôr nesúhlasí	65,5%	28,1%	5,9%	0,5%
vôbec nesúhlasí	87,1%	11,5%	1,4%	-

S výrokom „*Je len málo dobrých kníh*“ úplne súhlasí 28,4%, čiastočne 40%, skôr nesúhlasí 23,1% a vôbec nesúhlasí 8,5% opýtaných (tabuľka 229).

Tabuľka 229

22. Je len málo dobrých kníh	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	479	28,4%
čiastočne súhlasím	674	40,0%
skôr nesúhlasím	390	23,1%
vôbec nesúhlasím	143	8,5%

Z chlapcov s týmto výrokom súhlasí 32,4%, a čiastočne 38,8%, z dievčat úplne súhlasí 24,5% a čiastočne súhlasí 40,9%. Veľký rozdiel je aj medzi vyjadreniami žiakov gymnázií a ostatných škôl. Počet úplne súhlasiacich gymnazistov s výrokom *Je málo dobrých kníh* je 16,5% na rozdiel od žiakov stredných odborných škôl, z ktorých úplne súhlasí 31,8% a základných škôl, kde úplný súhlas vyjadrilo 30% (tabuľka 230-232).

Tabuľka 230

Pohlavie	22. Je len málo dobrých kníh			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	32,4%	38,8%	19,7%	9,1%
dievča	24,5%	40,9%	26,7%	7,9%

Tabuľka 231

Škola	22. Je len málo dobrých kníh			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	30,0%	41,1%	20,4%	8,5%
odborná	31,8%	37,6%	23,1%	7,5%
gymnázium	16,5%	41,2%	31,5%	10,8%

Tabuľka 232

Vek	22. Je len málo dobrých kníh			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	30,2%	41,5%	20,4%	8,0%
14	27,8%	43,3%	20,1%	8,9%
15	40,6%	33,6%	18,2%	7,7%
16	24,7%	39,1%	27,9%	8,3%
17	29,1%	38,0%	23,6%	9,3%
18 a viac	16,7%	41,7%	29,2%	12,5%

Celkovo s výrokom *V knihách je veľa zaujímavého a múdreho* súhlasilo takmer deväť desiatin (85,8%), výrok *Čítanie je dobrá zábava* malo súhlas šiestich desiatin (57,7%) a *Je len málo dobrých kníh* odsúhlasilo necelých sedem desiatin respondentov (68,4%).

Porovnaním nečitateľov, ktorí úplne súhlasia s výrokom, že *Je len málo dobrých kníh* 55,2% a len 1,7% číta viac ako 2 hodiny, s nečitateľmi, ktorí s výrokom vôbec nesúhlasia 44,6% a 10,1% z nich číta viac ako 2 hodiny sme získali poznatok, že v kategórii vôbec nesúhlasiacich používateľov s výrokom o nedostatku dobrých kníh je síce percentuálne menej nečitateľov, ale číta sa podstatne viac (tabuľka 233).

Tabuľka 233

22. Je len málo dobrých kníh	10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?			
	nečíta	nanajvýš 15 min.	1 – 2 hod.	viac ako 2 hod.
úplne súhlasí	55,2%	27,1%	16,1%	1,7%
čiastočne súhlasí	46,9%	25,9%	22,8%	4,5%
skôr nesúhlasí	34,1%	30,0%	29,2%	6,7%
vôbec nesúhlasí	44,6%	15,1%	30,2%	10,1%

Vo vzťahu výrokov *Je len málo dobrých kníh* a *V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice* z úplne súhlasiacich respondentov s tým, že v školských dňoch nemajú čas chodiť do knižnice, je 34,2% úplne súhlasiacich s tým, že je len málo dobrých kníh a iba 6,9% nesúhlasí s týmto výrokom. Z tých, ktorí nesúhlasia s tým, že v školských dňoch nemajú čas chodiť do knižnice, úplne súhlasí 24,4% s tým, že je málo dobrých kníh, a 16,3% vôbec nesúhlasí s tým, že je málo dobrých kníh (tabuľka 234).

Tabuľka 234

22. Je len málo dobrých kníh	28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice			
	úplne súhlasím	čiastočne súhlasím	skôr nesúhlasím	vôbec nesúhlasím
úplne súhlasím	34,2%	25,2%	17,0%	24,4%
čiastočne súhlasím	40,0%	42,5%	38,7%	34,1%
skôr nesúhlasím	19,0%	25,2%	32,1%	25,2%
vôbec nesúhlasím	6,9%	7,0%	12,2%	16,3%

S výrokom *Dobrych kníh je veľa, ale ťažké je z nich si vybrať* úplne súhlasí 20,8%, čiastočne 35,2%, skôr nesúhlasí 29,5% a vôbec nesúhlasí 14,4% (tabuľka 238).

Tabuľka 238

23. Dobrych kníh je veľa, ale ťažké je si z nich vybrať	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	352	20,8%
čiastočne súhlasím	594	35,2%
skôr nesúhlasím	499	29,5%
vôbec nesúhlasím	244	14,4%

S týmto výrokom úplne súhlasia v najväčšej miere 13-roční respondenti 26,3% a vôbec nesúhlasiacich je najvyššie percento 24,8% u 15-ročných. Z návštevníkov škôl najvyššie percento celkového súhlasu prejavili žiaci zo základných škôl 24,5%, najmenej 16,1% žiaci stredných odborných škôl. Celkove úplne a čiastočne s výrokom súhlasí 65% dievčat a 47,4% chlapcov (tabuľka 239-241).

Tabuľka 239

Vek	23. Dobrych kníh je veľa, ale ťažké je si z nich vybrať			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	26,3%	31,3%	30,6%	11,9%
14	23,7%	30,4%	27,5%	18,4%
15	23,4%	31,2%	20,6%	24,8%
16	18,2%	39,6%	30,4%	11,9%
17	15,8%	39,2%	34,6%	10,4%
18 a viac	16,7%	50,0%	25,0%	8,3%

Tabuľka 240

Škola	23. Dobrých kníh je veľa, ale ťažké je si z nich vybrať			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	24,5%	31,1%	28,0%	16,4%
odborná	16,1%	39,2%	30,6%	14,0%
gymnázium	20,9%	38,5%	30,9%	9,7%

Tabuľka 241

Pohlavie	23. Dobrých kníh je veľa, ale ťažké je si z nich vybrať			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	17,9%	29,5%	30,9%	21,7%
dievča	23,9%	41,1%	27,9%	7,2%

S výrokom *Obrázky si v knihe alebo časopise pozriem rád, ale čítanie je pre mňa zdĺhavé* úplne súhlasilo 19,4%, čiastočne 31,2%, skôr nesúhlasilo 29,1% a vôbec nesúhlasilo 20,3% opýtaných (tabuľka 242).

Tabuľka 242

30. Obrázky si v knihe alebo časopise pozriem rád/a, ale čítanie je pre mňa zdĺhavé	Počet odpovedí	Percent. podiel
úplne súhlasím	328	19,4%
čiastočne súhlasím	528	31,2%
skôr nesúhlasím	492	29,1%
vôbec nesúhlasím	343	20,3%

Prednosť prezeraniu obrázkov pred čítaním najviac dávajú žiaci základných škôl, úplne súhlasí 22,9%, čiastočne 30,5%, z toho najvyššie percento 28,2% je u 15-ročných žiakov. Čiastočne však táto tendencia pretrváva ešte aj u žiakov gymnázií, kde úplne súhlasí s výrokom 12,6% a čiastočne 24,5%. Čítanie je zdĺhavé viac pre chlapcov 24,4% ako pre dievčatá 14,3% (tabuľky 243-245).

Tabuľka 243

Vek	30. Obrázky si v knihe alebo časopise pozriem rád/a, ale čítanie je pre mňa zdĺhavé			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
do 13	25,2%	32,0%	24,8%	18,0%
14	20,3%	29,6%	28,9%	21,2%
15	28,2%	33,1%	26,1%	12,7%
16	13,3%	31,1%	33,3%	22,3%
17	20,5%	31,7%	27,4%	20,5%
18 a viac	12,5%	41,7%	25,0%	20,8%

Tabuľka 244

Škola	30. Obrázky si v knihe alebo časopise pozriem rád/a, ale čítanie je pre mňa zdĺhavé			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
základná	22,9%	30,5%	27,1%	19,4%
odborná	17,7%	35,4%	30,7%	16,2%
gymnázium	12,6%	24,5%	30,9%	32,0%

Tabuľka 245

Pohlavie	30. Obrázky si v knihe alebo časopise pozriem rád/a, ale čítanie je pre mňa zdĺhavé			
	úplne súhlasí	čiastočne súhlasí	skôr nesúhlasí	vôbec nesúhlasí
chlapec	24,4%	34,2%	26,5%	14,9%
dievča	14,3%	28,2%	31,8%	25,7%

9.3 ROVESNÍCKE PROSTREDIE A ČÍTANIE

So stúpajúcim vekom respondentov, sa stráca vplyv rodičov na ich čitateľskú motiváciu a zvyšuje sa vplyv motivácie z prostredia rovesníkov a kamarátov. Na otázku *Dostávaš od kamarátov alebo spolužiakov knihy* až 86% respondentov odpovedalo, že knihy nedostáva nikdy a iba 1,1 % dostáva knihy od kamarátov a spolužiakov (tabuľka 246).

Tabuľka 246

46. Dostávaš od kamarátov alebo spolužiakov knihy?	Počet odpovedí	Percent. podiel
nie, nikdy	1 454	86,0%
áno, len výnimočne	218	12,9%
áno, pravidelne	19	1,1%

Podľa typu školy v kategórii stredných odborných škôl skoro vôbec nie sú žiaci, ktorí by dostávali knihy od kamarátov, minimálne percento je aj u žiakov základných škôl 1,1 % a gymnázií 1,8% (tabuľka 247).

Tabuľka 247

Škola	46. Dostávaš od kamarátov alebo spolužiakov knihy?		
	nie, nikdy	áno, len výnimočne	áno, pravidelne
základná	86,2%	12,7%	1,1%
odborná	89,5%	9,9%	0,7%
gymnázium	78,7%	19,5%	1,8%

Dievčatá sa síce navzájom obdarúvajú knihou častejšie ako chlapci, ale vysoké percento u chlapcov (93,4%) i dievčat (78,8%) ukazuje skutočnosť, že dostať knihu ako dar je pre respondentov výskumu reálna v mizivom percente. Napríklad v kategórii 13-ročných a 17-ročných žiakov nie je ani jedno percento tých, ktorí by dostávali pravidelne knihy od priateľov (tabuľky 248-249).

Tabuľka 248

Pohlavie	46. Dostávaš od kamarátov alebo spolužiakov knihy?		
	nie, nikdy	áno, len výnimočne	áno, pravidelne
chlapec	93,4%	6,1%	0,5%
dievča	78,8%	19,5%	1,7%

Tabuľka 249

Vek	46. Dostávaš od kamarátov alebo spolužiakov knihy?		
	nie, nikdy	áno, len výnimočne	áno, pravidelne
do 13	89,1%	10,2%	0,7%
14	83,7%	15,3%	1,0%
15	88,0%	9,9%	2,1%
16	86,0%	12,8%	1,2%
17	87,2%	12,0%	0,8%
18 a viac	75,0%	25,0%	-

Výsledky sledovaného ukazovateľa poukazujú na potrebu detailnejšieho skúmania tohto javu a zároveň aj na potrebu vypracovania systému účinných čitateľských motivácií pre vekovú skupinu mládeže vo veku 13-17 rokov.

Záver 9. kapitoly (Prestíž a imidž čítania, vzťah ku knihe):

- čítanie ako zábavu uprednostňuje polovica opýtaných respondentov,
- čítanie ako zábavu preferujú viac dievčatá,
- zaujímavé je pomerne vysoké percento vplyvu rodičov na čítanie u žiakov ZŠ (20,2%), SŠ (22,7%) oproti žiakom gymnázií (8,4%).
- prevažná väčšina respondentov nemá vôbec záujem o čítanie ako voľnočasovú aktivitu,
- prestíž knihy ako zdroja múdrosti stúpa s vekom,
- s výrokom „kto číta knihy je múdrejší“ sa respondenti najviac stotožnili s možnosťou „čiastočne súhlasím“ (50,8%), s výrokom vôbec nesúhlasilo 7,6%,
- všetky vekové kategórie v prevažnej miere uprednostňujú internet ako zdroj informácií,
- názor, že „čítanie textu je zdĺhavé“ je výrazný u chlapcov, a z hľadiska veku u žiakov ZŠ.

10. ŽÁNROVO-TEMATICKÉ ČITATEĽSKÉ PREFERENCIE MLÁDEŽE

Žánrovo-tematické preferencie sú jednou zo zložiek čitateľskej kultúry. Čitateľské záujmy, najmä v prípade menej vyspelých čitateľov, bývajú často definované práve ako orientácia na žáner či tému.

Keďže definovať žáner nie je pre čitateľa vždy jednoduché, rozhodli sme sa ponúknuť respondentom hypotetické tituly kníh aj s ich žánrovo-tematickým zaradením. Názvy týchto neexistujúcich kníh sme sa snažili formulovať tak, aby čo najlepšie navodzovali obsah, aký by bol pre daný žáner typický, presnejšie stereotypný.

Keďže na túto otázku odpovedali všetci respondenti vrátane tých, ktorí krásnu literatúru nečítajú, nemožno tvrdiť, že výsledky hovoria plnohodnotne o žánrovo-tematických preferenciách čitateľov.

Vyznieva to síce trochu pritiahnuté za vlasy, ale najväčší percentuálny podiel u mládeže získala „žiadna“ kniha. Túto odpoveď zvolilo až 17,3 % respondentov! Ide o mladých ľudí, ktorí knihu nezoberú do rúk v podstate za žiadnych okolností. Takýchto vyprofilovaných nečitateľov je výrazne viac medzi chlapcami než medzi dievčatami (tabuľka 250). Zaostrené cez prizmu veku náramne upúta nárast čitateľských „ignorantov“ medzi 15-ročnými študentmi (tabuľka 251). Optika typu školy vyznieva v tomto smere najpriaznivejšie pre gymnazistov (tabuľka 252).

Tabuľka 250

Pohlavie	50. Ktorú z nasledujúceho zoznamu kníh by si si vybral?											
	historicko-dobrodružný román	vojnový román	životopisný román	rozprávkovú knihu	detektívny román	náboženský román	román o živote mládeže	ľúboštný román	vedecko-fantastický román	fantasy román	hororový román	žiadnu knihu
chlapec	7,7 %	18,0	3,7 %	1,7 %	8,6 %	0,7 %	3,4 %	0,2 %	7,1 %	7,6 %	15,1	26,2
dievča	3,6 %	3,5 %	6,5 %	2,0 %	6,5 %	2,2 %	30,8	16,7	1,9 %	3,4 %	14,5	8,4 %

Tabuľka 251

Vek	50. Ktorú z nasledujúceho zoznamu kníh by si si vybral?											
	historicko-dobrodružný román	vojnový román	životopisný román	rozprávkovú knihu	detektívny román	náboženský román	román o živote mládeže	ľúboštný román	vedecko-fantastický román	fantasy román	hororový román	žiadnu knihu
do 13	3,3 %	7,2 %	2,9 %	2,2 %	9,1 %	0,7 %	21,4 %	8,3 %	5,1 %	6,2 %	15,9 %	17,8 %
14	5,8 %	10,2 %	5,6 %	1,5 %	6,1 %	1,2 %	18,4 %	6,6 %	4,9 %	5,3 %	16,3 %	18,2 %
15	5,1 %	13,0 %	5,8 %	2,9 %	4,3 %		15,9 %	5,8 %	3,6 %	4,3 %	11,6 %	27,5 %
16	6,3 %	11,0 %	5,2 %	2,0 %	9,2 %	2,0 %	14,6 %	11,0 %	5,8 %	5,4 %	13,7 %	13,6 %
17	6,7 %	12,9 %	5,5 %	1,2 %	6,3 %	2,0 %	16,5 %	8,6 %	0,8 %	5,5 %	16,5 %	17,6 %
18 a viac	8,3 %	20,8 %	12,5 %	4,2 %	4,2 %		20,8 %		8,3 %	4,2 %	4,2 %	12,5 %

Tabuľka 252

Škola	50. Ktorú z nasledujúceho zoznamu kníh by si si vybral?											
	historicko-dobrodružný román	vojnový román	životopisný román	rozprávkovú knihu	detektívny román	náboženský román	román o živote mládeže	ľúbostný román	vedecko-fantastický román	fantasy román	hororový román	žiadnu knihu
základná	4,8 %	9,6 %	4,9 %	1,8 %	6,7 %	0,9 %	19,1	7,2 %	4,8 %	5,6 %	15,3	19,1
odborná	6,7 %	13,7	3,5 %	1,8 %	6,7 %	1,7 %	16,2	9,2 %	4,2 %	5,0 %	13,6	17,6
gymnázium	5,8 %	6,8 %	9,0 %	2,2 %	11,9	2,5 %	13,3	10,4	4,3 %	6,1 %	16,2	11,5

Román o živote mládeže sa z ponúkaných žánrov umiestnil na prvom mieste, vybralo si ho 17,1% respondentov. Z hľadiska pohlavia si ho vybralo 30,8% dievčat a iba 3,4% chlapcov, z pohľadu vekového zloženia najväčšie percento záujmu prejavili 13-roční respondenti 21,4% a žiaci základných škôl 19,1%.

Hororový román. Druhá priečka patrí hororovému románu, ktorý si vybralo 14,9% respondentov. V záujme o tento druh literatúry je percentuálny rozdiel medzi chlapcami a dievčatami necelé percento. Vo vekovej kategórii skoro rovnaký podiel v percentách je u skupiny 14-ročných a 17-ročných opýtaných, najvyšší záujem prejavili žiaci gymnázií 16,2%.

Vojnový román. Tretím žánrom sa stal vojnový román, ktorý uprednostnilo 10,7% opýtaných, prevažne chlapcov 18% a iba 3,5% dievčat. Medzi jednotlivými typmi škôl výrazne najväčší záujem prejavili žiaci stredných odborných 13,7%, menší žiaci základných škôl 9,6% a najmenší záujem bol u žiakov gymnázií 6,8%. Z hľadiska pohlavia vojnové romány uprednostňujú chlapci 18% ,vo vekovej kategórii najvyššie percento je u 15-ročných respondentov 13%.

Ľúbostný román. Štvrtý žáner v poradí uprednostňuje 8,4% respondentov, z toho prevažná väčšina dievčat 16,7% a iba 0,2% chlapcov. Vo vekových kategóriách najvyššie percento je u 16-ročných a z jednotlivých typov škôl získal najvyššie percento u žiakov gymnázií 10,4%.

Detektívny román obsadil piatu priečku obľúbenosti. Prednosť mu dáva síce viac chlapcov 8,6% , ale nie s veľkým percentuálnym odstupom nasleduje 6,5% dievčat. Z hľadiska vekovej kategórie uprednostňujú čítanie detektívok respondenti z kategórie 16-ročných 9,2%, najmenší záujem majú 15-roční 4,3%. V kategórii škôl má detektívny román najviac čitateľov v radoch žiakov gymnázií 11,9% a rovnaké percento 6,7% žiakov základných a stredných odborných škôl.

Historicko-dobrodružný román na šiestej priečke obľubuje 5,6% respondentov, percentuálne viac chlapci 7,7% ako dievčatá 3,6%. V zložení jednotlivých vekových kategórií najmenší záujem majú 13-roční respondenti iba 3,3%, u ostatných vekových kategórií nie sú veľké percentuálne rozdiely.

U jednotlivých kategórií škôl sú percentuálne rozdiely minimálne.

Z ostatných žánrov, **fantasy román** číta 5,5% respondentov, najviac veková kategória 13-ročných (7,6 %), **životopisné romány** 5,1%, čítajú viac dievčatá a žiaci gymnázií , **vedecko-fantastické romány** číta 4,5% s najvýraznejším percentuálnym rozdielom medzi chlapcami 7,1% a dievčatami 1,9%, **rozprávky** iba 1,8% a najnižší záujem je o **náboženské romány** (iba 1,5 % , pri nich najvyšší záujem prejavujú žiaci gymnázií) (tabuľky 250-252).

Zaujímavé je porovnanie žánrovo-tematických preferencií v jednotlivých skupinách respondentov podľa frekvencie ich čítania:

- V skupine respondentov čítajúcich viac ako 2 hodiny vzniklo nasledovné poradie žánrov : 1. fantasy román (19%), 2. horor (16,5%), 3.- 4. ľúbostný román (13,9%), román o živote mládeže (13,9%), 5. životopisný román (11,4%), 6. - 7. vojnový historicko-dobrodružný román (oba 6,3%), ostatné žánre získali menej ako 2%.
- V skupine respondentov čítajúcich 1-2 hodiny je žánrové poradie nasledovné: 1. román o živote mládeže (20,6%), 2. horor (14,7%), 3. ľúbostný román (14,2%), 4. detektívny

- román (9,1%), 5. vojnový román (8,6%), 6. životopisný román (8,3%), 7. fantasy román (7,8%), ostatné žánre získali menej ako 6 %.
- U respondentov, ktorí čítajú najviac 15 minút bolo poradie nasledovné: 1. román o živote mládeže (21%), 2. horor (18,8%), 3. vojnový román (13,3%), 4. žiadna kniha, 5. detektívny román (7,9%), 6. ľúbostný román (6,3%), 7. historicko-dobrodružný román (5,9%), 8. vedecko-fantastický román (5,4%), ostatné žánre boli pod 5% hranicou.
  - V skupine, ktorá v pracovných dňoch nečíta sú nasledovné preferencie: 1. žiadna kniha (31,5%), 2. román o živote mládeže (13,5%), 3. horor (12,7%), 4. detektívny román (6,7%), 5. ľúbostný román (6,5%), ostatné tematiky získali menej než 6%. Preferencie poslednej skupiny respondentov t.j. tých, ktorí vôbec nečítajú sa musia považovať len za predpokladané názory. Napriek tomu môžu byť zaujímavým pokladom či motiváciou pre vytvorenie stratégie začlenenia tejto skupiny do radov čítajúcej mládeže.

Záver 10. kapitoly (Žánrovo-tematické čitateľské preferencie mládeže):

- *Z ponúkaných žánrov sa na prvom mieste celkovo umiestnil román o živote mládeže. Zástancami tejto teórie sú však v drvivej prevahe dievčatá. V tesnom závесе sa nachádzajú horory. V radoch najmladšej školopovinnej mládeže vyhráva problematika života mládeže. Podobné zistenie nájdeme aj u študentov odborných škôl, pričom odstup od druhého hororu je o čosi menší. Pri gymnazistoch sa karta obracia – horory patria k ich najobľúbenejším žánrom.*

11. ZHRNUTIE NAJDÔLEŽITEJŠÍCH VÝSLEDKOV VÝSKUMU

Závery výskumu „Čítanie mládeže v Trenčianskom kraji“ realizovaného na výskumnej vzorke 1 714 respondentov, t.j. 15 až 18 – ročných žiakov a študentov Trenčianskeho kraja:

1. Z 1 719 respondentov na otázku „*kedy si naposledy čítal knihu*“ neodpovedalo len 170 (9,9%), z čoho vyplýva, že 90% opýtaných číta.
2. Najviac aktívnych čitateľov je medzi 18-ročnými študentmi (priemerne 25%), najmenej v skupine 15-ročných, ktorí uviedli, že *včera, dnes alebo pred týždňom čítalo* v priemere len 15,7% respondentov.
3. Čítaniu kníh sa venuje počas víkendov len 20,9% respondentov. Z deviatich ponúkaných alternatív je najobľúbenejšou aktivitou medzi respondentmi *trávenie voľného času s kamarátmi*, nasleduje aktivita *s rodinou a pri počítači*. Čítanie skončilo na 7. mieste.
4. V pracovných dňoch knihy nečíta až 45,9% respondentov. Priemerne viac času trávia čítaním kníh dievčatá, nečíta 56,0% chlapcov a 35,7% dievčat.
5. Vzťah k čítaniu je najhorší vo veku 15 a 16 rokov. V tomto veku nečíta priemerne 52% respondentov.
6. Využívanie elektronických médií a internetu pri vyhľadávaní informácií je samozrejmosťou. Oslovení žiaci a študenti získavajú potrebné informácie v 57,4 % na internete, len 19,9% respondentov hľadá informácie v knihách a 7,0% v časopisoch. Internet je využívaný v prevažnej miere na interpersonálnu komunikáciu (42,2% respondentov komunikuje cez internet 1-3 hodiny denne). Surfovanu po internete sa venuje 1 - 3 hodiny denne 31,3% respondentov.
7. Pri sledovaní ukazovateľa „*prečo mládež číta*“ konštatujeme najčastejší dôvod „*čítanie ma baví*“, ktorý uviedla skoro polovica, t.j. 49,8 % respondentov.
8. Z dôvodov, prečo mladí ľudia nečítajú, jednoznačne najfrekvencovanejšou odpoveďou bola možnosť „*nebaví ma to*“, ktorú uviedlo 56,6%, čo je viac ako polovica nečítajúcich respondentov.
9. Čítanie a knihy sme porovnávali s inými médiami, ktoré poskytujú podobný druh relaxu. Z ponúkaných médií (televízia, elektronické hry, internetová komunikácia, surfovanie po internete, časopisy) respondenti najmenej voľného času trávia čítaním časopisov, najčastejšie (viac ako 3 hodiny denne) sa venujú internetovej komunikácii alebo sledovaniu televízie.
10. Vzťah ku kultúre bol sledovaný otázkami, ktoré zisťovali frekvenciu návštevnosti jednotlivých kultúrnych zariadení a podujatí. Návštevnosť kultúrnych podujatí je všeobecne nízka, najnižšia je pri koncertoch vážnej hudby (až 85,2% respondentov nikdy koncert vážnej hudby nenavštívilo), najčastejšie, viackrát za mesiac, respondenti navštevujú diskotéku a viackrát za rok respondenti najčastejšie navštevujú kino.
11. Výskum ukázal, že iba 44,8 % mladých ľudí navštevuje knižnicu. Návštevníkom knižnice chýbajú najčastejšie nové knihy (52,1%). Najvyužívanejšou službou sú podľa očakávania absenčné výpožičné služby, ktoré využíva 90% respondentov. Na nízkej úrovni využívania sú ostatné služby – len okolo 11% opýtaných využíva prezenčné výpožičné služby a bibliograficko - informačné služby, internet v knižnici využíva necelých 10%, podujatia v knižnici navštevujú len 3% respondentov, ostatné služby využívajú dokonca len necelé 2% opýtaných.
12. Knižnicu vôbec nenavštevuje až 58,6% respondentov. 45,8% respondentov priznáva, že sa im do knižnice nechce chodiť, 43% opýtaných má pocit, že nemá čas chodiť do knižnice.
13. Takmer alarmujúco vyznieva konštatovanie, že viac ako tretina z celkového počtu respondentov priznala nezáujem o povinné čítanie. Jednak zo strany učiteľov, ale i žiakov, z ktorých až 18,4 % neprečítalo v minulom školskom roku ani jednu knihu.
14. Otázku „*Kto ti v detstve čítaval z kníh?*“ sme analyzovali aj v korelácii so súčasnou motiváciou čítania u respondentov. Výsledok hovorí jasnou rečou – z oslovených respondentov, ktorým v detstve nikto nečítal, sa ku vzťahu k čítaniu hlási len 8,6%. Naopak kategória, ktorej čítavali rodičia, si hrdo uvedomuje, že čítaním sa neustále vzdeláva a právom presahuje hranicu 88 %.
15. Motivácia čítania úzko súvisí s dobrým pocitom a zábavou. Totožný názor zdieľa presná polovica respondentov, ktorí majú doma knihy. Tomuto argumentu slušne sekundujú rozvoj myslenia, tréning vyjadrovania alebo potreba vzdelávania.
16. Čítanie ako zábavu uprednostňuje polovica opýtaných respondentov, preferujú ju viac dievčatá.
17. Prestíž knihy ako zdroja múdrosti stúpa s vekom.

PRIESKUM ČÍTANIA V TRENČIANSKOM KRAJI

Dotazník

pre žiakov 8. a 9. ročníkov základných škôl a 2. ročníkov stredných škôl

Milý žiak/milá žiačka, študent/študentka,

pripravili sme pre teba dotazník, ktorého cieľom je zistiť, aký vzťah majú mladí ľudia ku knihám a k čítaniu. Dotazník je anonymný, čo znamená, že pedagógovia vašej školy sa vôbec nedozvedia, ako si odpovedal/odpovedala, ani zaň nedostaneš známku. Prosíme ťa o pravdivé a presné odpovede, ktoré nám zaručia zmysluplnosť výsledkov tohto prieskumu. Zaujímajú nás tvoje názory, preto prosíme, aby si sa neradil/neradila so spolužiakmi. Dotazník vyplňaj samostatne. Pomôžeš nám tým zistiť, ako sme na tom s čítaním, so službami knižníc, čo knihy znamenajú pre mladú generáciu. Výsledky prieskumu budú zverejnené začiatkom roka 2011 v tlači, rozhlase, televízii aj na internete.

Dotazník obsahuje 50 otázok. Pri každej otázke máš uvedenú možnosť spôsobu odpovede - správne odpovede sa buď krúžkujú alebo vypisujú slovne. Ak niečomu nebudeš rozumieť alebo si nebudeš istý/istá odpoveďou, môžeš sa poradiť s anketárom – inštruktorom. Toho sa môžeš spýtať na hociktorú otázku, ktorá ti nie je jasná. Stačí zdvihnúť ruku - on príde k tebe.

*Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne
Verejné knižnice Trenčianskeho samosprávneho kraja*

* * * * *

Základné údaje o tebe

1. Navštevujem:

- a/ základnú školu
- b/ strednú odbornú školu
- c/ gymnázium
- d) odborné učilište

2. Som:

- a/ chlapec
- b/ dievča

3. Mám:

..... rokov

4. Koľko času venuješ počas školského dňa sledovaniu televízie?

- a/ televíziu počas školských dní nikdy nesledujem
- b/ najviac 1 hodinu
- c/ 1 - 3 hodiny
- e/ viac ako 3 hodiny

5. Koľko času venuješ počas školského dňa hraniam počítačových hier, videohier, vrátane hier na mobile, on-line hier, Gameboy, Nintendo?

- a/ hry počas školských dní nikdy nehrám
- b/ najviac 1 hodinu
- c/ 1 - 3 hodiny
- e/ viac ako 3 hodiny

6. Koľko času venuješ počas školského dňa komunikácii s priateľmi, príbuznými a známymi cez internet, napr. e-mail, chat, ICQ a podobne?

- a/ internetovej komunikácii sa počas školských dní nikdy nevenujem
- b/ nanajvýš 1 hodinu
- c/ 1 - 3 hodiny
- e/ viac ako 3 hodiny

7. Koľko času venuješ počas školského dňa prezeraniu internetových (webových) stránok, surfovaniu?

- a/ surfovaniu sa počas školských dní nikdy nevenujem
- b/ nanajvýš 1 hodinu
- c/ 1 - 3 hodiny
- e/ viac ako 3 hodiny

8. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu časopisov?

- a/ časopisy počas školských dní nikdy nečítam
- b/ nanajvýš 1 hodinu
- c/ 1 - 3 hodiny
- e/ viac ako 3 hodiny

9. Ktorej z uvedených činností venuješ najviac času počas víkendov?

(Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ s kamarátmi
- b/ s rodinou
- c/ pri počítači
- c/ chodím do prírody
- d/ športujem
- e/ čítam
- f/ sledujem televíziu
- g/ iné – uved' .....
- h/ nemám voľný čas

V nasledujúcich otázkach sa t'a budeme pýtať na knihy a ich čítanie. Upozorňujeme však, že nemyslíme školské učebnice!

10. Koľko času venuješ počas školského dňa čítaniu kníh?

- a/ knihy v pracovných dňoch nikdy nečítam
- b/ nanajvýš 15 minút
- c/ 1 – 2 hod.
- e/ viac ako 2 hod.

11. Kedy si naposledy čítal knihu (nie učebnicu)?

(Kto knihy nečíta, neodpovedá)

- a/ včera alebo dnes
- b/ pred týždňom

- c/ pred mesiacom
- e/ pred polrokom
- f/ pred viac ako rokom
- g/ iné (uved') .....

12. Označ dôvody, prečo čítaš

(Vyplňajú len tí, ktorí čítajú knihy - môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ čítanie ma baví
- b/ čítanie rozvíja moje myslenie aj vyjadrovanie
- c/ čítaním sa vzdelávam
- d/ kvôli škole, rodičom
- e/ iný dôvod (uved' aký): .....

13. Označ dôvody, prečo nečítaš

(Vyplňajú len tí, ktorí nečítajú knihy - môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ nemám na čítanie čas
- b/ čítanie je únavné, radšej si pozriem film
- c/ nebaví ma to
- d/ iný dôvod (uved' aký): .....

14. Máte doma vlastné knihy?

- a/ áno
- b/ nie

15. Koľko kníh približne máte doma?

- a/ 20 kníh
- b/ 50 kníh
- c/ 100 kníh
- d/ neviem

16. Niektorí učitelia slovenského jazyka dávajú žiakom povinné (odporúčané) čítanie. Koľko kníh povinného čítania si v minulom školskom roku prečítal/prečítala?

- a/ naši učitelia to od nás to nevyžadujú
- b/ neprečítal/a som ani jednu knihu
- c/ prečítal/a som 1 knihu
- d/ 2 knihy
- e/ 3 a viac kníh
- f/ všetko, čo som potreboval/a som našiel/našla na internete
- g/ všetko, čo som potreboval/a som odpísal/a od spolužiaka

17. Niektorí učitelia dávajú žiakom aj rôzne domáce úlohy (referáty, eseje,...), ktoré sa nedajú urobiť len podľa učebnice. Ako často si v minulom školskom roku musel/a získavať informácie aj z iných zdrojov?

- a/ nikdy
- b/ výnimočne
- c/ dosť často
- d/ pravidelne
- e/ neviem

18. Ak si také úlohy dostával/a, kde si informácie hľadal/a?

(Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ v internete
- b/ v knihách
- c/ v časopisoch
- d/ CD ROM, DVD, rozhlase, televízii
- e/ od kamarátov a spolužiakov
- f/ inde – uveď kde: .....

19. Ak máš hobby alebo krúžky, ktoré vyžadujú odborné informácie, kde ich získavaš?

(Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ nemám takéto hobby ani krúžky
- b/ z internetu
- c/ z kníh
- d/ z časopisov
- e/ z CD ROM, DVD, rozhlasu, televízie
- g/ od kamarátov
- h/ iné - uveď: .....

Teraz si prečítaj niekoľko výrokov. Tvojou úlohou je ku každému z nich uviesť, nakoľko s ním súhlasíš.

(Pri každej otázke zakrúžkuj jednu z možností)

21. Čítanie kníh je dobrá zábava

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

22. Je len málo dobrých kníh

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

23. Dobrých kníh je veľa, ale ťažké je si z nich vybrať

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

24. Rodičia ma nútia do čítania

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

25. V knihách je veľa zaujímavého a múdreho

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

26. V internete je viac informácií ako v knihách

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

27. Kto číta veľa kníh je múdrejší

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

28. V školských dňoch nemám čas chodiť do knižnice

- a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

29. V školských dňoch nemám okrem školy na nič čas

a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

30. Obrázky si v knihe alebo časopise pozriem rád/rada, ale čítanie je pre mňa zdĺhavé

a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

31. Neuznávam spolužiakov, ktorí čítajú veľa kníh.

a/ úplne súhlasím   b/ čiastočne súhlasím   c/ skôr nesúhlasím   d/ vôbec nesúhlasím

---

Ako často navštevuješ kultúrne podujatia?

(Pri každej otázke zakrúžkuj jednu z možností)

32. Kino

a/ viackrát do roka   b/ 1x do roka   c/ viackrát za mesiac   d/ 1x za mesiac   e/ nikdy

33. Divadlo

a/ viackrát do roka   b/ 1x do roka   c/ viackrát za mesiac   d/ 1x za mesiac   e/ nikdy

34. Diskotéka

a/ viackrát do roka   b/ 1x do roka   c/ viackrát za mesiac   d/ 1x za mesiac   e/ nikdy

35. Koncert modernej hudby

a/ viackrát do roka   b/ 1x do roka   c/ viackrát za mesiac   d/ 1x za mesiac   e/ nikdy

36. Koncert vážnej hudby

a/ viackrát do roka   b/ 1x do roka   c/ viackrát za mesiac   d/ 1x za mesiac   e/ nikdy

37. Výstavy

a/ viackrát do roka   b/ 1x do roka   c/ viackrát za mesiac   d/ 1x za mesiac   e/ nikdy

38. Navštevuješ knižnicu?

(Pokiaľ navštevuješ viac knižníc, môžeš zakrúžkovať viac možností)

a/   nie, žiadnu

b/   áno, školskú

c/   áno, inú – uveď akú (názov): .....

39. Ako často navštevuješ knižnicu?

(Kto knižnicu nenavštevuje, neodpovedá.)

a/   nepravidelne, len keď niečo potrebujem a nenájdem inde

b/   len povinne so školou

c/   pravidelne aspoň raz za mesiac

d/   viackrát za mesiac

40. Aká je vaša školská knižnica?

(Otázka sa týka len tých, ktorí chodia do školskej knižnice. Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ sú v nej dobré knihy a je ich dost'
- b/ je v nej málo nových kníh
- c/ nevyhovujú mi otváracie hodiny
- d/ nepáčia sa mi priestory alebo zariadenie knižnice
- e/ knižnica nefunguje

41. Ak okrem školskej knižnice chodíš aj do nejakej inej knižnice, čo si o nej myslíš?

(Otázka sa týka tých, ktorí chodia do inej, **nielen** školskej, knižnice. Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ sú v nej dobré knihy a je ich dost'
- b/ je v nej málo nových kníh
- c/ nevyhovujú mi otváracie hodiny
- d/ nepáčia sa mi priestory alebo zariadenie knižnice
- e/ mám problém, či ísť do oddelenia pre deti a mládež alebo do oddelenia pre dospelých
- f/ iné (uveď čo):.....

42. Ktoré služby v knižnici využívaš najčastejšie?

(Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ požičiavam si knihy domov
- b/ čítam knihy a časopisy v študovni
- c/ chodím sa do knižnice radiť ohľadne písania referátov, ktoré potrebujem na vyučovanie
- d/ chodím do knižnice na internet
- e/ navštevujem podujatia v knižnici
- f/ iné (uveď čo): .....

43. Čo ti najviac chýba v knižnici, ktorú navštevuješ?

(Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ internet
- b/ elektronický katalóg
- c/ nové knihy
- d/ odborné knihy
- e/ romány
- f/ moderné zariadenie
- g/ príjemní pracovníci knižnice
- h/ iné (uveď čo): .....

44. Ak nechodíš do knižnice, uveď prečo.

(Otázka sa týka len tých, ktorí nechodia do knižnice. Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ vôbec nemám záujem o knihy
- b/ nechce sa mi
- c/ nemám čas
- d/ neviem, kde je knižnica
- e/ knižnica je príliš ďaleko
- f/ chodil som do knižnice, ale nevyhovovalo mi, aké v nej boli knihy
- g/ chodil som do knižnice, ale pracovníci knižnice neboli ochotní
- h/ teraz do knižnice nechodím, ale je možné, že začnem
- i/ iný dôvod (uveď aký): .....

45. Dostávaš od rodičov alebo príbuzných knihy?

- a/ nie, nikdy
- b/ áno, ale len výnimočne
- c/ áno, pravidelne

46. Dostávaš od kamarátov alebo spolužiakov knihy?

- a/ nie, nikdy
- b/ áno, ale len výnimočne
- c/ áno, pravidelne

47. Kto ti v detstve čítaval z kníh?

(Môžeš zakrúžkovať viac možností)

- a/ nikto
- b/ rodičia
- c/ starí rodičia
- d/ súrodenci
- e/ iní príbuzní

48. Ak ti rodičia čítavali, ako si na to spomínaš?

(Otázka sa týka len tých, ktorým rodičia čítavali.)

- a/ bolo to zaujímavé
- b/ bolo to príjemné
- c/ bolo to nudné
- d/ neviem, nespomínam si na žiaden pocit

49. Ako často ti v detstve čítavali?

- a/ pravidelne
- b/ veľmi zriedkavo
- c/ nikdy
- d/ nepamätám si

50. Predstav si, že by vám dnes na vyučovaní rozdávali knihy. Ktorú z nasledujúceho zoznamu by si si vybral/vybrala?

(Prečítaj si celú ponuku, až potom vyber a zakrúžkuj **jednu** knihu)

- a/ historicko-dobrodružný román Križiak na Dunaji
- b/ vojnový román Padáky nad San Pietrom
- c/ životopisný román Osudy posledného z Habsburgovcov
- d/ rozprávkovú knihu Dunajské povesti a rozprávky
- e/ detektívny román Najťažší prípad komisára Bergsona
- f/ náboženský román Medzi Bohom, strýkom Jackom a mnou
- g/ román o živote mládeže Naša skvelá trieda proti béčkarom
- h/ ľúbostný román Marianna a mladík z obchodu
- i/ vedecko-fantastický román Kokpit zo zeleného ľadu
- j/ fantasy román Štít a meč mesta Ogdulu
- k/ hororový román Hrobka pri zámku Hornbyovcov
- l/ nevybral by som si žiadnu knihu, knihy nečítam

Ďakujeme ti za ochotu!

Použitá literatúra

GAŠPAROVIČOVÁ, A. et al. 2009. *Čítanie mládeže v Bratislavskom kraji : Interpretácia výsledkov výskumu*. Bratislava : CVTI SR, 2009. 108 s. ISBN 978-80-89354-03-0.

Názov: Čítanie mládeže v Trenčianskom kraji

Podnázov: Interpretácia výsledkov výskumu

Autori: Bc. Sylvia Fabová, Mgr. Katarína Galádová, Mária Kernová, Mgr. Peter Martinák

Vydala: Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne

Počet strán: 93

Rok vydania: 2011

Edícia: Dokumentácia

Náklad: 8 exemplárov

Len pre vnútornú potrebu knižnice.

Dokument neprešiel jazykovou úpravou.